

mei 2012

GEREFORMEERDE
HOGESCHOOL

KAMPERPOORT 'VAN BINNENUIT BELEefd'

AFSTUDEERGROEP	Hillechien Baar- Hamming	2810269
	Eline van Eerde	2810059
	Rineke Kwant	2810082
	Gerrie Mulder	2810112
OPLEIDING	Social Work	
OPDRACHTGEVERS	Gemeente Zwolle, Travers Welzijn en Centrum voor Samenlevingsvraagstukken	
PROJECTCOACH	Ir. Marja Jager- Vreugdenhil, namens het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken	
KADER	Afstudeerproject: Kamperpoort 'van binnenuit beleefd'	
CONTACTGEGEVENS	aokamperpoort@gmail.com	

Dit onderzoeksverslag is tot stand gekomen door samenwerking met:

Gereformeerde
Hogeschool

Centrum voor Samenlevingsvraagstukken

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	5
Leeswijzer.....	6
Samenvatting.....	7
1. Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding voor het onderzoek.....	9
1.1.1 Korte typering van de wijk Kamperpoort en Welzijnsorganisatie Travers Welzijn.....	9
1.1.2 Aanduiding wens/behoefte.....	10
1.1.3 Geschiedenis wens/behoefte.....	10
1.1.4 Voorlopige vraagstelling.....	11
1.2 Theoretische inleiding.....	12
1.2.1 Inleiding.....	12
1.2.2 Macroniveau.....	12
1.2.3 Mesoniveau.....	14
1.2.4 Microniveau.....	16
1.3 Probleemomschrijving.....	19
1.3.1 Probleemomschrijving en doelstelling.....	19
1.3.2 Centrale vraagstelling.....	19
1.3.3 Deelvragen.....	20
1.4 Begripsafbakening.....	21
2. Methode.....	24
2.1 Onderzoeksprocedure(s) en meetinstrumenten.....	24
2.2 Onderzoeksgroep.....	26
2.3 Analysemethoden.....	27
3. Resultaten.....	29
3.1 Deelname aan de samenleving; deelvraag 1	34
3.2 Deelname aan de samenleving; deelvraag 2.....	39
3.3 Beleving van de wijk; deelvraag 3.....	41
3.4 Beleving van de wijk; deelvraag 4.....	46
3.5 Deelname aan activiteiten; deelvraag 5.....	52
3.6 Deelname aan activiteiten; deelvraag 6.....	60
4. Conclusies, aanbevelingen en discussie.....	65
4.1 Inleiding.....	65
4.2 Conclusies.....	66
4.2.1 Mate van participatie in de samenleving.....	66
4.2.2 Vergroten van participatie.....	67
4.2.3 Beleving onderlinge betrokkenheid oude en nieuwe bewoners.....	68
4.2.4 Prettig wonen in de wijk en bijdrage hiervan aan sociale cohesie.....	70
4.2.5 Aansluiten van activiteiten op interesses bewoners.....	72
4.2.6 Bijdrage georganiseerde activiteiten aan levendige wijk.....	72
4.3 Eindconclusie(s).....	73
4.4 Aanbevelingen.....	74
4.5 Discussie.....	76

Nawoord.....	78
Literatuurlijst.....	79
Bijlagen.....	81
Bijlage 1 Grafieken en tabellen.....	82
Bijlage 2 Plattegrond Kamperpoort.....	90

Voorwoord

Voor u ligt het prachtige resultaat van een onderzoek door vier studenten van de Gereformeerde Hogeschool in de wijk Kamperpoort. In de wijk Kamperpoort vinden grote ontwikkelingen plaats die we vanuit het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (één van de lectoraten van de GH) met grote belangstelling volgen. We zijn daarom blij met de samenwerking voor dit onderzoek met Travers Welzijn en gemeente Zwolle.

De wijk Kamperpoort is van oorsprong een volksbuurt die net buiten de oude stadsgracht ligt van Zwolle. Met haar 1340 inwoners een typisch dorpse gemeenschap. De wijk Kamperpoort ligt aan de westrand van het centrum van Zwolle en is één van de oudste wijken die Zwolle kent. De geschiedenis van de wijk omvat jaren van ontwikkelingen en veranderingen. In de afgelopen jaren is er in de Kamperpoort veel gebeurd. Verouderde huizen werden vervangen, bewoners kregen (tijdelijk) andere huisvesting aangeboden binnen of buiten de wijk. Wie nu door de wijk loopt ziet een verscheidenheid aan huizen en voorzieningen. Sinds november 2011 wonen de eerste bewoners in de nieuwbouw huizen en zijn er op diverse plekken in de wijk de eerste veranderingen duidelijk zichtbaar.

Travers Welzijn en de gemeente Zwolle hebben in 2008 de Sociale Pijler/Sociaal Programma opgesteld. Het is een programma dat invulling geeft aan de sociale aspecten in de wijk voor de komende vijf jaren (2011 – 2015). De sociale aspecten zijn erop gericht dat de uiteindelijke situatie van de wijk Kamperpoort zich zal kenmerken door verschillende bevolkingsgroepen, met verschillende wensen, behoeften en leefstijlen. Voor de komende jaren wil Travers Welzijn inzicht krijgen hoe de bewoners de interventies en ontwikkelingen ervaren en of zij willen investeren in het woon- en leefklimaat en de opbouw/ planontwikkeling van de Kamperpoort. De gemeente Zwolle wil inzicht in de doeltreffendheid van de interventies vanuit de Sociale Pijler en wil meer kijken naar de effecten op de sociale wijkaanpak binnen de Kamperpoort.

Dit onderzoek is het eerste deel van het vijfjarig onderzoek dat zal plaatsvinden in Kamperpoort. Ook de komende jaren zal er in de wijk gekeken worden naar de sociale stijging van de bewoners, het vergroten van de sociale cohesie en het stimuleren van een levendige wijk. Het onderzoek richt zich op de beleving van de bewoners uit de Kamperpoort, en op de mogelijkheden van de organisaties in de wijk om goed bij de wensen en behoeften van de bewoners aan te blijven sluiten. Met het onderzoek in de Kamperpoort kan het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken de contacten met de organisaties die werkzaam zijn in de wijken en buurten in Zwolle verder verstevigen en de studenten van onze Hogeschool een leerzame en realistische leeromgeving bieden.

Een woord van dank aan de vier studenten - Hillechien Baar, Eline van Eerde, Rineke Kwant en Gerrie Mulder - voor hun tomeloze inzet en hun voortdurende nieuwsgierigheid. Dat heeft geleid tot dit goede onderzoek! Ook wil ik Antje Profijt, Debora Krikken en Wim van Hattum bedanken van de gemeente Zwolle en Rene van Rijn van Travers Welzijn voor de plezierige samenwerking in de stuurgroep. Voor de vele bewoners van de Kamperpoort, bedankt en tot volgend (school)jaar!

Zwolle, 14 mei 2012

Drs. Christel van Til- Teekman
Onderzoeker Centrum voor Samenlevingsvraagstukken

Leeswijzer

Dit onderzoek richt zich op hoe bewoners van de Zwolse wijk Kamperpoort hun wijk beleven, in welke mate sociale stijging gerealiseerd wordt in de wijk en of georganiseerde (recreatieve) activiteiten bijdragen aan het vergroten van een levendige wijk. Met dit verslag hopen de onderzoekers zicht te geven op hoe het onderzoeksproces is verlopen en welke resultaten er uit het onderzoek naar voren zijn gekomen. Tot slot zullen er conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gegeven.

Inhoud

Dit onderzoek begint met een samenvatting; hierin wordt het gehele onderzoeksverslag in het kort weergegeven.

Hoofdstuk 1 start met een inleiding. Hierin wordt de aanleiding tot het onderzoek beschreven met een theoretische inleiding als verdieping. Verder is in dit hoofdstuk de vraagstelling te vinden, onderverdeeld in de hoofdvraag en zes deelvragen.

Hoofdstuk 2 beschrijft de voor dit onderzoek uitgevoerde methoden, waaruit duidelijk wordt hoe dit onderzoek is aangepakt om tot resultaten te komen. Hierin is ook de populatie en steekproef beschreven.

Hoofdstuk 3 geeft de resultaten van dit onderzoek weer.

Hoofdstuk 4 laat de getrokken conclusies uit de verkregen resultaten zien. Hierna volgen de eindconclusies. Verder geeft dit hoofdstuk de aanbevelingen weer. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een discussie.

Veel leesplezier toegewenst!

Samenvatting

Dit onderzoek is het eerste deel van het vijfjarig onderzoek dat zal plaatsvinden in de Zwolse wijk Kamperpoort. In de wijk is gekeken naar de sociale stijging van de bewoners, het vergroten van de sociale cohesie en het stimuleren van een levendige wijk. Het onderzoek is hierbij vooral gericht op de beleving van de bewoners in de wijk Kamperpoort. Er is een vragenlijst uitgezet onder 406 huishoudens in de Kamperpoort. In totaal zijn er 113 ingevulde vragenlijsten ontvangen. Er hebben in verhouding iets meer 'nieuwe bewoners' mee gedaan (57%).

Daarnaast hebben er twaalf diepte-interviews plaatsgevonden tussen de onderzoekers en bewoners van de Kamperpoort. Tot slot hebben er twee focusgroepen plaatsgevonden met bewoners-organisaties 'Raad van Toezicht' en 'STRIK' om hen op deze manier bij het onderzoek te betrekken. Met de verkregen informatie kunnen zij hopelijk meer op de bewoners van de Kamperpoort aansluiten. Ook kon op deze manier een beeld worden verkregen van het leven in de Kamperpoort.

De centrale onderzoeksvraag was:

Dragen in de beleving van de huidige bewoners van de Zwolse wijk Kamperpoort de activiteiten van de organisaties die in de Sociale Pijler samenwerken in de wijk bij aan de sociale stijging van bewoners, aan het vergroten van de sociale cohesie en aan het wonen in een levendige wijk?

Uit dit onderzoek blijkt dat de meerderheid van de bewoners zich op de hoogste trede van de participatieladder bevinden. De bewoners zijn in staat zelfstandig, of in ieder geval met hulp vanuit hun directe omgeving, dagbesteding te vinden en zijn tevreden met de dagbesteding die ze hebben. Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat er zowel binnen als buiten de wijk voldoende mogelijkheden zijn om in deze behoeften te voorzien.

Onze aanbeveling is om de resultaten van dit onderzoek te vergelijken met de evaluatie over 2011 ten aanzien van de Matrix. Hierdoor kan er een beter beeld gekregen worden waar eventueel ingezet zou kunnen worden.

Zowel 'traditionele' als 'nieuwe bewoners' geven aan prettig te wonen in de wijk. Opvallend is dat iets meer dan de helft van de bewoners gehecht is aan de wijk en dat een derde niet (helemaal) gehecht is aan de wijk. De gehechtheid aan de wijk is bij 'traditionele bewoners' hoger dan bij de 'nieuwe bewoners'. De onderlinge betrokkenheid wordt door iets meer dan de helft als (zeer) prettig ervaren. De meerderheid van de bewoners geven aan niet te weten of zij zich verantwoordelijk voelen voor de onderlinge betrokkenheid of hebben daar geen mening over. Het percentage 'niet verantwoordelijk voelen' is bij de 'nieuwe bewoners' hoger. Onze aanbeveling is om meer inzicht te krijgen in de verschillende bewonerstypen. Alleen tijdens het interview is doorgevraagd op de levensstijl van de bewoner. Door inzicht in de levensstijlen te krijgen wordt er een beeld verkregen wat bewoners voor elkaar willen en kunnen betekenen. Verder is het volgens ons van belang om te kijken hoe bewoners gemotiveerd kunnen worden voor de onderlinge betrokkenheid. Dit kan door bewonersinitiatieven te steunen, door vertrouwen te tonen in de bewonersinitiatieven en deze mee te nemen in de uitvoering zullen bewoners waarschijnlijk meer betrokken worden en meer initiatief nemen.

Ten aanzien van het stimuleren van een levendige wijk is het volgende te zeggen:

De meerderheid van de bewoners (62%) doet niet mee aan de activiteiten die in de wijk worden georganiseerd worden. De voornaamste reden om niet mee te doen is voor bewoners dat zij hier geen behoefte aan hebben. Bewoners geven aan activiteiten meer op buurt-/straatniveau te willen. Een aanbeveling is om meer activiteiten op buurt-/ straatniveau te organiseren. Het initiatief moet daarin bij de bewoners liggen. Een mogelijkheid is om burgerinitiatieven te ondersteunen en te stimuleren. Ons advies is om onderzoek te doen hoe organisaties kunnen aansluiten om te realiseren dat bewoners zelf met initiatieven komen.

Alleen vanuit het interview is informatie verkregen of de bewoners de wijk als een levendige wijk zien. Bijna iedereen gaf aan de wijk als levendig te zien. De reden daarvoor is dat er veel georganiseerd wordt in de wijk en er een wijkkrant is.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

1.1.1 *Korte typering van de wijk Kamperpoort en Welzijnsorganisatie Travers Welzijn*

De wijk Kamperpoort ligt aan de westrand van het centrum van Zwolle en is één van de oudste wijken die Zwolle kent. De geschiedenis van de wijk omvat jaren van ontwikkelingen en veranderingen. De wijk staat bekend als een typische volkswijk. In een onderzoek naar de vernieuwingen in Kamperpoort wordt aangegeven dat volgens de bewoners vooral de onderlinge contacten een zeer belangrijk rol spelen (Davis & Van Daalen, 2005). Ook het omzien naar elkaar, de sterke betrokkenheid en sociale controle worden gezien als eigenheid van de wijk.

In de Kamperpoort is, in opdracht van de gemeente Zwolle, sinds 2005 een herstructureeringsproces gaande om van een 'kwetsbare volkswijk' te komen tot een 'vitale duurzame stadswijk' met daarin mogelijkheden voor wonen en werken. Door een integrale wijkaanpak, op fysiek en sociaal vlak, wil de gemeente Zwolle Kamperpoort tot een aantrekkelijke omgeving maken voor bewoners, ondernemers en bezoekers. De fysieke en sociale wijkaanpak hebben daarmee als belangrijke doelstelling het verbeteren van de maatschappelijke positie van Kamperpoort.

Deze wijkaanpak heeft grote invloed op onder andere de sociale contacten en netwerken van bewoners en de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. Er is sprake van een sterk veranderende sociale infrastructuur. Naast de herstructurering zit de wijk ook in een sociale ontwikkeling op het gebied van organisaties, voorzieningen en participatie (Davis & Van Daalen, 2005). Welzijnsorganisatie Travers Welzijn heeft welzijnswerk ingezet om de bewoners hierin te ondersteunen en de sociale wijkaanpak vorm en invulling te geven. Travers Welzijn werkt vanuit de missie om door middel van welzijn, ontmoeting, participatie en ontwikkeling de talenten van mensen in de wijk op te sporen, te verbinden en in te zetten. In samenwerking met de bewoners wordt op deze manier toegewerkt naar een leefbare en veilige wijk.

Travers Welzijn en de gemeente Zwolle hebben in 2008 de Sociale Pijler/Sociaal Programma opgesteld. Het is een document die invulling geeft aan de sociale aspecten in de wijk voor de komende vijf jaren (2011 – 2015). Deze is als bijlage aan dit onderzoeksverslag toegevoegd. De sociale aspecten zijn erop gericht dat de uiteindelijke situatie van de wijk Kamperpoort zich zal kenmerken door verschillende bevolkingsgroepen, met verschillende wensen, behoeften en leefstijlen.

In de Sociale Pijler is een MATRIX opgenomen. Dit is een totaaloverzicht van de opgestelde activiteiten voor de komende jaren. Het gaat over de volgende onderwerpen: duurzame sociale krachtige wijk, gemêleerde wijk, levendige wijk en een veilige wijk. In de MATRIX staat vermeld wie voor wat verantwoordelijk is en welke interventies ingezet moeten worden. De volgende ambities zijn opgesteld: sociale stijging realiseren bij wijkbewoners, verbeteren van de opvoedingsomstandigheden in de wijk, vergroten sociale cohesie, bevorderen gezondheid, sport en bewegen, stimuleren gemêleerde buurtopbouw, stimuleren van een levendige wijk.

1.1.2 Aanduiding wens/behoefte

Om toe te werken naar een krachtige en vitale wijk, heeft Travers Welzijn in de Sociale Pijler in zeven onderdelen een aantal doelen opgesteld. Deze doelen zullen in samenwerking met verschillende partijen, vanuit organisaties die werkzaam zijn in de Kamperpoort, worden uitgevoerd.

Travers Welzijn wil inzicht krijgen hoe de bewoners de interventies en ontwikkelingen ervaren. Daarbij wil Travers Welzijn weten of en hoe de bewoners willen investeren in het woon- en leefklimaat en de opbouw/planontwikkeling van de Kamperpoort. Ook wil Travers Welzijn onderzoeken of de doelstellingen uit de Sociale Pijler (2011) worden behaald en hoe ze hier verder op kunnen aansluiten.

Naast het belang dat Travers Welzijn heeft bij dit onderzoek, heeft ook de gemeente Zwolle er belang bij om inzicht te krijgen in de doeltreffendheid van de interventies vanuit de Sociale Pijler. Deze belangen liggen op maatschappelijk en economisch gebied. De gemeente investeert en financiert de professionals in de sociale wijkopgave. Ook voor hen is het van belang om te kijken naar de effecten van de sociale wijkaanpak. Voor de investeringen en veranderingen die ingezet zijn en ingezet gaan worden, is het belangrijk om duidelijk te krijgen hoe de wijk (de bewoners) dit beleeft.

In 2011 is een Buurt voor buurtonderzoek (Gemeente Zwolle, 2011) uitgevoerd in Zwolle, en zo ook voor de wijk Kamperpoort. De gegevens en conclusies uit dit onderzoek wijzen erop dat de wijk Kamperpoort nog altijd onder het Zwolse gemiddelde scoort. Ook dit is een reden om onderzoek te doen in de wijk. In dit onderzoek worden de resultaten uit het Buurt voor buurtonderzoek meegenomen, maar wordt dit verder uitgediept door juist het ‘verhaal’ achter de resultaten te onderzoeken. Door niet alleen te kijken naar de cijfers, maar door in gesprek te gaan met de bewoners en de redenen te onderzoeken die ten grondslag liggen aan de resultaten, komen er concretere werkbare punten voor Travers Welzijn en de Gemeente Zwolle.

Wanneer bovenstaande behoeften en wensen naast elkaar gelegd worden blijkt dat er, naast dezelfde belangen, ook verschillende belangen zijn voor het onderzoek. Het onderzoeken van het ‘verhaal’ van de bewoners is algemene behoefte. Maar daarbij is Travers Welzijn voornamelijk gericht op het inzicht krijgen in de beleving en de betekenis van het werk dat ze verrichten. Dit in samenhang met andere professionele organisaties en het actieve bewonerskader. Zo willen ze nog beter aansluiten bij de bewoners. De gemeente Zwolle heeft ook een belang op financieel gebied, ze investeren in de wijk en willen daarvoor een goed beeld krijgen van de wijk en de resultaten van de investeringen. Hieruit ontstaat een spanning op welk doel het meeste accent moet worden gelegd. Een zorgvuldige afweging zorgt ervoor dat er aan deze belangen kan worden voldaan om te komen tot een samenwerking van Travers Welzijn, gemeente Zwolle en de wijk Kamperpoort.

1.1.3 Geschiedenis wens/behoefte

In 2003 lag er een eerste plan voor herstructurering van de Kamperpoort, zoals staat beschreven op de website van het Kenniscentrum Stedelijke Vernieuwing (KEI) onder project ‘Zwolle, Kamperpoort’. Betrokken partijen en bewoners kwamen toen, na vijf jaar intensief

samenwerken, tot een Kernplan Kamperpoort. Het plan bleek echter te duur. In de zomer van 2003 besloot de gemeente Zwolle om prioriteiten te stellen in haar stedelijke herstructurering door beperkte financiële middelen. De aanpak van Kamperpoort werd naar achteren in de planning geschoven. Het stedenbouwkundig plan dat er lag, en dat de basis vormde van het Kernplan, bleek financieel niet meer uitvoerbaar.

Bewoners waren ontsteld en boos, omdat zij al minstens zes jaar betrokken zijn bij de plannen en gingen er vanuit dat op niet al te lange termijn met de uitvoering begonnen zou kunnen worden.

In 2005 is gestart met een vernieuwd plan voor de sociaal fysieke wijkaanpak van de Kamperpoort. Naast het slopen en bouwen van woningen en voorzieningen, is er een sociaal programma opgesteld met als hoofddoel het realiseren van sociale stijging in de buurt.

De bewoners van de Kamperpoort nemen binnen de eigen wijkontwikkeling de rol van co-producent in. Ze denken, ontwikkelen en beslissen mee over de plannen die de wijk vormgeven. Om dit in goede banen te leiden hebben de bewoners van de Kamperpoort een eigen Raad van Toezicht opgestart die deze participatie uitvoert, zoals is te lezen op de eigen website van de Kamperpoort. En om tijdens de fysieke ontwikkelingen de wijk leefbaar te houden, is er tussen de bewoners van de Kamperpoort, de gemeente Zwolle en de woningbouwcorporaties een 'leefbaarheid-convenant' opgesteld. Deze afspraken moeten ervoor zorgen dat tijdens de jaren van ontwikkeling het normale leven in de wijk gewoon door kan gaan.

Aan de sociale wijkopgave wordt onder andere vorm en invulling gegeven door het welzijnswerk van Travers Welzijn. In de Sociale Pijler wordt concreet benoemd wat zij in de wijk willen realiseren en hoe zij dit willen bereiken.

De intrede van de Wet maatschappelijke ondersteuning (hierna te noemen Wmo) is van invloed op de manier waarop de sociale wijkaanpak wordt vormgegeven. De doelstellingen die worden beschreven in de Sociale Pijler sluiten aan bij de Wmo.

1.1.4 Voorlopige vraagstelling

Travers Welzijn en de gemeente Zwolle willen de komende vijf jaren onderzoek inzetten om inzicht te krijgen in hoe de bewoners van de wijk Kamperpoort hun wijk beleven. Daarnaast willen ze onderzoeken of de doelstellingen uit de Sociale Pijler (2011) worden behaald, een effectmeting hierop. En op welke punten ze de Sociale Pijler (2011) kunnen bijsturen/verbeteren om (alsnog) tot de gewenste resultaten te komen, een effectmeting.

Door middel van een nulmeting in dit jaar willen Travers Welzijn en de gemeente Zwolle een eerste inventarisatie maken op de bovengenoemde gebieden. Hoe staan de bewoners momenteel in hun wijk en op welke punten liggen er verbeteringen binnen de Sociale Pijler? Door niet alleen te kijken naar de effecten van de herstructurering, maar ook door de uitgangspunten van de Sociale Pijler te onderzoeken, kan er een genuanceerd beeld worden gevormd wat de bewoners van de Kamperpoort beweegt. Daarbij worden er aanbevelingen gegeven waarop de komende jaren aangesloten kan worden bij de ontwikkeling van de wijk.

1.2 Theoretische inleiding

1.2.1 Inleiding

Er zijn verschillende factoren die invloed hebben op de wens van de gemeente Zwolle en Travers Welzijn om inzicht te krijgen in hoe de bewoners van de Kamperpoort momenteel hun wijk beleven, wat de Sociale Pijler tot nu toe voor effect heeft gehad en hoe Travers Welzijn de komende jaren hun interventies goed kan afstemmen op de bewoners.

Deze factoren worden beschreven en toegelicht vanuit macro-, meso- en microniveau. Er is voor deze volgorde gekozen, omdat daarmee een goed beeld wordt gegeven van de doorwerkende invloed van landelijke wet- en regelgeving op gemeentelijk niveau en de uiteindelijke gevolgen hiervan voor de sociale wijkaanpak in de Kamperpoort.

1.2.2 Macroniveau

De overheid heeft landelijk bepaald welke wet- en regelgeving van belang zijn wanneer er gekeken wordt naar ontwikkelingen binnen een wijk. Bij de Kamperpoort valt te denken aan de landelijke wetgeving met betrekking tot herstructurering. Deze landelijke wetgeving zal verder niet aan de orde komen, omdat dit geen betrekking heeft op het onderzoek. Bij herstructurering wordt in literatuur vooral ingegaan op het belang van samenwerking. Dit zal onder het kopje wet- en regelgeving herstructurering verder uitgewerkt. In de samenwerking is het van belang om te weten hoe de bewoners van Kamperpoort de ontwikkelingen ervaren, omdat er zo meer naar aansluiting toegewerkt kan worden. In deze paragraaf komt verder de Wmo aan bod. Hierbij wordt eerst in algemene zin gekeken naar de Wmo om vervolgens toe te spitsen op de gemeente Zwolle.

Wet- en regelgeving herstructurering

De overheid stelt wet- en regelgeving over herstructurering van woonwijken vast. Dit zijn kaders waarbinnen de herstructurering uitgevoerd dient te worden. De gemeente Zwolle is verantwoordelijk voor het uitvoeren van wet- en regelgeving op decentraal niveau, dus ook voor de Kamperpoort. Herstructurering vraagt om samenwerking tussen publieke en private partijen. Hierbij gaat het over de samenwerking tussen de overheid, gemeente Zwolle, Travers Welzijn en de burger. Bij herstructurering spelen beide partijen een eigen rol en streven naar eigen belangen; tegelijk zijn ze van elkaar afhankelijk. Ze kunnen niet afzonderlijk de herstructurering tot stand brengen. Dam (2006) haalt in zijn onderzoek Klaver aan die spreekt over het verschil in belangen tussen verschillende partijen. Volgens Klaver moet dit verschil overwonnen worden door vertrouwen te krijgen, zodat samenwerking mogelijk wordt. Het gebrek aan vertrouwen tussen de publieke en private partijen wordt als een belangrijk knelpunt ervaren in het huidige herstructureringsproces. Wanneer deze samenwerking niet goed verloopt en er geen vertrouwen is vanuit één van de betrokken partijen, heeft dit gevolgen voor de herstructurering.

Wet maatschappelijke ondersteuning

De Wmo is in 2007 door de overheid ingesteld. De Wmo geeft aan de gemeenten onder andere de opdracht de 'sociale samenhang en leefbaarheid' te bevorderen. Een van de belangrijkste doelstellingen van de Wmo is de versterking van de lokale 'civiel society'. Dit houdt in dat bewoners elkaar informele zorg bieden en zich voor elkaar inzetten. Jager-

Vreugdenhil (2011) schrijft dat het motto van de Wmo is: “Iedereen moet meedoen.” Meedoen is volgens Jager- Vreugdenhil (2011) het zelfde als participeren. Een participatie doel die zij ten aanzien van de Wmo beschrijft is de volgende: “Ook weerbare burgers willen bijdragen aan burgerorganisaties en aan sociale verbanden.” (Jager- Vreugdenhil, 2011, p. 92). Dit doel gaat volgens haar over sociale en maatschappelijke participatie van alle Nederlanders. Zij legt dit als volgt uit: “Het gaat er hier om, of weerbare burgers *willen* bijdragen aan een zorgzame samenleving, bijvoorbeeld door zich vanuit een vrijwilligersorganisatie in te zetten voor kwetsbare medeburgers, door hun burens een handje te helpen of door binnen hun sportvereniging na te gaan hoe mensen met een beperking meer mee kunnen doen.”(Jager- Vreugdenhil, 2011, p. 93).

De gemeente Zwolle heeft in 2010 het beleidskader vastgesteld. Van Eekeren & Augustijn (2009) schrijven hierin de visie en vijf uitgangspunten die opgenomen zijn, voor de periode 2010 – 2013, voor de uitvoering van de Wmo. Dit beleidskader heeft de titel ‘Mensen maken het verschil’.

Het gaat om de volgende vijf uitgangspunten:

1. Uitgaan van eigen kracht van mensen en sociale netwerken; zoveel mogelijk stimuleren om eigen regie op het leven te behouden en te vergroten.
2. Meer aandacht voor het voorkomen van problemen; accent verleggen van individuele zorg en ondersteuning naar gerichte en specifieke preventie.
3. Vertrouwen stellen in particuliere initiatieven; van groot belang voor het in stand houden en bevorderen van maatschappelijke participatie en betrokkenheid.
4. De burger centraal; burgerparticipatie.
5. Recht doen aan verschillen; collectieve voorzieningen primair toegankelijk voor iedereen.

In het kader van de sociaal fysieke wijkaanpak van Kamperpoort is de Wmo van belang. Het is niet zo dat de uitgangspunten van de Wmo ook de uitgangspunten van de sociale wijkaanpak zijn. De interventies die het welzijnswerk uitvoert, sluiten aan bij de Wmo. Travers Welzijn streeft ernaar dat alle burgers maatschappelijk deelnemen. Hierbij is oog voor wat mensen kunnen. Voor Travers Welzijn ligt de uitdaging waarbij sociale participatie de basis is voor maatschappelijke participatie. Travers Welzijn legt dit als volgt uit; burgers toe leiden naar netwerken, die meerwaarde voor hen biedt, waar de burgers zich kunnen ontplooiën en ontwikkelen. Dit past bij de ontwikkeling om van de Kamperpoort een vitaal duurzame stadswijk te maken. Hierbij sluit ook de participatieladder aan die Jager-Vreugdenhil (2011) noemt. Zij haalt in haar onderzoek de participatieladder van de Vereniging van de Nederlandse Gemeenten (hierna te noemen VNG) aan. De VNG hanteert de volgende participatieladder:

Zes niveaus:

- niveau 6: betaald werk
- niveau 5: betaald werk met ondersteuning
- niveau 4: onbetaald werk
- niveau 3: deelname aan georganiseerde activiteiten (cursus, vereniging)
- niveau 2: sociale contacten buitenshuis
- niveau 1: geïsoleerd

In deze participatieladder zijn verschillende gradaties van participatie zichtbaar: iemand kan een klein beetje deelnemen, een kleine bijdrage leveren, maar ook voluit meedoen in een bepaalde context. In deze participatieladder gaat het zowel om arbeidsparticipatie, sociale, maatschappelijke en onderwijsparticipatie. De participatieladder van de VNG sluit aan bij de Sociale Pijler. Een ambitie van de Sociale Pijler is het realiseren van sociale stijging bij wijkbewoners. Deze sociale stijging bestaat uit de volgende doelstelling: meer bewoners nemen actief deel aan de samenleving in de vorm van dagbesteding, scholing of werk.

1.2.3 *Mesoniveau*

De gemeente Zwolle wil ervoor zorgen dat de Kamperpoort een aantrekkelijke (woon)wijk wordt waar mensen zich thuis voelen. Om dit te bereiken wordt gewerkt aan een integrale wijkaanpak. Het belang van de gemeente om te investeren in de ontwikkeling van de wijk heeft twee kanten:

- Economisch:

De stad Zwolle groeit en heeft een regiofunctie. Voorzieningen in het centrum zijn niet meer toereikend. Een deel van de wijk Kamperpoort zal worden gebruikt voor uitbreiding van stedelijke voorzieningen.

- Kwetsbaarheid:

Uit onderzoek van de 'Atlas van gemeenten', waarbij Nederlandse wijken worden verklaard en beschreven op grond van verschillende beleidsterreinen, is gebleken dat de wijk Kamperpoort oranje gebied is. Dit staat voor een te ontwikkelen gebied. In 2011 heeft de gemeente Zwolle wijkanalyses gehouden. De uitkomst hiervan staat beschreven in het 'Buurt voor buurtonderzoek' (Gemeente Zwolle, 2011). Deze geeft een beknopt beeld van de buurtbeleving van bewoners over leefbaarheid en veiligheid. Hieruit kwam naar voren dat de Kamperpoort op alle gebieden minder scoort dan het Zwolse gemiddelde. Ditzelfde onderzoek is ook in 2009 uitgevoerd. De Kamperpoort was toen een donkerrood gebied, wat staat voor 'aanzienlijk minder goed dan gemiddeld'. Naar aanleiding van het onderzoek uit 2011 wordt de Kamperpoort als lichtrood gebied weergegeven, wat staat voor 'minder goed dan gemiddeld'. Er is dus sprake van vooruitgang. Uit gesprekken met Travers Welzijn komt naar voren dat dit vooral wordt veroorzaakt door het wegslopen van 'kwetsbaarheid'; het weghalen van sociale huurwoningen en het ontstaan van kale gebieden waar weinig overlast voorkomt.

Uit het Buurt voor buurtonderzoek (Gemeente Zwolle, 2011, p. 100) komt ook naar voren dat de inwoners van Kamperpoort veel positiever zijn over de ontwikkeling van hun buurt dan de gemiddelde Zwollenaar. Daarbij verwacht 70% van de bewoners dat hun buurt de komende jaren vooruit zal gaan.

De kwetsbaarheid van de wijk komt op zowel fysiek als sociaal vlak naar voren; op beide terreinen scoort de Kamperpoort negatiever dan het Zwols gemiddelde. Als het gaat over de woonomgeving (Gemeente Zwolle, 2011, p. 103) zijn de twee grootste buurtproblemen rommel op straat en verkeeroverlast. Daarnaast worden openbaar groen, hondenuitlaatstroken en parkeerruimte genoemd als meest gemiste voorzieningen. Met betrekking tot de veiligheid (Gemeente Zwolle, 2011, p. 104) vinden er in de Kamperpoort relatief veel incidenten plaats. Het percentage bewoners dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt ligt hoger dan Zwolle gemiddeld. De Kamperpoort is een 'schilwijk' van de Zwolse binnenstad. Een deel van deze incidenten komen voort uit binnenstad problematiek. Deze

onveiligheidsgevoelens worden vooral veroorzaakt door weinig straatverlichting, dronken mensen en hangjongeren.

Op sociaal gebied wijken in Kamperpoort drie aspecten ongunstig af ten opzichte van Zwolle gemiddeld (Gemeente Zwolle, 2011, p. 103): sociale cohesie, gehechtheid en betrokkenheid bij burens. In het onderzoek wordt opgemerkt dat de medeverantwoordelijkheid voor de leefbaarheid in de buurt in de Kamperpoort het laagst is van heel Zwolle. Ook de schaalcores voor het onderhoud en de hoeveelheid sociale voorzieningen is in de Kamperpoort het laagst van alle buurten.

Met de herstructurering wil de gemeente Zwolle de leefbaarheid in de wijk verbeteren en de Kamperpoort tot een aantrekkelijke omgeving maken voor bewoners, ondernemers en bezoekers. De fysieke en sociale wijkaanpak hebben daarmee als belangrijke doelstelling het verbeteren van de maatschappelijke positie van de Kamperpoort. De fysieke verbeteringen zijn van groot belang voor de kwaliteit van de wijk en het vergroten van de leefkwaliteit. Tegelijk ligt er een sociale opgave, die in samenhang met de fysieke aanpak wordt aangeaan, aangezien er in de Kamperpoort sprake is van relatief veel grootstedelijke problematiek (Gemeente Zwolle, 2011).

Deze integrale wijkaanpak sluit aan bij de visie van de gemeente Zwolle op wijken. In het collegeakkoord 2010-2014 van de gemeente Zwolle vormen de wijken één van de belangrijkste uitgangspunten. “De wijken zijn bij uitstek de ontmoetingsplaatsen waar inwoners, instellingen en wijkondernemers elkaar treffen. Wij richten ons op die verbindingen en op het versterken daarvan. (...) De verschuiving in de wijkaanpak naar een betere balans tussen fysiek en sociaal zet door.” (Gemeente Zwolle, 2010, p. 9). De gemeente Zwolle kiest daarin voor een beleid dat van onderaf tot stand komt. “Stedelijke kaders moeten ruimte bieden voor maatwerk, om op straat- en buurniveau aan te sluiten op bij de eigen kwaliteit en de behoefte van de buurt en betrokken partners.” Om dit te realiseren is de gemeente Zwolle gericht op een regelmatige afstemming tussen enerzijds het stedelijk beleid en de stedelijke programmering en anderzijds de signalen uit de wijk.

Veiligheid en leefbaarheid zijn voor de gemeente Zwolle belangrijke randvoorwaarden voor het wijk-/buurtklimaat. De gemeente Zwolle heeft daarbij ook oog voor de rol die buurtbewoners daar zelf in hebben. “Betrokkenheid bij en verantwoordelijkheid nemen voor je eigen leefomgeving vergroot de saamhorigheid en de binding met de buurt en wijk.” (Gemeente Zwolle, 2010, p. 9). In haar visie bepleit de gemeente Zwolle ruimte te geven aan initiatieven van buurtbewoners, gericht op het creëren van een leefbare buurt, en deze te ondersteunen. In het collegeakkoord staat beschreven dat bedrijvigheid en cultuur bijdragen aan de leefbaarheid en tegelijk kansen bieden voor arbeidsparticipatie van inwoners. “We stimuleren dan ook kleinschalige bedrijvigheid en werken-aan-huis in buurten en wijken waar dat past. Ook culturele activiteiten bevorderen ontmoeting en betrokkenheid van mensen. We stimuleren en ondersteunen kleinschalige activiteiten op wijkniveau.” (Gemeente Zwolle, 2010, p. 10).

Tot slot zet de gemeente Zwolle in op het concentreren van voorzieningen op één locatie. “We hechten aan een ontmoetingsplek in de wijk, voor en door de inwoners. Daarbij slaan we een nieuwe richting in. Dat is nodig, want de exploitatie van de wijkcentra staat onder druk en het subsidiebeleid sluit niet aan bij de realiteit.” (Gemeente Zwolle, 2010, p. 11). Bij

het maken van keuzes wordt gezocht naar de eigenheid van wijken en naar wat wenselijk en mogelijk is. “We zoeken nadrukkelijk aansluiting bij initiatieven van partners. Kansen zien we vooral in het combineren van welzijns- en zorginstellingen en wijk-, sport- en onderwijs-accommodaties.”

De gemeente Zwolle voert actief de regie over de veranderingen aangaande het project Kamperpoort, maar is zelf zo min mogelijk betrokken bij de uitvoering, zoals wordt aangegeven op de website van de gemeente Zwolle in haar visie op Kamperpoort. De doelstellingen met betrekking tot de sociale wijkaanpak in de Kamperpoort worden onder andere uitgevoerd door Travers Welzijn. Dit is een regionaal actieve maatschappelijke onderneming die, zoals zij op haar website aangeeft, werkt aan leefbare en veilige wijken met goede voorzieningen in Zwolle en omstreken. Travers Welzijn levert diensten op het gebied van welzijn, ontmoeting, participatie, kinderopvang en ontwikkeling.

1.2.4 *Microniveau*

Bewonersfactoren

De Kamperpoort is een typische arbeiderswijk. De bewoners van de Kamperpoort typeren hun buurt, voor aanvang van de herstructurering, over het algemeen als ‘gezellig’, ‘heel gemoedelijk’, ‘iedereen kent iedereen’ en ‘iedereen groet elkaar’, aldus een verslag van groepsdiscussies met bewoners van de Kamperpoort (Davis en Van Daalen, 2005, p. 2). “Vooral de onderlinge sociale contacten spelen voor de meeste bewoners een zeer belangrijke rol.” Er werd wel aangegeven dat de intensiteit van deze sociale contacten verschilt in delen van de wijk, waarbij onderscheid werd gemaakt in de ‘oude buurt’, de ‘nieuwe buurt’ en de ‘Hoogstraat’.

Vanuit gesprekken met Travers Welzijn kwam naar voren dat de bewoners van de Kamperpoort over het algemeen alles in de buurt hebben, van sociaal netwerk tot vakantie.

Kinderen van bewoners uit de Kamperpoort geven ook aan in de wijk te willen blijven wonen. Kenmerkend voor de wijk is dat er naar elkaar wordt omgezien en er sterke sociale controle is. Bewoners van de Kamperpoort zijn gehecht aan hun wijk en wonen er met veel plezier, zoals blijkt uit informatie van het KEI. Wel spelen er onveiligheidsgevoelens en jeugdproblematiek. De categorie lagere inkomens met een relatief laag onderwijsniveau is oververtegenwoordigd, net zoals de werkloosheid.

Door de sociaal fysieke aanpak in de Kamperpoort zal de samenstelling van bewoners van de Kamperpoort veranderen, wat gevolgen zal hebben voor hoe de bewoners hun buurt beleven.

Methode/aanpak/werkwijze

In de uiteindelijke situatie zal de samenstelling van de wijk zich kenmerken door verschillende bevolkingsgroepen met verschillende wensen, behoeften en leefstijlen. Zowel oorspronkelijke bewoners als de vele nieuwe bewoners moeten zich thuis kunnen voelen in de wijk. In de Sociale Pijler worden, vanuit sociaal perspectief, de ambities benoemd voor de toekomstige Kamperpoort (Gemeente Zwolle, 2008). De aanpak zoals hierin beschreven bestaat uit meerdere onderdelen, te weten:

- Sociale stijging bij buurtbewoners;
- Opvoedingsomstandigheden van jeugdigen in de wijk verbeteren;

- Sociale cohesie vergroten;
- Gezondheid, sport en bewegen bevorderen;
- Gemêleerde buurtopbouw stimuleren;
- Levendige wijk stimuleren;
- Veilige wijk stimuleren.

Een uitwerking van de concrete doelstellingen en inspanningen bij deze ambities, zijn te vinden in bijlage 1. Daar is ook te vinden door welke partijen deze worden uitgevoerd, zoals ook eerder genoemd in paragraaf 1.3.3.

Werkers/team

Bij de sociaal fysieke aanpak van de Kamperpoort zijn veel partijen betrokken. Zoals eerder beschreven, voert de gemeente Zwolle actief de regie over de veranderingen aangaande het project Kamperpoort, maar is zelf zo min mogelijk betrokken bij de uitvoering. De gemeente Zwolle zet onder andere financiële middelen in bij de sociale wijkaanpak en werkt verder samen met de organisaties en bewoners aan de Kamperpoort.

Travers Welzijn is één van de organisatie van waaruit de opgestelde doelstellingen in de Sociale Pijler voor de sociale wijkaanpak zullen worden uitgevoerd en van waaruit dit onderzoek zal plaatsvinden. Veel betrokken partijen bij de sociaal fysieke aanpak van de Kamperpoort werken samen in programma's die de sociale wijkopgave kenmerkt. Zij zijn de uitvoerders van de omschreven doelen in de Sociale Pijler. Hier is onderscheid gemaakt tussen wijkorganisaties (bewonersorganisaties) en professionele organisaties.

De wijkorganisaties in de Kamperpoort zijn STichting Recreatieve Initiatieven Kamperpoort (hierna te noemen STRIK), de Raad van Toezicht Kamperpoorters (hierna te noemen RvT) en het Buurtmuseum Kamperpoort.

STRIK is de bewonersorganisatie die zich richt op het organiseren van recreatieve activiteiten in de Kamperpoort. STRIK werkt hierin nauw samen met Travers Welzijn.

Kijkend naar de opgestelde doelen uit de Sociale Pijler voert STRIK handelingen uit met het oog op het doel 'vergroten van de sociale cohesie' en dan met name het bevorderen dat oude en nieuwe bewoners van de Kamperpoort prettig wonen in de wijk en zich betrokken voelen bij de wijk. STRIK draagt hier aan bij door gerichte activiteiten te organiseren. Te denken valt aan het inzetten van kunst en cultuur om het sociale klimaat te verbeteren of het aanbieden van een welkomstmand aan nieuwe bewoners door oude bewoners.

Tegelijkertijd dragen zij hierdoor bij aan het realiseren van het doel 'stimuleren van een levendige wijk'.

De RvT is een bewonersorganisatie die opkomt voor de buurtbelangen binnen de sociaal fysieke aanpak van Kamperpoort. De RvT heeft een bestuur en is opgedeeld in deelparticipatiegroepen. De RvT organiseert ook het uitbrengen van de wijkkrant De Kamperpoorter, zodat de bewoners van de Kamperpoort de actualiteiten in de wijk kunnen bijhouden. De RvT zal de afspraken die gemaakt zijn rondom de realisatie van onder andere de doelen uit de Sociale Pijler bewaken.

De overlegplatformen die er in de Kamperpoort zijn:

- Gebiedsbeheerteam Kamperpoort (hierna te noemen GBT);
- Ontzorg en Kansteam (hierna te noemen OK team);
- Werkgroep leefbaarheid en veiligheid;
- Preventienetwerk Centrum voor Jeugd en Gezin (hierna te noemen CJG);
- Werkgroep Sociale Pijler;
- 4 Hoeksoverleg (Strategisch overleg gemeente, corporaties, projectontwikkelaars en RvT).

In het GBT wordt er samengewerkt door medewerkers van verschillende organisaties die in de Kamperpoort werkzaam zijn. Dit team bestaat uit de wijkmanager vanuit de Gemeente Zwolle, de wijkbeheerder vanuit de Gemeente Zwolle, de functionaris voor toezicht en handhaving vanuit de gemeente Zwolle, de opbouwwerker vanuit Travers Welzijn, de wijkagent vanuit politie IJsselland en de woonconsulenten van de woningcorporaties.

Dit team heeft als doel om onderling goede afspraken te maken over het onderhoud en beheer van de openbare ruimte en de huurwoningen in de wijk. Verder worden er belangrijke, sociale ontwikkelingen besproken. Dit om de leefbaarheid en veiligheid in de Kamperpoort op een goed niveau te houden. Wat de teamleden uit deze organisatie doen, is het bespreken van signalen die bewoners van de Kamperpoort geven en waar nodig worden dan maatregelen genomen met als doel om problemen op te lossen. Daarnaast zal de opbouwwerker vanuit Travers Welzijn de bewoners van de Kamperpoort stimuleren en ondersteunen om zelf activiteiten te organiseren om de leefbaarheid in de wijk op niveau te houden of te verbeteren. Op het microniveau is dan de invloed van ontwikkeling op macro-niveau te zien, namelijk de veranderingen door de invoering van de Wmo. Hulpverlenende instanties nemen niet alle regie over, maar stimuleren de eigen verantwoordelijkheid van de burger.

Eens in de twee weken gaan enkele teamleden de wijk in om te kijken hoe de wijk erbij ligt (wijkschouw). Bewoners van de Kamperpoort kunnen dan ter plekke met hen in gesprek gaan over knelpunten en/of wensen in de wijk.

Het GBT werkt samen met de RvT. Het GBT brengt advies uit over leefbaarheidplannen voor sloop- en nieuwbouwprojecten in de wijk. Leefbaarheidplannen zijn afspraken die de gemeente maakt met ontwikkelaars over de veiligheid op en rond bouwlocaties. Voordat het GBT adviezen uitbrengt, dient het eerst advies te vragen bij de RvT. Zoals eerder beschreven bestaat de RvT uit meerdere deelparticipatiegroepen. Advies dient dan gevraagd te worden bij de groep Leefbaarheid en Veiligheid.

Een volgende overlegplatform is het OK team, dat bij de realisatie van de doelen uit de Sociale Pijler nauw samenwerkt met de gemeente Zwolle. Dit team is er op gericht bewoners van de Kamperpoort met een twee- of meervoudige problematiek te ondersteunen op verschillende leefgebieden. Bewoners kunnen met een teamlid in gesprek gaan als zij ergens tegen aanlopen. Te denken valt aan financiën, opvoeding, gezondheid of eigen psychisch functioneren.

Dit team bestaat uit de opbouwwerker vanuit Travers Welzijn, de wijkagent vanuit politie IJsselland, de maatschappelijk werker vanuit De Kern en woonconsulenten vanuit DeltaWonen en Openbaar Belang.

Kijkend naar de doelen uit de Sociale Pijler, is het OK team met deze handelingen betrokken bij het doel 'realiseren van sociale stijging bij bewoners van de Kamperpoort'. Mede door de inspanningen van het OK team is het doel om meer bewoners van de Kamperpoort actief deel te laten nemen aan de samenleving in de vorm van dagbesteding, school of (vrijwilligers)werk.

Bij het Centrum voor Jeugd en Gezin kunnen bewoners van de Kamperpoort terecht met vragen en problemen omtrent de opvoeding van hun kinderen. Het CJG biedt daarbij preventie en professionele ondersteuning aan ouders. Het CJG in de Kamperpoort wil zich ook samen met de bewoners in de wijk inzetten voor een buurt waar bewoners bij elkaar betrokken zijn en samen de verantwoordelijkheid delen voor een positief opgroei-klimaat (CJG, 2010). Het doel van de preventienetwerken, waarvan één uitgevoerd wordt in de Kamperpoort, is het bevorderen van het pedagogisch buurtklimaat en daarmee een gezond functioneren van gezinnen en een optimale ontplooiing van kinderen en ouders (CJG, 2010).

1.3 Probleemomschrijving

1.3.1 *Probleemomschrijving en doelstelling*

De Zwolse wijk Kamperpoort zit midden in een ontwikkeling om van een kwetsbare volkswijk naar een vitale, duurzame stadswijk te gaan. Er komen, door deze ontwikkeling, veel invloeden en veranderingen op de bewoners af. Voor professionals die in de wijk werken en wijkorganisaties is het belangrijk om te weten hoe zij de bewoners hierbij kunnen ondersteunen en passende interventies kunnen inzetten.

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in hoe de bewoners van de Kamperpoort hun wijk beleven met betrekking tot drie aspecten uit de Sociale Pijler, te weten: het realiseren van sociale stijging, het vergroten van de sociale cohesie en het stimuleren van een levendige wijk.

Door effectmeting wordt bepaald of de huidige sociale wijkaanpak de gewenste resultaten boekt. Aan de hand van deze gegevens zullen aanbevelingen worden gedaan richting de gemeente Zwolle en Travers Welzijn, waarmee effectsturing wordt beoogd. Al deze punten dienen het uiteindelijke overkoepelende doel om toe te werken naar een zo zelfstandig mogelijke wijk. Dit in een goede samenwerking tussen bewoners, professionals en wijkorganisaties in de Kamperpoort.

1.3.2 *Centrale vraagstelling*

Om te komen tot antwoorden voor de probleemomschrijving is de volgende centrale vraag opgesteld:

Dragen in de beleving van de huidige bewoners van de Zwolse wijk Kamperpoort de activiteiten van de organisaties die in de Sociale Pijler samenwerken in de wijk bij aan de sociale stijging van bewoners, aan het vergroten van de sociale cohesie en aan het wonen in een levendige wijk?

Deze centrale vraagstelling geldt voor de periode van 2011 – 2016. Dit omdat het onderzoek een vijfjaren onderzoek is. De verwachting is dat dit onderzoek ieder cursusjaar door een

andere groep studenten van de Gereformeerde Hogeschool herhaald wordt. Om na vijf jaar de resultaten te vergelijken, is het belangrijk om al die onderzoeksjaren dezelfde centrale vraagstelling te gebruiken. In het eerste onderzoeksjaar (2011-2012) wordt er een nulmeting gemaakt, waar latere metingen aan gerelateerd worden. De uitkomsten worden als uitgangspunt genomen voor later onderzoek.

1.3.3 Deelvragen

De volgende deelvragen zijn opgesteld:

- 1) *In welke mate nemen de bewoners van de Kamperpoort actief deel aan de samenleving in de vorm van dagbesteding, scholing, en (vrijwilligers)werk?*

Dit is een beschrijvende vraagstelling en schetst een beeld van de mate van maatschappelijke participatie onder de bewoners van de Kamperpoort. Op basis hiervan kan worden bepaald op welke punten moet worden ingezet om de participatie wat betreft dagbesteding, scholing en (vrijwilligers)werk te vergroten. Om te bepalen in welke mate bewoners van de Kamperpoort actief deelnemen aan de samenleving, zullen de resultaten worden geschetst aan de hand van de eerder beschreven participatieladder volgens de VNG.

- 2) *Wat hebben de bewoners van de Kamperpoort nodig om stappen te zetten naar een grotere participatie in de samenleving wat betreft dagbesteding, scholing en (vrijwilligers)werk?*

Deze vraag vloeit voort uit de eerste deelvraag. Het sluit aan op de doelstelling uit de Sociale Pijler om meer bewoners van de Kamperpoort actief deel te laten nemen aan de samenleving in de vorm van dagbesteding, scholing of (vrijwilligers)werk. Aan de hand van de resultaten die behaald zullen worden uit de eerste deelvraag met betrekking tot de participatieladder, gehanteerd door de VNG, kan in kaart worden gebracht op welk niveau uit de participatieladder zich de meeste bewoners van de Kamperpoort bevinden. Zo kan worden besloten of een grotere mate van participatie wat betreft dagbesteding, scholing en (vrijwilligers)werk nodig is en op welke punten. Hiermee wordt gericht op de sociale stijging in de Kamperpoort en daarmee op effectsturing.

- 3) *Hoe beleven de oude en nieuwe bewoners van de Kamperpoort de onderlinge betrokkenheid in de wijk?*

Dit is een evaluerende vraagstelling en sluit aan op de doelstelling uit de Sociale Pijler dat er wordt bevorderd dat oude en nieuwe bewoners van de Kamperpoort prettig wonen in de wijk en zich betrokken voelen bij de wijk. Door de sociale wijkaanpak in de Kamperpoort zal de wijk er qua samenstelling heel anders uit gaan zien dan voorheen. Naast de oude bewoners zullen er ook nieuwe bewoners in de Kamperpoort komen. Door het beantwoorden van deze vraag wordt inzichtelijk, wat betreft de sociale cohesie, wat de invloed van de nieuwe bewoners op de oude bewoners van de Kamperpoort is en andersom. Daaruit wordt inzicht verkregen in hoeverre er onderlinge betrokkenheid is en hoe de bewoners van de Kamperpoort dit beleven.

- 4) *Wat hebben de bewoners van de Kamperpoort nodig om prettig te wonen in de wijk en hoe draagt dit bij aan de sociale cohesie in de wijk?*

Door het beantwoorden van deze vraag krijgen de gemeente Zwolle, Travers Welzijn en wijkorganisaties in de Kamperpoort inzichtelijk wat de behoeften van de bewoners van de Kamperpoort zijn om prettig in de wijk te wonen en waarom de vervulling van deze behoeften volgens hen bijdraagt aan het vergroten van de sociale cohesie in de wijk. Met dit inzicht kunnen de gemeente Zwolle, Travers Welzijn en wijkorganisaties in de Kamperpoort aansluiten op deze behoeften; hiermee wordt er gericht op effectsturing.

- 5) *Sluiten de (re)creatieve activiteiten die in de wijk georganiseerd worden door Travers Welzijn en wijkorganisaties aan bij de interesse van de bewoners van de Kamperpoort?*

Om inzichtelijk te hebben of de activiteiten en programma's georganiseerd door Travers Welzijn, STRIK en de Muzerie bijdragen aan het vergroten van een levendige wijk, is allereerst nodig om te weten welke activiteiten er worden georganiseerd en of deze activiteiten aansluiten bij de interesses van de bewoners van de Kamperpoort.

- 6) *Dragen de activiteiten en programma's van Travers Welzijn, gemeente Zwolle, STRIK, de Raad van Toezicht en de Muzerie bij aan het vergroten van een levendige wijk?*

Deze vraagstelling sluit aan op het doel uit de Sociale Pijler dat in de wijk Kamperpoort diverse activiteiten, zoals wonen en werken en (re)creatieve activiteiten plaatsvinden, waardoor een levendige wijk ontstaat. Naast het weten of de activiteiten aansluiten bij de interesses van de bewoners van de Kamperpoort, is het vervolgens van belang om inzichtelijk te hebben in welke mate de georganiseerde activiteiten bijdragen aan het vergroten van een levendige wijk. Aan de hand van de verkregen resultaten kunnen de gemeente Zwolle, Travers Welzijn en wijkorganisaties in de Kamperpoort overwegen of de huidige georganiseerde activiteiten voldoende bijdragen aan het vergroten van een levendige wijk of dat de activiteiten en programma's op een andere manier gaan organiseren.

1.4 Begripsafbakening

In deze paragraaf worden de belangrijkste begrippen uit de vraagstelling en deelvragen toegelicht. Door de begrippen uit te werken ontstaat er duidelijkheid wat er met de begrippen bedoeld wordt. Deze eenduidige uitleg van begrip is in het belang van het onderzoek.

Sociale stijging

Een van de ambities uit de Sociale Pijler is de 'sociale stijging realiseren bij wijkbewoners'. Het doel van deze ambitie is dat bewoners stappen zetten naar een grotere participatie in de samenleving. Concreet houdt dit in dat de participatie naar dagbesteding, scholing en (vrijwilligers)werk vergroot moet worden. In dit onderzoek wordt op dit punt de participatieladder aangehouden van de VNG.

Deze participatie is te meten in cijfers door te meten hoeveel bewoners stappen hebben gezet op deze participatieladder. Het actief deelnemen in de samenleving houdt hierin dat de bewoners (vrijwilligers)werk, scholing of een andere vorm van dagbesteding hebben.

Ook gaat het om de beleving van de bewoners van de Kamperpoort van de activiteiten die georganiseerd worden om sociale stijging te realiseren.

Sociale cohesie

Van den Berg (2010) haalt in zijn onderzoek de definitie aan van Dekker en Bolt. Volgens hen kan sociale cohesie onderverdeeld worden in drie aspecten:

- 1) De mate van onderlinge contacten (gedragsaspect)
- 2) De verbondenheid met de buurt (belevingsaspect)
- 3) De mate waarin er gelijkgerichte opvattingen bestaan over de (ongeschreven) regels in de buurt (normen- en waardenaspect).

Deze drie aspecten staan onafhankelijk van elkaar. Het kan zijn dat mensen zich sterk identificeren met de buurt zonder veel contacten te hebben met buurtgenoten. Van den Berg (2010) schrijft dat de drie aspecten beïnvloed worden door de individuele en wijkenmerken. In het onderzoek haalt Van den Berg (2010) Van Bergeijk aan, die zegt dat uit eerdere onderzoeken gebleken is dat de belangrijkste aspect van de sociale cohesie de verbondenheid met de buurt bleek te zijn. Van den Berg (2010) haalt in zijn onderzoek Bolt en Torrance aan die zeggen dat bewoners die in de buurt zijn opgegroeid of al voor een langere tijd in de wijk wonen, zich meer verbonden voelen met de wijk dan nieuwkomers. Verder zeggen zij dat succesvolle buurten niet bepaald worden door de intensiteit van contacten maar door stilzwijgende overeenstemming over de regels in de buurt. Bergeijk, van Kokx, Bolt & van Kempen (2008) beschrijven dat het gevoel van verbondenheid met de wijk meespeelt op het effect van het gevoel van veiligheid. Zij schrijven dat de nadruk op het creëren van binding met de wijk meer effect heeft dan het stimuleren van onderlinge sociale contacten. Het SCP geeft de volgende definitie van sociale cohesie: “De mate waarin mensen in gedrag en beleving uitdrukking geven aan hun betrokkenheid bij maatschappelijke verbanden in hun persoonlijk leven, als burger in de maatschappij en als lid van de samenleving.” (Schnabel, Bijl & De Hart, 2008, p.17).

Wij verstaan onder het begrip sociale cohesie de drie aspecten die van Dekker en Bolt beschrijven. Daarbij wordt de meeste aandacht besteed aan de verbondenheid met de buurt. Dit omdat er in het onderzoek gekeken wordt hoe de buurt beleefd wordt. Wij richten ons op hoe de burger in gedrag en beleving uitdrukking geeft aan de betrokkenheid met de buurt.

Levendige wijk

In de Sociale Pijler wordt als ambitie genoemd het stimuleren van een levendige wijk. Als doelstelling is daarbij geformuleerd dat er in de wijk diverse activiteiten gebeuren, zowel wonen en werken als (re)creatieve activiteiten, waardoor een levendige wijk ontstaat.

In dit onderzoek staat het sociale aspect centraal. Als het gaat over levendige wijken stelt de Gemeente Zwolle (2010, p. 10) dat culturele activiteiten ontmoeting en betrokkenheid van mensen bevorderen. In dit onderzoek wordt gekeken naar de (re)creatieve activiteiten en programma's die in de wijk georganiseerd worden door Travers Welzijn, bewonersorganisaties (STRIK en RvT) en de Muzerie.

Onder een levendige wijk wordt hier verstaan: een wijk waarin activiteiten georganiseerd worden waaraan bewoners meedoen, met als doel ontmoeting en betrokkenheid tussen bewoners te stimuleren.

Met betrekking tot het begrip 'beleving', wordt hier ook bedoeld hoe de bewoners van de Kamperpoort deze activiteiten voor het komen tot een levendige wijk beleven. Het gaat er hier om in hoeverre de bewoners van de Kamperpoort hierbij betrokken zijn, het aansluit op hun interesses en hoe zij de relatie beleven tussen bewoner en organisaties.

2. Methode

2.1 Onderzoeksprocedures en meetinstrumenten

Algemene opzet

In deze paragraaf worden de onderzoeksmethoden voor dit onderzoek beschreven. Om antwoord te krijgen op de vragen, werd gebruik gemaakt van verschillende onderzoek typen. Zoals in de vraagstelling van dit onderzoek naar voren komt is het onderzoek vooral beschrijvend en evaluerend van aard.

Dit is een onderzoek naar het verhaal achter de cijfers, zoals die in het 'Buurt voor buurt onderzoek' staan beschreven, specifiek dus gericht op de sociale stijging, sociale cohesie en levendige wijk. Het gaat hier om het kwalitatieve deel van het onderzoek. Daarnaast is door het uitzetten van enquêtes een kwantitatief onderzoek uitgevoerd. De gegevens uit de enquêtes bieden kaders voor het kwalitatieve onderzoek, waarin door middel van interviews de verdieping wordt aangebracht.

De Sociale Pijler, opgesteld in 2008 door de gemeente Zwolle en Travers Welzijn, richt zich met name op de wijkdelen 'Het Middendorp' en 'De Feniks'. Dit onderzoek heeft dan ook plaatsgevonden onder bewoners van deze wijkdelen.

In dit onderzoek zijn de volgende onderzoekstypen gebruikt:

1. Schriftelijke enquête onder bewoners als kwantitatieve onderzoeksmethode

Onder de bewoners van de wijkdelen 'Het Middendorp' en 'De Feniks' is een enquête uitgezet. Het gaat hierbij om 406 huishoudens. Al deze bewoners hebben een enquête ontvangen, aangezien het te onderzoeken gebied niet dusdanig groot is dat voor de enquêtes een steekproef getrokken hoefde worden. De enquêtes zijn bij de bewoners in de brievenbus gedaan en deze zijn na een week weer opgehaald. De enquêtes zijn persoonlijk opgehaald door de onderzoekers. Dit heeft tot de doel de respons zo hoog mogelijk te maken.

In de enquête werd een inleidend stuk geschreven, waarin het doel van het onderzoek werd uitgelegd. Ook werd aangegeven op welke data de bewoners kunnen verwachten dat de enquête weer zou worden opgehaald. In het slotstuk van de enquête werd de bewoner uitgenodigd om deel te nemen aan een interview. Hierbij kon de bewoner contactgegevens als een telefoonnummer en/of e-mailadres invullen. Ook werd bij het ophalen van de enquêtes gevraagd naar medewerking aan het interview.

Er zijn 406 enquêtes uitgezet in de Kamperpoort. Het streven was om per straat vijf enquêtes terug te krijgen; bij een langere straat (zoals de Hoogstraat) werd gestreefd naar een respons van twintig enquêtes. Dit om het onderzoek representatief te laten zijn. Over het hele onderzoek gezien werd gestreefd naar een respons van tachtig tot honderd enquêtes.

Van de 406 uitgezette enquêtes zijn er 113 ingevulde enquêtes ontvangen. Dit ligt dus hoger dan de verwachte respons van 80 enquêtes.

Kinderen/jeugd werden er via ouders bij betrokken (in de term van 'gezin'), waarbij de activiteiten die voor hen worden georganiseerd als uitgangspunten dienen (Travers hanteert leeftijd van 10-21 jaar). Het gaat hierbij alleen om deelvraag 5 en 6.

In deze enquête werden vragen gesteld over de drie onderwerpen sociale stijging, sociale cohesie en levendige wijk met betrekking tot de Kamperpoort. Het bestond uit gestructureerde vragen met gesloten antwoordschalen en half gestructureerde vragen met een aantal keuzemogelijkheden en mogelijkheid tot eigen invulling.

Er is informatie verzameld over de volgende punten:

- het aantal bewoners dat op dit moment actief deelneemt aan de samenleving in de vorm van dagbesteding, scholing of (vrijwilligers)werk, het soort dagbesteding, scholing of (vrijwilligers)werk dat zij verrichten en hoe zij dit ervaren;
- de behoeften die bewoners hebben als het gaat over het participeren in dagbesteding, scholing of (vrijwilligers)werk, waarbij ook onderzocht wordt welke ondersteuning en begeleiding bewoners hierin nodig hebben; of en hoe de inspanningen uit de Sociale Pijler, gericht op voorgaande, in de beleving van de bewoners hierbij helpend zijn (geweest);
- de drie aspecten van sociale cohesie (Dekker en Bolt), zoals genoemd in hoofdstuk 1 van dit onderzoeksrapport: de mate van onderlinge contacten, de verbondenheid met de buurt en het normen- en waardenaspect van de buurt;
- de behoeften die bewoners hebben om prettig in de wijk te wonen; wat draagt de vervulling van deze behoeften bij aan het vergroten van de sociale cohesie?
- de mate waarin bewoners deelnemen aan activiteiten die in de wijk georganiseerd worden en de mate waarin de bewoners deze activiteiten aanspreekt.
- het effect van de opgestelde programma's en georganiseerde activiteiten op de levendigheid van de wijk en haar bijdrage aan het vergroten van een levendige wijk.

De uitkomsten van de enquêtes zullen naast de uitkomsten van het 'Buurt voor buurt onderzoek' (2011) gelegd worden.

2. Interview met bewoners als kwalitatieve onderzoeksmethode

Door middel van interviews is dieper ingegaan op de beleving van bewoners over de punten die gevraagd werden in de enquête. De bedoeling was om de bewoners via de enquête uit te nodigen om deel te nemen aan een interview. Een week na het ophalen van de enquêtes is begonnen met het afnemen van de interviews. Het was een half gestructureerd interview, waarin deze punten aan bod kwamen. De interviews waren een verdieping op de enquêtes. Daarnaast was er ruimte voor de inbreng van de bewoners zelf. Dit kon waardevolle informatie geven over wat er onder de bewoners leeft en kan daarmee gebruikt worden voor eventueel verder onderzoek in het kader van dit vijfjaren onderzoek.

De interviews werden afgenomen op basis van vrijwillige deelname van de bewoners.

Per interview zijn twee leden uit de onderzoeksgroep bij de desbetreffende bewoner langsgaan. De ene persoon nam het interview af; de andere persoon werkte het interview direct zo letterlijk mogelijk uit. Voor een betrouwbare uitwerking van het interview werd na elke vraag het genoteerde antwoord teruggekoppeld naar de bewoner. Er werd gevraagd of dit antwoord klopt met wat de bewoner verteld heeft. Per interview werd maximaal een uur de tijd gerekend.

3. Focusgroep met de Raad van Toezicht (RvT) en STRIK

Als aanvulling op de enquêtes en interviews werd door middel van een focusgroep het gesprek aangegaan met de RvT en STRIK. De RvT werd bij het onderzoek betrokken, omdat

deze bestaat uit bewoners en zij de buurt vertegenwoordigen. STRIK werd erbij betrokken, omdat zij vanuit de Sociale Pijler activiteiten organiseert in de buurt.

Door met deze organisaties in gesprek te gaan werd er onderzocht in hoeverre zij kunnen bijdragen aan een levendige wijk en hoe zij de hierop gerichte activiteiten afstemmen op de bewoners.

Voorafgaand aan het uitzetten van de enquêtes werd in gesprek met STRIK gekeken welke activiteiten er worden georganiseerd en werden de leden van STRIK benaderd voor medewerking aan het ophalen van de enquêtes. Vanuit STRIK werd aangegeven dat dit niet haalbaar was voor hen, aangezien zij alles vrijwillig doen en veel tijd kwijt zijn met hun activiteiten binnen STRIK.

Ook heeft voorafgaand een gesprek met de RvT plaatsgevonden, waarbij ze op de hoogte werden gebracht van de inhoud van het onderzoek. De resultaten uit de enquêtes en interviews werden na verwerking als 'toetsing' voorgelegd aan de RvT en STRIK, om te kijken in hoeverre hun aannames overeen komen met de beleving van de bewoners.

Verwacht werd dat bij het gesprek met de RvT en STRIK ook een beeld gegeven kon worden van de traditionele bewoners, aangezien deze wijkorganisaties vooral uit 'traditionele bewoners' bestaat.

2.2 Onderzoeksgroep

Populatie

De populatie in dit onderzoek betreft een operationele populatie. Dit onderzoek richt zich op de bewoners van de Kamperpoort; specifiek gericht op de bewoners van 'Het Middendorp' en 'De Feniks'. Voor deze populatie is gekozen, omdat dit de doelgroep is van de Sociale Pijler en het meest relevant is voor het onderzoek.

Steekproef

De interviews zijn gehouden op basis van vrijwillige deelname. Er is geïnventariseerd welke bewoners mee wilden werken aan het interview. Het voornemen was om te kijken bij welke bewoners een interview afgenomen kon worden, op basis van onderstaande categorieën van type bewoners en op basis van samenstelling van het huishouden. De populatie zou hierbij dus worden onderverdeeld in deelpopulaties, zodat iedere categorie bewoners vertegenwoordigd was in de steekproef. Dit maakt het onderzoek representatief en betrouwbaar, zodat de verkregen informatie kan worden gegeneraliseerd.

De bewoners van de Kamperpoort werden in 2002 ingedeeld in type burgers op basis van de 'Leefbaarheid en Behoefteloopbaan' van Bodd en Hofman (1998). Volgens hen worden de volgende vier typen bewoners onderscheiden:

1. Traditionele bewoner (=buurtburger):

heeft een sterke (menselijke, historische en/of culturele) band met de buurt

heeft een sterk sociaal netwerk in de buurt

is sterk gehecht aan eigen woning

voorzieningen, activiteiten en gebruik openbaar gebied vullen sociaal welbevinden in

Opmerking: het begrip 'traditioneel' heeft hier een andere betekenis dan in hoofdstuk 1. Daar wordt met traditionele bewoner 'oude' bewoner bedoeld. Het gaat daarbij om bewoners die al langere tijd in de Kamperpoort wonen. Wanneer het gaat om bovenstaande categorie, wordt dit in het vervolg aangeduid met 'categorie 1'.

2. Thuisbasisbewoner (=wereldburger met de buurt als thuisbasis):

heeft een (menselijke en/of culturele) band met de buurt

heeft een sociaal netwerk in de buurt

is gehecht aan eigen woning

voorzieningen, activiteiten en gebruik openbaar gebied vullen sociaal welbevinden in

3. Leefbaarheidsbewoner (=wereldburger waarbij het domein buurt vaak ophoudt bij de directe eigen woon- en leefomgeving):

heeft weinig tot geen binding met de buurt

sociaal netwerk in de buurt beperkt zich tot de eigen directe woonomgeving

is gehecht aan eigen woning

voorzieningen en gebruik openbaar gebied vullen sociaal welbevinden in

4. Woonpassant (=wereldburger zonder betrokkenheid bij de eigen buurt):

heeft weinig tot geen binding met de buurt

sociaal netwerk in de buurt beperkt zich tot de eigen directe woonomgeving

is niet gehecht aan eigen woning

voorzieningen, activiteiten en gebruik openbaar gebied dragen niet of nauwelijks bij aan sociaal welbevinden

De vierde categorie werd niet meegenomen in dit onderzoek, aangezien het hier vooral gaat om studenten en deze niet tot de doelgroep van de Sociale Pijler behoren. Het overgrote deel van de huidige bewoners valt onder de eerste drie categorieën. Om die reden was het streven twintig interviews te houden onder deze bewoners.

De bovenstaande indeling geldt niet voor de nieuwe bewoners die in de Kamperpoort zijn komen wonen. Omdat het hier om een kleine groep gaat, was het streven hier vijf interviews af te nemen. Dit komt dus op een totaal van 25 interviews. Een mogelijk nadeel van deze verdeling was dat er weinig nieuwe bewoners zouden worden gesproken. De respons op deelname aan het interview was uiteindelijk lager dan verwacht. Om deze reden zijn alle aanmeldingen voor deelname aan het interview aangenomen. Dit ging om dertien interviews, waarvan er twaalf daadwerkelijk hebben plaatsgevonden. Reden hiervoor is dat de bewoners in kwestie enkele keren niet aanwezig was op het afgesproken moment en er in verband met de planning geen tijd was om een nieuwe afspraak te maken.

2.3 Analysemethoden

Voor een aantal analyses werd onderscheid gemaakt in type bewoner, namelijk 'traditionele bewoner' en 'nieuwe bewoner'. De begrippen 'traditioneel' en 'nieuw' zijn in dit onderzoek geen concrete vaststaande begrippen. In de enquête werd bewoners gevraagd hoe zij zichzelf typeren. Daarbij werd de volgende toelichting gegeven:

Met 'traditionele bewoner' wordt bedoeld dat de bewoner een sterke band heeft met de wijk en een groot deel van uw leven in de wijk heeft gewoond. Met 'nieuwe bewoner' wordt bedoeld dat de bewoner recent in de Kamperpoort is komen wonen.

Het was aan de bewoners om te bepalen hoe sterk hun band is met de wijk. Verder was het aantal jaren dat bewoners in de Kamperpoort wonen niet concreet weergegeven, omdat het feit dat bewoners zich als 'nieuwe bewoner' zien niet afhankelijk hoeft te zijn van hun woonduur in de Kamperpoort.

Bij het analyseren van de resultaten werden vergelijkingen gemaakt waarbij voor verschillende variabelen de gegevens van 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners' met elkaar werden vergeleken. Voor deze vergelijkingen werd met een chi-kwadraattoets getest of er een verband bestaat tussen het type bewoner en de gekozen variabele (of dat de uitkomsten op toeval berusten). Het gaat hierbij om de beleving van het onderlinge contact, het verantwoordelijk voelen voor de onderlinge betrokkenheid, de mate van gehechtheid aan de Kamperpoort, een stelling over het hebben van dezelfde ideeën over wat goed en slecht is, wel of geen deelname aan activiteiten en hoe het wonen in de wijk door de bewoners ervaren wordt.

Andere vergelijkingen waarbij twee verschillende variabelen met elkaar vergeleken werden, gaan over de deelname aan activiteiten & de gehechtheid aan de wijk en de deelname aan activiteiten & de hoogst afgeronde opleiding. Ook deze vergelijkingen zijn met een chi-kwadraattoets onderzocht op een eventuele samenhang.

In de enquête werden enkele open vragen gesteld. Deze kwalitatieve informatie is geanalyseerd door middel van turven van de antwoorden. Op die manier wordt een overzicht verkregen van vaak terugkerende antwoorden. Deze zullen in de resultatenbeschrijving worden weergegeven.

Bij open vragen die weinig werden beantwoord, is gekeken wat de toegevoegde waarde is van de gegeven antwoorden en op grond daarvan is bepaald of dit in de beschrijving van de resultaten zou worden meegenomen.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek samengevat en geanalyseerd.

De resultaten zijn onder kopjes verdeeld. Bij de resultaten zijn de antwoorden van de enquête, interview en de focusgroep meegenomen. Het interview is een aanvulling op de enquête en zorgt voor het verhaal erachter. Het interview is minder representatief dan de uitkomsten van de enquête. Dit heeft te maken met het aantal bewoners dat aan de enquête en interview heeft meegedaan. De resultaten uit de enquête, interview en de focusgroep worden vergeleken met de eerder aangehaalde theorie.

In de resultaten staan vergelijkingen tussen dit onderzoek en het Buurt voor buurtonderzoek (2011). Hiervoor geldt de volgende opmerking:

- Bij het Buurt voor buurtonderzoek is 'De Keersluis' niet meegenomen;
- Voor het benaderen van de respondenten is een andere methode gehanteerd. Het Buurt voor buurtonderzoek bevatte een digitale enquête. Dit kan er voor zorgen dat er een andere groep respondenten heeft deelgenomen aan beide onderzoeken.

Daarom kunnen de uitkomsten niet helemaal met elkaar vergeleken worden en moet er een kanttekening geplaatst worden.

Er wordt af en toe gewezen naar de bijlage. Hier staan tabellen en figuren in die niet bij de resultaten zijn gepresenteerd.

Achtergrondgegevens

Allereerst zullen de achtergrondgegevens van de respondenten worden weergegeven.

Enquête

De respons van de enquêtes bedraagt 28%, dit zijn 113 van 406 uitgezette enquêtes. De variabelen die een indruk geven van de samenstelling van deze groep zijn allereerst het geslacht en de leeftijd. Verder is gekeken naar de samenstelling van het huishouden, het geboorteland, de woonduur in de Kamperpoort, de woonredenen en opleiding.

Deze achtergrondkenmerken worden weergegeven in Tabel A. De percentages van de respondenten zijn weergegeven in de tweede kolom. De gegevens uit de derde kolom zijn afkomstig uit het GBA en gaan over het voor dit onderzoek geselecteerde gebied van de Kamperpoort, namelijk 'De Feniks' en 'Het Middendorp'. Het weergegeven aantal van 610 geeft het aantal personen weer.

Deze gegevens zijn naast elkaar gelegd om duidelijk te krijgen of de respondenten representatief zijn voor de populatie van dit onderzoek. De categorieën zoals in het onderzoek worden gebruikt verschillen van de categorieën in de GBA-gegevens. Daarom zijn deze gegevens voor enkele variabelen bewerkt.

Leeftijd: In de GBA-gegevens is de leeftijd ingeschaald in de volgende categorieën:
0-19 jaar: Er waren in het onderzoek geen respondenten van deze leeftijd. Daarom is deze categorie niet meegenomen in de tabel.

20-64 jaar: De categorieën '18-24 jaar', '25-39 jaar', '40-54 jaar' en '55-64 jaar' zijn hiervoor samengenomen. In de categorie '18-24 jaar' vielen 5 respondenten; deze waren allen ouder dan 20 jaar. Daarom is deze categorie hierin meegenomen.

>64 jaar: De categorieën '65-74 jaar' en '75 jaar en ouder' zijn hiervoor samengenomen.

Huishouden: De definitie van categorieën in de GBA-gegevens verschilt van die uit dit onderzoek. Om toch een vergelijking te kunnen maken, is de volgende bewerking gedaan:

1-pers.huish.	alleenstaand
2-pers.huish. zonder kind	echtpaar zonder kinderen, samenwonend (waarbij er, op grond van de onderzoeksgegevens, van uitgegaan wordt dat er geen kinderen zijn)
3-e.m.pers.huish. zonder kind	anders (deze stond niet in de enquête vermeld; van de respondenten gaat het hier om bewoners die hebben aangegeven in een studentenhuus te wonen of die niet bij een andere categorie waren onder te brengen)
1-ouderhuish.	eenoudergezin met kinderen
huish. met kind	echtpaar met kinderen

Door deze bewerkingen kunnen de gegevens niet exact met elkaar vergeleken worden. Daar komt ook bij dat in de GBA-gegevens De Baanbreker wel is meegenomen, maar De Keersluis niet. Toch geeft het een voldoende beeld om te bepalen of de respondenten representatief zijn voor de populatie van dit onderzoek.

Tabel A Samenvatting achtergrondkenmerken respondenten Kamperpoort van enquête

<i>Percentage van de respondenten per achtergrondkenmerk</i>		GBA
Geslacht	<i>n = 107</i>	<i>n = 610</i>
Man	37 %	48 %
Vrouw	63 %	52 %
Leeftijd	<i>n = 108</i>	<i>n = 610</i>
18-24 jaar	5 %	83 %
25-39 jaar	27 %	
40-54 jaar	19 %	
55-64 jaar	<u>9 %</u>	
	60 %	
65-74 jaar	10 %	17 %
75 jaar en ouder	<u>30 %</u>	
	40 %	
Huishouden	<i>n = 110</i>	
Alleenstaand	41 %	
Echtpaar zonder kinderen	21 %	
Echtpaar met kinderen	24 %	
Eenoudergezin met kinderen	5 %	
Samenwonend	6 %	
Anders	4 %	
Geboorteland	<i>n = 112</i>	<i>n = 610</i>
Nederland	96 %	79 %
Anders	5 %	21 %
Woonduur	<i>n = 112</i>	<i>n = 610</i>
Minder dan 1 jaar	15 %	23 %
1 – 3 jaar	13 %	21 %
3 – 5 jaar	5 %	25 %
5 – 10 jaar	15 %	11 %
10 – 20 jaar	20 %	12 %
20 jaar en langer	32 %	7 %
Woonredenen (*)	<i>n = 112</i>	
Economische redenen	10 %	
Ligging van de wijk	46 %	
Sfeer in de wijk	18 %	
Sociale contacten in de wijk	17 %	
Betaalbare woningen	25 %	
Geboren en/of getogen	12 %	
Partner komt uit de wijk	5 %	
Woning wegens gezondheid/ouderdom	12 %	
Anders	8 %	
Opleiding	<i>n = 111</i>	
Geen opleiding / basisschool	25 %	
Voortgezet onderwijs (lbo, vmbo, mavo, havo, vwo)	26 %	
Middelbaar Beroepsonderwijs (mbo)	23 %	
Hoger Beroeps- en Wetenschappelijk Onderwijs (hbo, universiteit)	23 %	
Anders	3 %	

* Dit was een multiple-respons vraag. Het percentage is berekend over het aantal respondenten dat deze vraag heeft ingevuld.

Interview

In Tabel B worden de achtergrondkenmerken dat bewoners die geïnterviewd zijn weergegeven.

Tabel B Samenvatting achtergrondkenmerken respondenten Kamperpoort van interview

<i>Aantal van de respondenten per achtergrondkenmerk</i>	
Samenstelling huishoudens	<i>Aantal</i>
Alleenstaande vrouw 70+	2
Alleen staande man (leeftijd onbekend)	1
Alleenstaande vrouw (leeftijd onbekend)	3
Echtpaar	1
Samengesteld huishouden met kinderen	1
Samenwonend stel zonder kinderen,	1
Student	1
Gezin met kinderen	1
Vrouw met kinderen	1
Aantal jaren in de Kamperpoort	<i>Aantal</i>
Minder dan 1 jaar	1
1 – 3 jaar	2
3 – 5 jaar	1
5 – 10 jaar	3
10 – 20 jaar	3
20 jaar en langer	2
Woonreden	<i>Aantal</i>
Huis stond te koop	4
Centrale ligging/locatie	5
Levendige buurt	1
Bekenden woonden in de wijk	4
Niet bekend	1
Veel te doen, verzorgingshuis dichtbij	1
Goedkoop wonen	2
Oude woning moeten verlaten	1

Zoals eerder beschreven, besloeg de respons op het deelnemen aan een interview dertien huishoudens. Het streven was om als steekproef vijfentwintig interviews te houden in de wijk; twintig 'traditionele bewoners' en vijf 'nieuwe bewoners'. De respons was dus niet zo hoog als gehoopt. Tijdens het ophalen van de enquêtes is ook gevraagd naar de reden dat iemand niet wilde deelnemen aan het interview. Hierbij werd het doel en belang van het onderzoek naar de bewoners benoemd; dit ook om de respons zo mogelijk nog te verhogen. Binnen de dertien aanmeldingen voor een interview die zijn binnengekomen, is geen nieuwe steekproef getrokken. Aangezien dit aantal lager was dan de in eerste instantie getrokken steekproef, is besloten al deze dertien aanmeldingen aan te nemen en deze bewoners te zullen interviewen. Dit om toch voor een deel de verhalen achter de cijfers te horen.

Na het afnemen van de interviews kon een beeld worden geschetst van de variabelen per bewoner. Van de geïnterviewde bewoners heeft een bewoner zichzelf getypeerd als 'traditionele bewoner' aan de hand van de bewonerstypen van Bodd en Hofman (1998). De overige geïnterviewde bewoners typeerden zichzelf als 'nieuwe bewoner'. Zoals aangegeven was het streven om twintig 'traditionele bewoners' en vijf 'nieuwe bewoners' te interviewen. Dit streven is niet gehaald.

De kenmerken van de huishoudens, zoals te zien in Tabel B, is gevarieerd. Er is te zien dat er geen indeling is gemaakt op basis van het geslacht. De reden hiervoor is dat er ook gezinnen en echtparen zijn geïnterviewd. Het interview is gerekend als één interview. Wanneer bewoners uit een gezin andere meningen hadden over bepaalde onderwerpen is dit verwerkt in het interview.

Er zijn zowel jongere als oudere bewoners geïnterviewd, en zowel alleenstaande bewoners als gezinnen en samenwonenden. Omdat er twaalf interviews zijn gehouden is het niet mogelijk om uitspraken te doen over de hele Kamperpoort. Wel geven de interviews meer informatie over de achterliggende opvattingen en redenen over vragen die gesteld zijn in de enquête. De conclusie die hieruit getrokken kan worden is dat er bruikbare informatie uit de interviews naar voren is gekomen, die het persoonlijke verhaal van een aantal bewoners weergeeft, maar dat er geen uitspraken gedaan kunnen worden over de hele Kamperpoort. Daarbij speelt mee dat er slechts twee bewoners zijn geïnterviewd die zichzelf als 'traditionele bewoner' zien. Vijf van de twaalf geïnterviewde bewoners gaven wel aan meer dan 10 jaar in de Kamperpoort te wonen. Twee van hen wonen meer dan 20 jaar in de Kamperpoort.

Non-respons

Enquête

Tijdens het ophalen werd aan bewoners die geen enquête hadden ingevuld gevraagd wat hiervan de reden was. De reden die het vaakst werd genoemd, is dat bewoners geen tijd en behoefte hadden de enquête in te vullen. In het nieuwbouwgedeelte werd door bewoners vaak aangegeven dat zij net in de wijk woonden en er dus te kort woonden om iets over de wijk te zeggen. De onderzoekers legden dan het belang uit van het onderzoek en dat ook al hun eerste beeld over de wijk meetelt. Een bewoonster gaf aan: *"Ik heb er geen behoefte aan de enquête in te vullen. Mijn man en ik wonen hier net en we vinden het hier niks aan."*

Ook was er een bewoner die aangaf de enquête niet te hebben ingevuld, omdat ze hem te persoonlijk vond.

Er kunnen enkele mogelijke vertekeningen zijn in de steekproef, 'De Feniks' en 'Het Middendorp', die van invloed zijn op de antwoorden. Zo was er veel respons vanuit De Baanbreker en De Keersluis. Hier wonen voornamelijk oudere mensen (65+). Het aandeel ouderen is ten opzichte van de rest van Kamperpoort dus relatief hoog, waardoor dit niet gelijk verdeeld is. Ouderen hebben over het algemeen weinig betaald werk en doen ook minder mee aan de activiteiten die in de wijk door organisaties worden georganiseerd.

Daarnaast leken sommige vragen wat ingewikkeld gesteld te zijn in de enquête. Deze vragen waren dan ook vaak niet ingevuld. Hierdoor daalde de respons op enkele vragen, waardoor er minder een beeld kan worden geschetst over deze punten.

Interview

Op de bijgevoegde antwoordkaart bij de enquête voor deelname aan het interview, konden bewoners aangeven wat de reden is van het niet willen deelnemen aan het interview. De reden die hierbij het vaakst werd genoemd, is dat het ze te veel tijd kost en er ook geen behoefte aan hebben. Andere redenen die werden genoemd, zijn:

- Nieuwe bewoner, woon te kort in de Kamperpoort om iets over de wijk te kunnen zeggen;
- Vindt zichzelf te oud en heeft het idee weinig meer met de wijk te maken te hebben en nergens aan deel te nemen;
- Zien weinig nieuwe bewoners en veel traditionele bewoners. Hebben het idee dat ze hier toch moeilijk tussen komen en vragen zich af of het wel zin heeft om hier moeite voor te doen.

Een mogelijke vertekening in de groep geïnterviewde bewoners die van invloed is op de antwoorden, is dat het merendeel van de bewoners aangaf zichzelf te typeren als een 'nieuwe bewoner'. Het beeld wat aan de hand van de interviews wordt geschetst, zegt dan mogelijk meer over de 'nieuwe bewoners' in de wijk dan de 'traditionele' bewoners. Het gevolg hiervan is dat er alsnog weinig zicht is op de beleving van de wijk door traditionele bewoners, waardoor organisaties in de wijk ook moeilijker kunnen aansluiten op hun wensen en behoeften, gericht op de beleving van de wijk, deelname aan activiteiten en maatschappelijke participatie.

3.1 Deelname aan de samenleving; deelvraag 1

Dit onderdeel gaat in op de eerste deelvraag, waarin het gaat over de mate van actieve deelname aan de samenleving in de vorm van dagbesteding, scholing en (vrijwilligers)werk. In Tabel 1 wordt weergegeven welk percentage bewoners in de enquête heeft aangegeven dagbesteding te hebben.

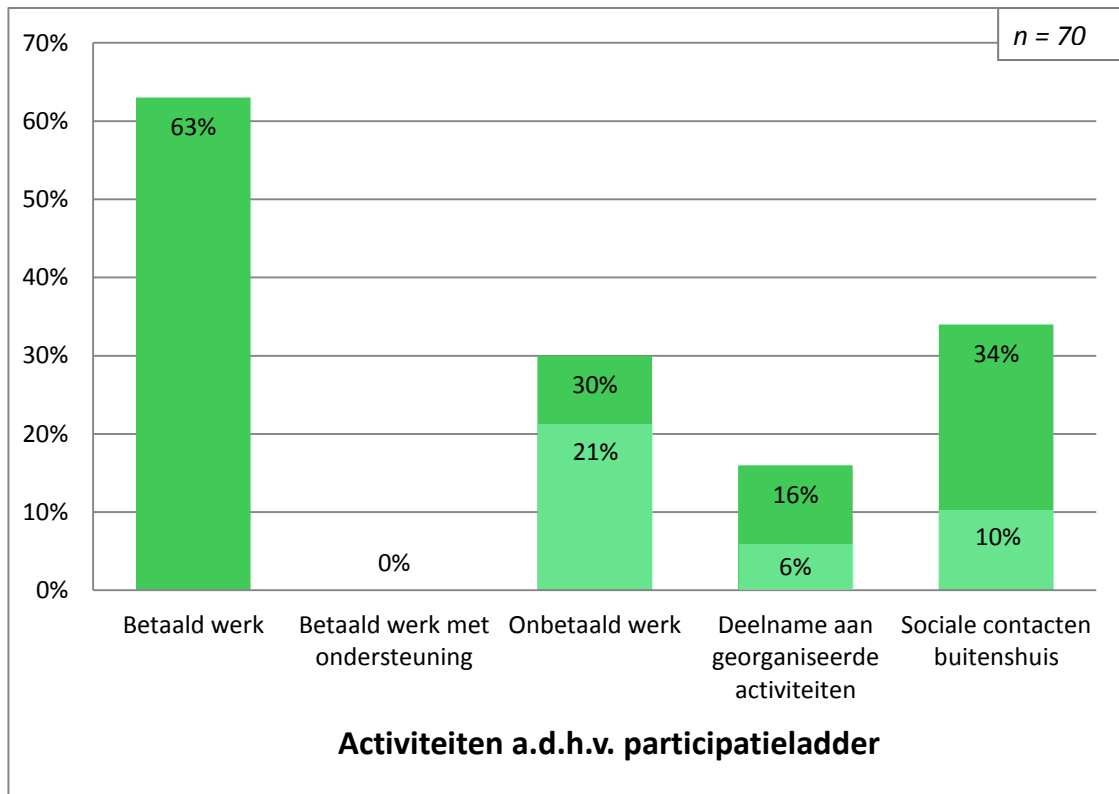
Tabel 1

Dagbesteding

Wel of geen dagbesteding	<i>n = 102</i>
Ja	69 %
Nee	31 %

In de enquête werd deze dagbesteding onderverdeeld in de verschillende niveaus uit de participatieladder van de VNG (zie paragraaf 1.3.1). In deze participatieladder is het aspect scholing verwerkt in 'deelname aan georganiseerde activiteiten'.

Figuur 1 geeft een overzicht van de soort dagbesteding die van toepassing was op de bewoners. Dit is een uitwerking van de 69% van de bewoners die heeft aangegeven dagbesteding te hebben.

Figuur 1: Soort dagbesteding

*Dit was een multiple-respons vraag. Het percentage is berekend over de respondenten die deze vraag hebben ingevuld.

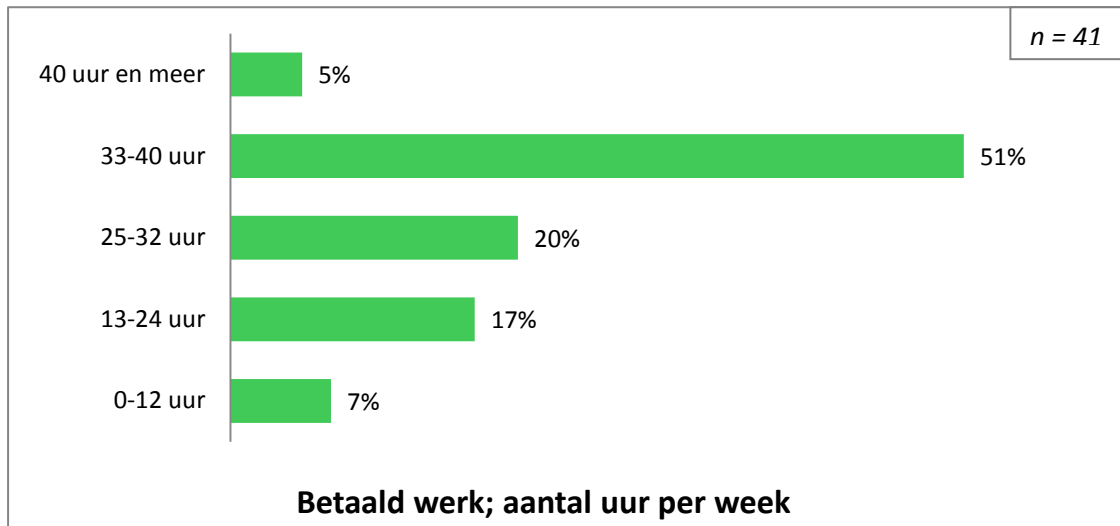
Uit deze gegevens is op te maken dat bijna twee derde van de respondenten zich op het hoogste niveau van de participatieladder bevindt. Dit betekent dat zij in hoge mate maatschappelijk participeren. In deze participatieladder is dan geen stijging meer mogelijk. Voor een overzicht van de respondenten die geen betaald werk hebben is onderzocht wat de leeftijd is van deze respondenten (zie bijlage Tabel 1.2). Daaruit komt naar voren dat ruim de helft van de respondenten die aangaven geen betaald werk te hebben boven de pensioenleeftijd van 65 jaar zit. Verder is 24% van de respondenten zonder betaald werk tussen de 25-39 jaar en 16% is 55-64 jaar.

Vervolgens is voor bewoners jonger dan 65 jaar onderzocht wat de verhouding is tussen het niet hebben van betaald werk en de gevolgde opleiding (zie bijlage Tabel 1.3). Daaruit komt naar voren dat van de 25 bewoners zonder betaald werk ruim de helft geen of een lage opleiding heeft (geen vervolgopleiding in de vorm van mbo, hbo of universiteit). Iets minder dan de helft heeft een middelbare of hogere opleiding gevolgd, waarbij het grootste percentage ligt bij bewoners met een middelbare opleiding.

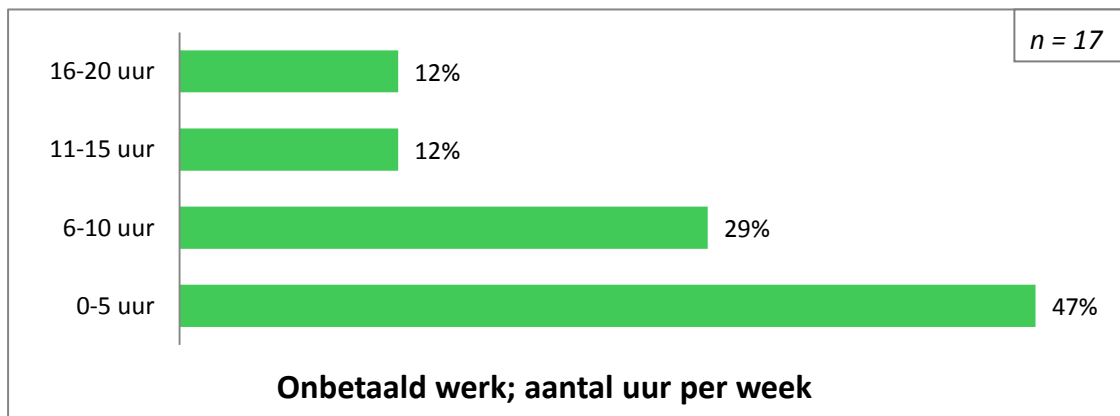
Van de respondenten met dagbesteding gaf een derde aan onbetaald werk te hebben. Uit analyses blijkt dat 21% van de respondenten die deze vraag hebben ingevuld geen dagbesteding heeft boven het niveau van onbetaald werk (zoals weergegeven in de lichtgroene kolom). Voor dit percentage respondenten geldt dus dat zij zich bevinden op niveau 4 van de participatieladder. Voor 6% geldt dat zij zich op niveau 3 van de participatieladder bevinden en 10% bevindt zich op niveau 2, wat betekent dat dit voor hun het hoogste niveau is.

Bij deze uitkomsten moet vermeld worden dat het voor bewoners mogelijk onduidelijk was onder welke categorie hun dagbesteding valt. Daarbij was het misschien niet duidelijk wat onder bijvoorbeeld 'sociale contacten buitenshuis' wordt verstaan. Hierdoor kan een vertekening zijn ontstaan in het beeld dat nu wordt geschetst.

Om nog een beter beeld te krijgen van de participatie is onderzocht hoeveel uur per week de bewoners, indien van toepassing, besteden aan betaald en onbetaald werk. Dit is weergegeven in Figuur 2 en 3. Op grond van de antwoorden die hier zijn gegeven, is het aantal uur ingeschaald.

Figuur 2: Aantal uren besteed aan betaald werk

Figuur 3: Aantal uren besteed aan onbetaald werk

Bijna alle respondenten die hebben aangegeven betaald of onbetaald werk te verrichten, hebben ook aangegeven hoeveel uur zij hieraan besteden. Figuur 2 laat zien dat bijna driekwart van de respondenten met betaald werk hier 25 uur of meer aan besteed. Bijna de helft van de respondenten die onbetaald werk hebben besteedt hier tussen de 0 en 5 uur aan.

De bovenstaande grafieken geven informatie over de mate van actieve deelname aan de samenleving in de vorm van dagbesteding en (vrijwilligers)werk. In het interview is hier

dieper op ingegaan en is de vraag gesteld of de bewoner zichzelf actief vindt deelnemen aan de samenleving.

Van de twaalf geïnterviewde bewoners gaven elf bewoners aan zichzelf actief te vinden deelnemen aan de samenleving. Acht van hen hadden betaald werk. De verdeling van het aantal uur dat zij hieraan besteden komt overeen met de percentages uit de enquête.

In de interviews werd door bewoners genoemd dat ze naast hun betaalde werk ook vrijwilligerswerk doen. Eén bewoner gaf aan zichzelf niet actief te vinden deelnemen aan de samenleving. Dit had er mee te maken dat ze sinds kort op zoek is naar werk. Ze vindt zichzelf wel actief in het zoeken van werk.

In het interview is de bewoners die betaald werk hebben ook gevraagd wat de reden is dat zij dit werk doen. Hieronder staan enkele uitspraken weergegeven, waarbij tussen haakjes staat aangeven wat de werksituatie van de geïnterviewde is.

- (Gastouder) *“Ik vind het belangrijk om ook thuis te zijn bij de kinderen en dat mee te krijgen. Als kinderen gaan puberen, is het juist ook heel belangrijk dat je thuis bent en dat je weet wat er speelt; dat vind ik wel belangrijk. Ik weet niet of ik ooit buiten de deur ga werken. Misschien ooit wel. Maar niet voor de sociale contacten. Ik wil weten wat er in mijn kind omgaat en welke vrienden er thuis zijn. Ik wil er voor ze zijn en vind het belangrijk te weten wat er in hun leven speelt.”*
- (Alleenstaande moeder) *“Ik werk sinds de zomervakantie drie dagen. Ik heb altijd fulltime gewerkt. Ik heb er voor gekozen om voor 40% ontslag te nemen. Ik ben verder veel met activiteiten van mijn kinderen bezig.”*

Voor deze bewoners is het feit dat ze kinderen hebben van invloed op hun werksituatie. Er wordt door hen veel waarde gehecht aan het zorgen voor de kinderen en hier besteden zij (een groot deel van) hun tijd aan.

- (Werkloos thuis zitten) *“Ik ben blij dat ik even bij huis ben. Mijn toekomstperspectief: solliciteren. Ik heb net een gesprek gehad met het UWV. Ik ga nu weer beginnen met solliciteren. Ik heb er wel zin, maar het is de vraag of het nog wel gaat lukken. Vacatures zijn er nog wel voor mij, maar ik ben wat ouder.”*
- (Werkt in de gehandicaptenzorg) Deze bewoonster gaf aan dat zij nu ander werk doet dan ze graag zou willen. In de richting van haar opleiding is weinig werk te vinden. *“Werken met gehandicapten is niet mijn passie. Ik zou dit niet mijn hele leven willen doen. Mijn passie ligt op cultureel vlak. Pop en podia, theater. Op organisatieniveau, dingen organiseren en plannen.”*

Deze bewoonster gaf aan behoefte te hebben aan andere dagbesteding. Het gaat hierbij om dagbesteding op hetzelfde niveau, namelijk betaald werk. Het gaat hier dus niet direct over verandering in de mate van maatschappelijke participatie.

Tien van de twaalf geïnterviewde bewoners gaven aan vrijwilligerswerk te doen. Opvallend daaraan is dat dit aantal hoger ligt dan het aantal bewoners dat in de enquête heeft aangegeven vrijwilligerswerk te doen. Twee van de twaalf bewoners doen op dit moment geen vrijwilligerswerk, maar zij zouden dit in de toekomst wel (weer) willen doen.

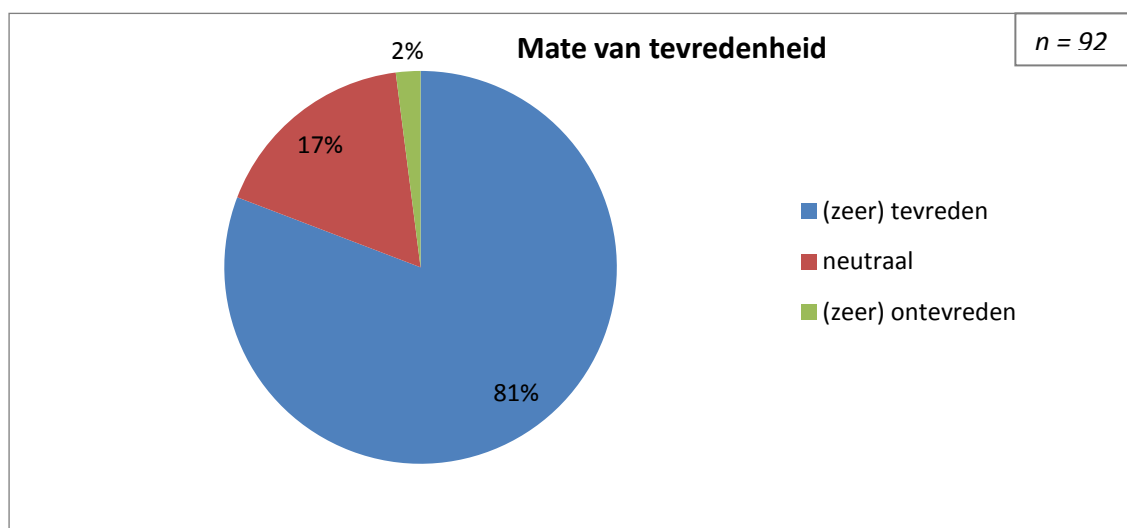
Het vrijwilligerswerk dat door de bewoners wordt gedaan is heel divers, zowel binnen de wijk als buiten de wijk. Als motivatie voor het doen van dit vrijwilligerswerk werden verschillende antwoorden gegeven. Onderstaande kwam daarin vooral terug:

- kennis op doen en op peil houden;
- wat terug doen voor de maatschappij;
- graag wat voor ouderen doen (wordt weinig voor gedaan);
- voor de leuk;
- contact met mensen.

Eén van de geïnterviewde bewoners verwoordde haar motivatie zo: *“Onze motivatie is dat wij onderdeel zijn van de maatschappij. Dat is breder dan alleen het werk dat je doet. Het is goed, ik heb gewoon tijd en ik vind het goed om je nuttig in te zetten.”*

En: *“De maatschappij is er ook op gericht. De zorg voor elkaar, de maatschappij vraagt erom. Ja, dat is wat anders, de maatschappij is er niet op gericht, het vraagt erom.”*

Als vervolg op het soort dagbesteding dat bewoners hebben is in de enquête de vraag gesteld hoe tevreden de bewoners zijn met hun dagbesteding en of zij behoefte hebben aan andere dagbesteding. Figuur 4 geeft de percentages weer zoals die uit de enquêtes naar voren zijn gekomen.

Figuur 4: Tevredenheid met dagbesteding

De meeste bewoners gaven aan tevreden tot zeer tevreden te zijn met hun dagbesteding. Van de respondenten gaf bijna iedereen aan geen behoefte te hebben aan meer of andere dagbesteding, zoals Tabel 2 weergeeft. Bij de twee bewoners waar deze behoefte wel aanwezig was, werd door één bewoner ‘werk’ genoemd.

Tabel 2

Behoeften dagbesteding

Behoefte aan meer of andere dagbesteding	n = 97
Ja	2 %
Nee	98 %

Ook in het interview werd door een grote meerderheid, namelijk negen van de twaalf bewoners, aangegeven dat zij tevreden zijn met hun dagbesteding. Twee bewoners gaven aan op dit moment niet tevreden te zijn met hun dagbesteding. De ene gaf aan werk te zoeken en de andere gaf aan graag een vaste baan te willen.

Tabel 3 geeft tot slot een overzicht van concrete vormen van dagbesteding die bewoners hebben naast eventueel betaald werk. Dit heeft overlap met de activiteiten onbetaald werk en deelname aan georganiseerde activiteiten, genoemd in Figuur 1. De vraag die hierover in de enquête is gesteld, had tot doel meer inzicht te geven in de invulling van deze activiteiten.

Tabel 3

Andere vormen van dagbesteding waar de bewoner actief bij is

Overige dagbesteding	<i>n</i> = 71
Sportvereniging	27 %
Buurtvereniging	13 %
Politieke partij	1 %
Kerk / moskee	24 %
Anders	49 %

Als andere dagbesteding werden in de enquête verschillende activiteiten genoemd. Zo gaven enkele bewoners aan dat zij actief zijn in een participatiegroep, bewonersvereniging en/of Raad van Toezicht. Daarnaast is door een aantal bewoners genoemd dat zij als vrijwilliger werkzaam zijn bij een stichting of vereniging (zoals stichting 'De Zonnebloem', poppodium 'Hedon', 'Vluchtelingenwerk'). Ook werden 'De Keersluis' en 'IJsselheem' enkele keren genoemd als invulling van dagbesteding. Verder werd een diversiteit aan hobbyactiviteiten genoemd, zoals muziekvereniging, duiven, mannenkoor, biljartclub of fitgym. Voor elk van deze activiteiten geldt dat het één keer is genoemd.

3.2 Deelname aan samenleving; deelvraag 2

De gegevens uit Tabel 4 worden gebruikt voor de tweede deelvraag. Om duidelijk te krijgen op welke punten kan worden ingezet om de participatie te vergroten, is in de enquête de vraag gesteld of de bewoner hulp heeft (gehad) bij het vinden of uitvoeren van zijn/haar dagbesteding en welk soort hulp hij/zij daarvoor heeft gehad.

Tabel 4

Hulp bij dagbesteding

Wel of geen hulp	<i>n</i> = 96
Ja	8 %
Nee	92 %
Soort hulp (*)	<i>n</i> = 11
Hulp en/of ondersteuning vanuit het OK-team	10 %
Trajectbegeleiding vanuit een organisatie	20 %
Consultatie Sociale Zaken en Werkgelegenheid	0 %
Cursussen en/of bijeenkomsten	0 %
Anders	80%

*Dit was een toegestane overgeslagen vraag wanneer bewoners geen hulp hebben gehad bij het vinden of uitvoeren van hun dagbesteding.

Uit de tabel is af te leiden dat de meeste bewoners geen hulp hebben gehad bij het vinden of uitvoeren van dagbesteding. De meeste respondenten die aangaven wel hulp te hebben gehad, noemden 'zorghulp' vanuit het verzorgingstehuis of hulp van familie en vrienden. De enkele andere antwoorden die hier werden gegeven, sloten niet aan bij de vraag; mogelijk was deze vraag niet voldoende duidelijk gesteld.

In de interviews gaven bewoners aan geen behoefte te hebben aan ondersteuning (vanuit de wijk). De bewoners die op zoek zijn naar betaald werk, gaven aan dat ze het eerst zelf proberen. Daarnaast schakelen ze hulp in van familie, kennissen of netwerk. Eén bewoonster gaf aan dat ze graag vrijwilligerswerk zou willen doen. Gevraagd werd of ze er hulp bij nodig had om dit te vinden. Ze gaf aan: *"Ik denk wel dat ik het kan. Ik heb het wel eens een keer aangegeven bij de Nieuwe Haven met een open dag. Ik heb gezegd: Misschien kom ik hier wel eens vrijwilligerswerk doen. Ze reageerden: Nou, heel fijn! Er is genoeg werk. Ik zou wel met een oudere een ommetje willen maken of wat boodschappen."*

Op de vraag of ze ondersteuning hebben gehad, gaf één bewoonster aan dat ze hulp heeft gehad. Ze heeft in de Wajong gezeten. Ze zei het niet als helpend te hebben ervaren, maar de hulpverlener meer als administratief medewerkster te hebben gezien. *"Het was niet helpend. Veel mensen met een Wajong die hebben lichamelijke problemen en vaak een lager niveau. Ze sluiten niet aan bij hoger niveau. Mensen met een HBO en Wajong komen niet veel voor. Daar is heel weinig hulp voor."*

In de interviews is aan de bewoners gevraagd in hoeverre zij bekend zijn met de vormen van hulp en ondersteuning die vanuit de Sociale Pijler in de wijk worden aangeboden. Uit de enquête is naar voren gekomen dat weinig mensen hulp hebben gehad bij het vinden of uitvoeren van hun dagbesteding. In het verdiepend interview is gekozen om te vragen naar de bekendheid van de organisaties. Hoewel de antwoorden niet representatief zijn voor de hele wijk Kamperpoort worden deze wel gepresenteerd omdat deze mogelijk een verband hebben met de antwoorden in Tabel 4.

Uit het interview kwam naar voren dat de inspanningen uit de Sociale Pijler relatief onbekend zijn onder de wijkbewoners. Elf van de twaalf geïnterviewde bewoners hadden aangegeven het OK-team niet te kennen. Ook de trajectbegeleiding was niet bekend onder de bewoners. De cursussen waren bij twee bewoners wel bekend. Eén bewoner was wel bekend met deze vormen door zijn vrijwilligerswerk in de wijk.

Bij deze uitkomsten moet vermeld worden dat uit gesprekken met de focusgroep naar voren is gekomen dat de gezichten van de medewerkers vaak wel bekend zijn onder de bewoners. Door de vraagstelling te richten op de inspanningen en niet op de medewerkers geeft dit mogelijk een vertekend beeld in de uitkomsten. Wanneer gevraagd was naar de medewerkers en hierbij eventueel een foto was laten zien, was het mogelijk geweest dat bewoners meer herkenning zouden uitspreken.

In de interviews is verder gevraagd of de inspanningen over het algemeen helpen zijn voor de Kamperpoort. Hierop is wisselend gereageerd. Een bewoonster af als reactie *"Er mag meer bekendheid over komen. Ik vind het wel goed dat het in de wijk is, ook voor mensen die niet kunnen lezen en schrijven. Het kan veiligheid geven voor bewoners om hulp in de wijk te hebben."*

Ook onder de bewoners in de Keersluis en Baanbreker zijn de inspanningen relatief onbekend. Wel zijn zij over het algemeen bekend met de hulp die in de Keersluis geboden wordt. Meerdere malen werd aangegeven dat het voor hen niet helemaal duidelijk is of de Keersluis en de Baanbreker bij de Kamperpoort worden gerekend omdat ze hier weinig van horen.

Een andere bewoonster uit de Kamperpoort kende de inspanningen doordat ze de wijkkrant volgt. Op de vraag of het helpend is, reageerde ze als volgt:

“Ja, de traditionele Kamperpoorters hebben wel een steuntje in de rug nodig. Ze hebben extra aandacht nodig, ze zijn gauw teleurgesteld en voelen zich snel te kort gedaan. Ze kunnen er niet bovenuit stijgen.”

3.3 Beleving van de wijk; deelvraag 3

Dit onderdeel gaat in op de derde en vierde deelvraag, waarin het gaat over het beleven van de onderlinge betrokkenheid in de wijk, de behoeften om prettig te wonen in de wijk en de bijdrage daarvan aan de sociale cohesie in de wijk. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan het contact tussen oude en nieuwe bewoners en de verschillen die er bestaan in hoe zij de wijk beleven.

Typering bewoner

Om een vergelijking te geven hoe ‘traditionele’ en ‘nieuwe bewoners’ de wijk en de onderlinge contacten beleven, is het belangrijk onderscheid te maken tussen ‘traditionele’ en ‘nieuwe bewoners’. In de enquête is dit onderscheid als volgt verwoord: met “traditionele bewoner” wordt bedoeld dat u een sterke band heeft met de wijk en een groot deel van uw leven in de wijk heeft gewoond. Met ‘nieuwe bewoner’ wordt bedoeld dat u recent in de Kamperpoort bent komen wonen. Tabel 5 geeft weer wat de bewoners hier in de enquête over hebben ingevuld.

Tabel 5

Eigen typering als ‘traditionele bewoner’ of ‘nieuwe bewoner’

Type bewoner	n = 101
‘Traditionele bewoner’	42 %
‘Nieuwe bewoner’	57 %

Hieruit blijkt dat iets meer dan de helft van de bewoners die heeft deelgenomen aan de enquête zichzelf als een ‘nieuwe bewoner’ typeert. Om meer inzicht te krijgen in deze onderscheiden type bewoners is voor enkele kenmerken onderzocht in welke mate deze van toepassing zijn op zowel de ‘nieuwe bewoners’ als de ‘traditionele bewoner’.

Allereerst is gekeken hoe lang de bewoners in de Kamperpoort wonen (zie bijlage Tabel 3.1). Uit de resultaten komt naar voren dat bijna alle bewoners die twintig jaar of langer in de Kamperpoort wonen, zich als traditionele bewoner typeren.

In het interview is ook aan de bewoner gevraagd hoe zij zichzelf als bewoner zouden typeren. Tien van de twaalf bewoners typeerden zich als een ‘nieuwe bewoner’. De andere twee buurtbewoners typeerden zich als ‘traditionele bewoner’. Eén van de bewoners gaf aan dat

ze 25 jaar in de Kamperpoort woont. Deze bewoner typeerde zichzelf als ‘nieuwe bewoner’ en gaf aan: *“Tja, of je bij de traditionele bewoners hoort, daar zijn wel regels voor, maar dan moet je bij de traditionele bewoner zijn. Zij bepalen of je erbij hoort of niet. Een traditionele bewoner vertelde mij eens: Je bent pas eigenlijk een echte Kamperpoorter als je in de wijk geboren bent en je familie hier woont.”* In de interviews werd als kenmerk van ‘traditionele bewoner’ genoemd dat ze emotioneel betrokken zijn bij de wijk en bij elkaar buurten (op de koffie gaan). Deze reacties geven inzicht in de levensstijl van bewoners. In het interview is dieper ingegaan op de verschillende type bewoners die Bodd & Hofman (1998) beschrijven, zoals uitgewerkt in paragraaf 2.1.2. Hierbij konden de bewoners aangeven waarin zij zich herkenden. Dit is wel een andere verdeling in type bewoners dan die van ‘traditioneel’ en ‘nieuw’. De typering volgens Bodd & Hofman (1998) richt zich op de leefstijl van wijkbewoners. De verdeling van de type bewoners is hieronder te zien.

Tabel 6

(Interview) Typering bewoner volgens Bodd & Hofman (1998)

Type bewoner	Aantal
Traditionele bewoner	1
Thuisbasisbewoner	4
Leefbaarheidsbewoner *	6
Woonpassant *	1

* Wijken af van de typering van Bodd & Hofman.

Leefbaarheidsbewoner*

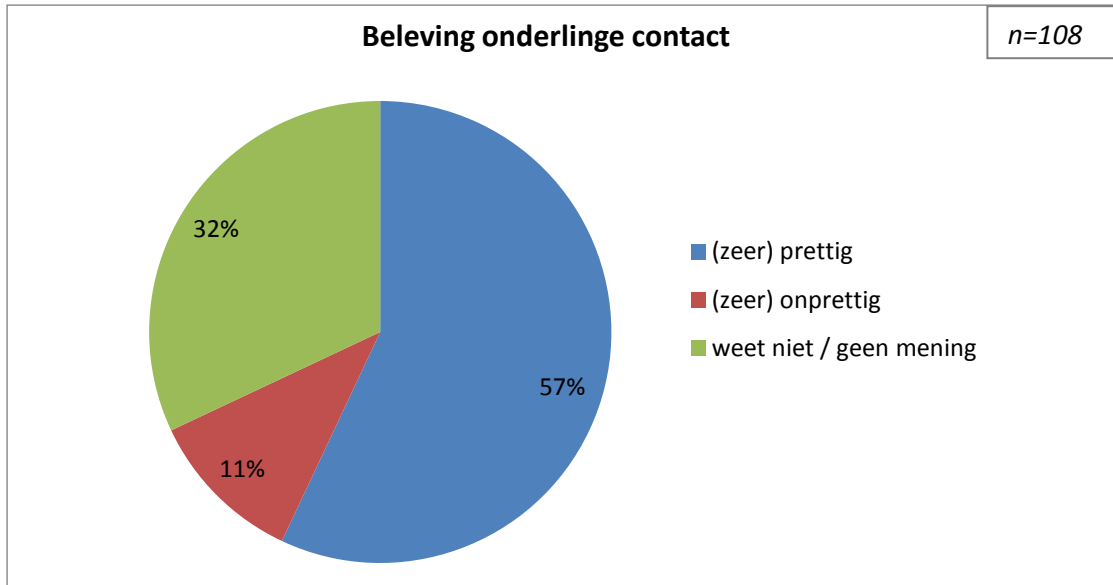
Opvallend is dat de zes bewoners die zich het meest herkenden in de leefbaarheidsbewoners, zich niet herkenden in het genoemde kenmerk dat zij weinig tot geen binding met de buurt hebben. Zij gaven aan wel een binding met de buurt te hebben. Deze binding bestaat uit de contacten met de directe buren. Met name de locatie en ligging van de wijk worden als positief genoemd. Ook de gehechtheid aan eigen woning werd hierbij genoemd.

Woonpassant*

De woonpassant gaf aan dat zij van plan is een korte tijd in de Kamperpoort te wonen, omdat zij student is. Ze gaf, in tegenstelling tot de omschrijving van Bodd & Hofman (1998), aan wel gehecht te zijn aan de eigen woning.

Beleving onderlinge contacten

In de enquête is de vraag gesteld hoe bewoners het onderlinge contact tussen 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners' ervaren. Figuur 5 laat de resultaten hiervan zien.

Figuur 5: Beleving onderlinge contact

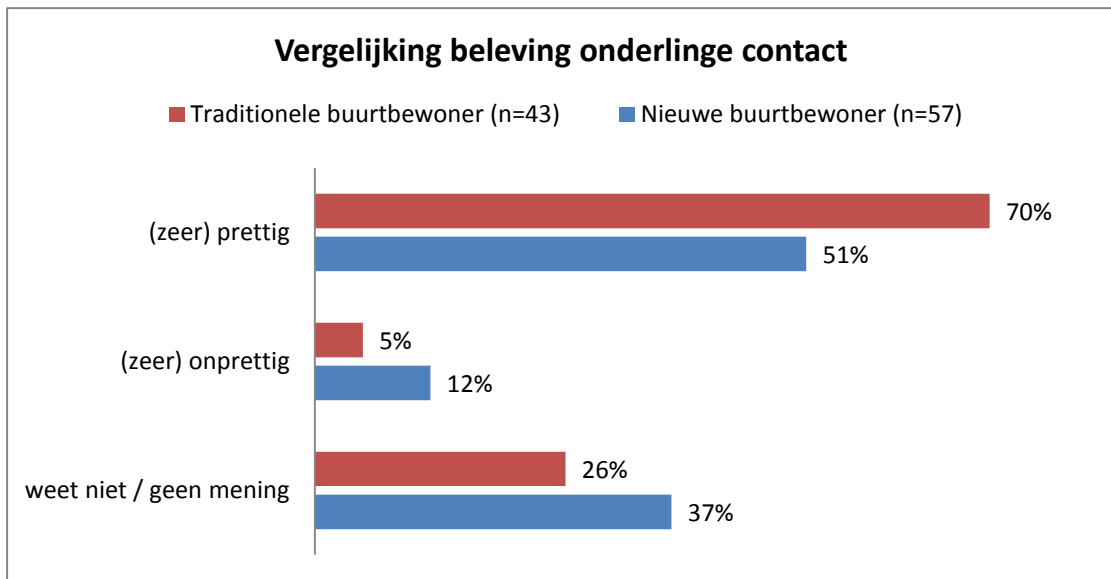
Uit Figuur 5 blijkt dat een meerderheid van 57% de onderlinge contacten als (zeer) prettig ervaart. Tijdens een focusgesprek is ingegaan op het percentage van 32% dat 'weet niet/geen mening' heeft aangegeven. Als mogelijke verklaring werd gegeven dat bewoners het contact niet als prettig, maar ook niet als onprettig ervaren. Er was bij deze vraag geen optie om 'neutraal' in te voeren.

In de enquête waren stellingen over de wijk/buurt gesteld. De uitkomsten van de stellingen is in de bijlage opgenomen. De stelling '*in deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om*' (zie bijlage Tabel 4.7) gaat over het onderlinge contact. Van de respondenten heeft 59% aangegeven het hier (helemaal) mee eens te zijn. Deze stelling was ook in het 'Buurt voor buurt onderzoek' (2011) opgenomen. De resultaten die hieruit zijn gekomen, zijn naast de resultaten van dit onderzoek gelegd (zie bijlage Tabel 4.7). Hieruit valt op te maken dat het percentage respondenten dat heeft ingevuld het hier '(helemaal) mee eens' te zijn in dit onderzoek hoger ligt dan in het 'Buurt voor buurt onderzoek'.

In het interview gaven elf van de twaalf bewoners aan het contact met de burens en de buurt over het algemeen *prima, goed, fijn, oké* of *prettig* te vinden. Het algemene contact bestond voor hen uit het groeten van mensen op straat, contactmomenten op straat en het contact met de directe burens. Als reactie werd gegeven: "*Ik ervaar de contacten als fijn. Je bent niet anoniem, je hebt een gezicht. Dat vind ik fijn. Precies het goede niveau.*" Dat de mensen in de wijk elkaar kennen en je een gezicht hebt, blijkt ook uit de uitkomst van de stelling '*mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks*' (zie bijlage Tabel 3.3). Van de respondenten geeft 60% aan het met deze stelling '(helemaal) mee oneens' te zijn, wat dus aangeeft dat zij vinden dat men elkaar wel kent in deze buurt.

Tijdens een focus gesprek is gevraagd hoe het kan dat dit percentage weet niet/ geen mening zo hoog is. Zij gaven als antwoord dat dit te maken kan hebben met gemakzucht of dat bewoners de beleving niet prettig maar ook niet onprettig vinden.

Om te onderzoeken of het contact tussen de ‘traditionele bewoner’ en de ‘nieuwe bewoner’ verschillend beleefd wordt, is er een overzicht gemaakt tussen beide type bewoners. Figuur 6 geeft dit weer.

Figuur 6: Vergelijking beleving onderlinge contact tussen ‘traditionele bewoner’ en ‘nieuwe bewoner’

Uit de chi-kwadraattoets blijkt dat er geen significant verschil bestaat tussen hoe dit onderlinge contact door ‘traditionele bewoners’ en door ‘nieuwe bewoners’ beleefd wordt (zie bijlage Tabel 3.5). Uit Figuur 5 blijkt dat het onderlinge contact door beide type bewoners vooral als (zeer) prettig ervaren wordt, waarbij wel opvalt dat dit percentage bij ‘nieuwe bewoners’ aanzienlijk lager ligt dan bij ‘traditionele bewoners’. Verder valt op dat een hoger percentage ‘nieuwe bewoners’ aangeeft het onderlinge contact als (zeer) onprettig te ervaren.

De resultaten uit het interview gaven meer zicht op de invulling van dit onderlinge contact. Daaruit kwam naar voren dat ‘nieuwe bewoners’ geen behoefte hebben om veel bij elkaar te buurten. Andere opmerkingen die werden gemaakt staan hieronder weergegeven:

- (Reactie traditionele bewoner) *“Je komt heel moeilijk tussen de ‘traditionele bewoners’, als je er eenmaal tussen bent is het goed, maar voordat men je accepteert.. dat duurt een hele tijd.”* Op de vraag waar dit mogelijk aan ligt, antwoordde hij: *“Aan beide partijen. Kamperpoort moet bereidwillig zijn andere mensen te accepteren.”*
- (Reactie traditionele bewoonster) *“Ik groet ook de nieuwe mensen, ze groeten niet terug, ze kijken je aan. Het verschil tussen oude en nieuwe bewoner is dat oude bewoner vlotter in het contact zijn. ‘nieuwe bewoner’ zijn meer teruggetrokken. Als ze niet thuis zijn, hebben ze hun hek op slot, dat had ik nooit. Ik heb zelf twintig jaar geleden moeite gedaan om er tussen gekomen, ik ben naar het clubgebouw gegaan, heb praatjes gemaakt en koffie met ze wezen drinken.*
- (Reactie nieuwe bewoonster) *“Met mijn burens heb ik geen contact. Ik zou het best leuk vinden om goede burens te hebben. Ik heb ze wel uitgenodigd voor een kopje koffie, maar dat wilden ze niet. Ik vind goede burens wel wat waard. Ik merk dat ik er moeilijk tussen kom. Ik ervaar de ‘traditionele bewoners’ als een gesloten gemeenschap”.*

Uit het Buurt voor Buurtonderzoek (2011) blijkt dat de intensiteit van deze sociale contacten verschilt in delen van de wijk, waarbij onderscheid werd gemaakt in de ‘oude buurt’, de ‘nieuwe buurt’ en de ‘Hoogstraat.’ Dit kwam ook naar voren uit het gesprek met de focusgroep, waar het volgende werd genoemd: *“De mentaliteit van de andere kant van de Hoogstraat is heel anders. De Vogelbuurt was echt een volksbuurt. Er werd bij elkaar binnengelopen en er werd mee op elkaars kinderen gelet. Je sprak de kinderen aan op straat. Bij de Vogelbuurt zat je meer op straat. Dat zie je nu minder. Er wonen aan de andere kant van de Hoogstraat andere mensen. De voordeur wordt nu minder opengelaten door veiligheid. Er woont een ander slag mensen.”*

Verantwoordelijkheid onderlinge contacten

In Tabel 7 zijn de resultaten te zien van de vraag of bewoners zich verantwoordelijk voelen voor de onderlinge betrokkenheid tussen ‘traditionele bewoners’ en ‘nieuwe bewoners’. Dit is een verdiepende vraag op de voorgaande vraag over de beleving van de onderlinge betrokkenheid.

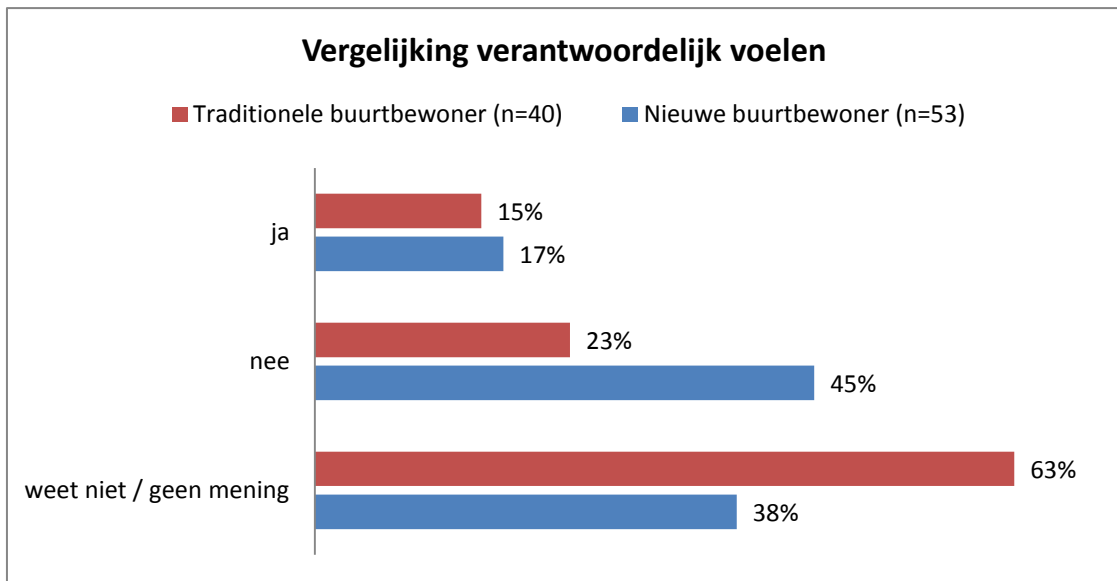
Tabel 7

Verantwoordelijk voelen voor onderlinge betrokkenheid

Verantwoordelijk voelen	<i>n = 95</i>
Ja	16 %
Nee	36 %
Weet niet / Geen mening	48 %

Opvallend in deze tabel is het percentage van 48% bij ‘weet niet / geen mening’. Een mogelijke reden hiervoor kan zijn dat de vraag te onduidelijk is gesteld aan de bewoners, waardoor mensen eerder ‘weet niet / geen mening’ hebben ingevuld. In de enquête werd gevraagd naar de reden waarom bewoners zich wel of niet verantwoordelijk voelen voor de onderlinge betrokkenheid. Hier is door 33 bewoners een toelichting op gegeven. Bij de bewoners die hadden aangegeven zich wel verantwoordelijk te voelen voor het contact werd onder andere genoemd dat *‘de bereidheid van het contact begint bij jezelf’* en *‘dat je dit zelf kunt bevorderen’*. Andere genoemde redenen waren dat de onderlinge betrokkenheid zorgt voor een prettig sfeer en dat bewoners het in de buurt samen prettig moeten maken en houden. Bij de bewoners die aan hadden gegeven zich niet verantwoordelijk te voelen voor de onderlinge betrokkenheid werd voornamelijk als reden genoemd dat je zelf bepaalt met wie je omgaat en iedereen dat op zijn eigen manier moet doen. Een citaat van een bewoner was: *“Ik ga om met wie ik omga, en we zien wel wat erbij komt”*. Een andere bewoner gaf aan: *“Ik ben alleen verantwoordelijk voor mezelf”*. Ook werd een aantal keer aangegeven dat bewoners er niet tussen komen en één bewoner noemde: *“Als je geen familie bent, hoor je hier niet volgens zogenaamde oude bewoners”*.

Om te kijken of er verschil is tussen het verantwoordelijk voelen van ‘traditionele bewoner’ en de ‘nieuwe bewoner’ is in Figuur 7 de vergelijking weergegeven.

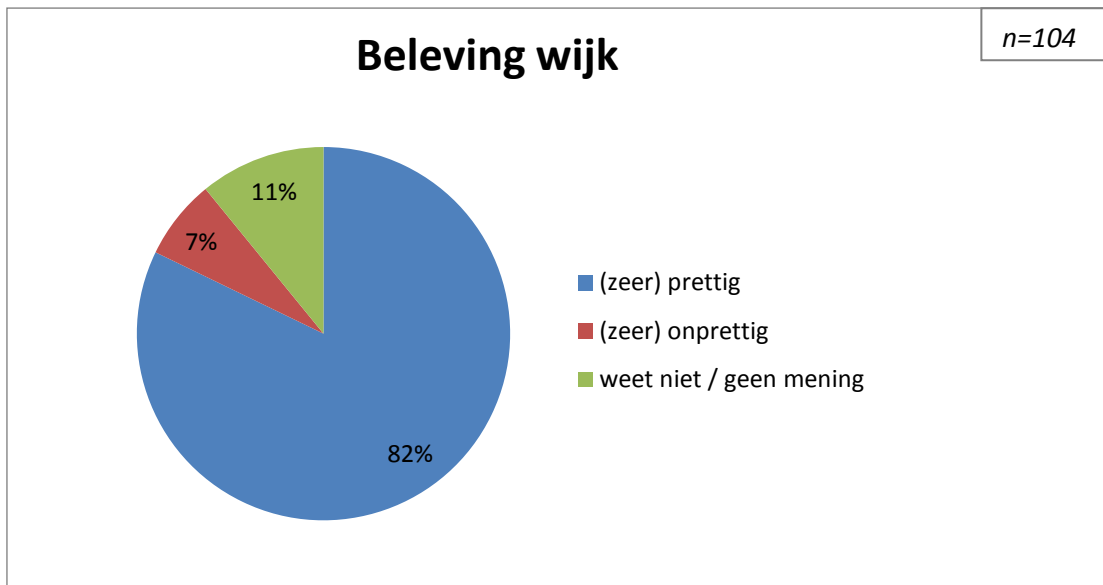

Figuur 7: Vergelijking verantwoordelijk voelen voor onderlinge betrokkenheid

Met de chi-kwadraattoets is aangetoond dat er een significant verband bestaat tussen het type bewoner en het zich verantwoordelijk voelen voor de onderlinge betrokkenheid (zie bijlage Tabel 3.7). Zoals de grafiek laat zien voelt een groter percentage 'nieuwe bewoners' zich niet verantwoordelijk voor de onderlinge betrokkenheid. In het interview gaven 'nieuwe bewoners' aan dat zij hun betrokkenheid laten zien door mensen te groeten op straat en dat zij contacten hebben met de directe burens. Op de vraag of de bewoners behoefte hebben aan meer contact, werd in de interviews door negen bewoners gereageerd dat zij daar geen behoefte aan hebben. Ze ervaren het als prima, zoals het nu is. Ze hebben vaak een druk leven. De contacten met de burens zijn belangrijk. Als reactie werd door een bewoner gegeven: *"Het is belangrijk dat je kennis aan elkaar hebt, is er wat, dan ben je er voor elkaar. Een stukje saamhorigheid."* Uit het interview is gebleken dat 'nieuwe bewoners' de betrokkenheid met de directe buurt belangrijk vinden, maar het contact met de rest van de wijk minder belangrijk. Dat is ook terug te zien in het type leefbaarheidsbewoner. Daarbij staat vermeld dat het sociale netwerk in de buurt zich beperkt tot de eigen directe woonomgeving.

3.4 Beleving van de wijk; deelvraag 4

De tweede deelvraag over het beleven van de wijk richt zich op de behoefte van bewoners om prettig te wonen in de wijk en de bijdrage daarvan aan de sociale cohesie in de wijk. In Figuur 8 is weergegeven in hoeverre bewoners prettig wonen in de wijk.

Figuur 8: Beleving van de wijk Kamperpoort

Uit figuur 8 blijkt dat 82% van de bewoners de wijk als (zeer) prettig beleeft.

Dat de bewoners de wijk in het algemeen als (zeer) prettig beleven, blijkt ook uit het interview. Als reden hiervoor werd aangegeven dat er met elkaar gepraat wordt, er gegroet wordt en er sociale controle is. In interviews kwam naar voren dat de wijk weer opknapt (door nieuwe huizen en het afnemen van criminaliteit).

Om te kijken of er een verschil is tussen hoe 'traditionele bewoners' en de 'nieuwe bewoners' de wijk beleven, is er een vergelijking gemaakt (zie bijlage Tabel 4.2). In aansluiting op de gegevens uit Figuur 8 wordt beleven beide type bewoners de wijk als (zeer) prettig, waarbij het percentage voor de 'traditionele bewoner' nog een stuk hoger ligt. Van de 'nieuwe bewoners' hebben meer respondenten aangegeven de wijk als (zeer) onprettig te ervaren. Ook hebben zij veel vaker dan de 'traditionele bewoners' aangegeven het niet te weten of er geen mening over te hebben. Mogelijk bestaat deze categorie uit een aantal respondenten die nog maar kort in de wijk wonen en naar hun idee nog geen uitspraak kunnen doen over hoe zij de wijk beleven.

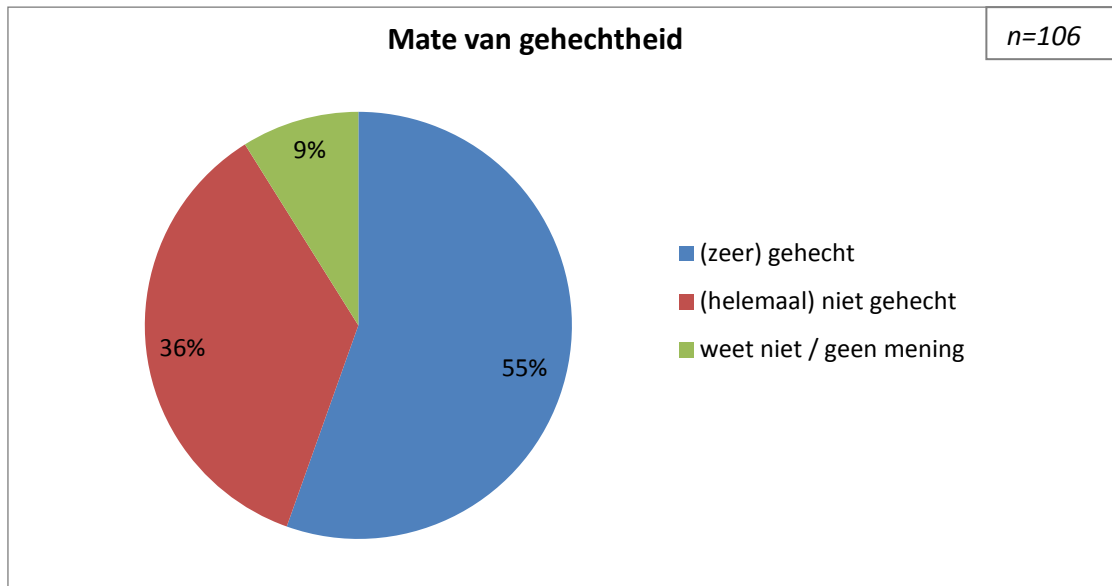
Op de vraag wat bewoners nodig hebben om prettig te wonen in de Kamperpoort, kwamen de volgende punten uit de enquête naar voren:

- Veiligheid;
- Saamhorigheid;
- Contact met burens en het groeten van bewoners;
- Sociale controle;
- Wijkcentrum waar dingen worden georganiseerd;
- Fysieke omgeving (ligging van de wijk, unieke straatje, geen hoogbouw, winkeltjes, toegang voor mensen met een lichamelijke beperking).

Het punt 'veiligheid' is door veel respondenten 'veiligheid' genoemd. Ook in het interview is dit naar voren gekomen. In het onderzoek is geen informatie verkregen of bewoners zich veilig voelen in de wijk en wat dit concreet voor hen betekent.

Gehechtheid aan de wijk

In de enquêtes en interviews is, met betrekking tot de verbondenheid met de wijk, gevraagd hoe gehecht de bewoners zich voelen aan de Kamperpoort. Figuur 9 geeft de percentages weer van de antwoorden die in de enquête zijn gegeven.

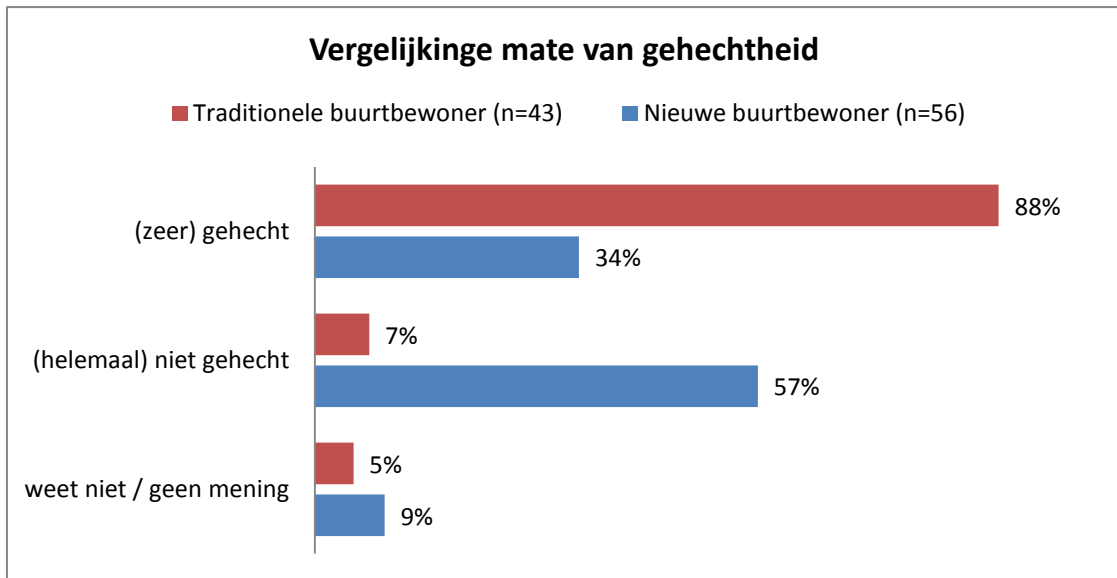
Figuur 9: Mate van gehechtheid aan de wijk Kamperpoort

In Figuur 9 is te zien dat meer dan de helft van de bewoners heeft aangegeven '(zeer) gehecht' tot '(helemaal) niet gehecht' te zijn. Opvallend is ook dat ruim een derde aangaf (helemaal) niet gehecht te zijn aan de wijk.

Tijdens het gesprek met de focusgroep werd genoemd dat met name bewoners uit de Keersluis en zo mogelijk ook bewoners uit de Baanbreker misschien minder binding hebben met de Kamperpoort en dat het percentage 'niet gehecht' hierdoor wordt beïnvloed. Naar aanleiding hiervan is gekeken of de resultaten ook daadwerkelijk verschillen als de bewoners die ouder zijn dan 65 jaar niet meegenomen worden in de analyse (zie bijlage Tabel 4.4). Hieruit blijkt dat er wel wat verschil ontstaat in de resultaten. Wanneer bewoners van 65 jaar en ouder uit de resultaten worden gelaten, geeft 65% van de bewoners aan (zeer) gehecht te zijn aan de wijk. Wanneer bewoners van 65 jaar en ouder wel worden meegenomen in de resultaten, geeft 55% van de bewoners aan (zeer) gehecht te zijn).

In vergelijking met het 'Buurt voor buurtonderzoek' (2011) (zie bijlage Tabel 4.3) valt op dat de respondenten van dit onderzoek aangaven meer gehecht te zijn aan de wijk. Verder valt in de vergelijking op dat de categorie (helemaal) niet gehecht in dit onderzoek lager is. Dit kan te maken hebben met de respondenten die aan beide onderzoeken hebben meegedaan. De groep respondenten kan verschillen.

Om een vergelijking te maken tussen 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners' is in Figuur 10 de gehechtheid onderverdeeld naar type bewoner.

Figuur 10: Mate van gehechtheid aan de wijk Kamperpoort

Van den Berg (2010) haalt in zijn onderzoek Bolt en Torrance aan die zeggen dat bewoners die in de buurt zijn opgegroeid of al voor een langere tijd in de wijk wonen, zich meer verbonden voelen met de wijk dan nieuwkomers. Dit verschil is ook te zien in Figuur 5. Aangezien er bij deze vergelijking niet werd voldaan aan de voorwaarden voor een chi-kwadraattoets, kon met deze toets geen mogelijk verband worden aangetoond. De resultaten laten zien dat meer dan driekwart van de 'traditionele bewoner' aangeeft (zeer) gehecht te zijn. Opvallend is dat meer dan de helft van de 'nieuwe bewoner' aangeeft niet gehecht te zijn aan de wijk. In het interview kwam naar voren dat 'nieuwe bewoners' vooral gehecht zijn aan hun eigen woning en de directe buurt. Ze voelen zich zelf minder verbonden met de wijk. Op de vraag waarom bewoners niet verbonden zijn, werden antwoorden gegeven als *geen behoefte aan hebben en een druk leven hebben*.

In de interviews kwam naar voren kwam dat de wijk minder een volksbuurtje is dan het vroeger is geweest. Er werd aangegeven dat er nu minder betrokkenheid bij elkaar is dan voorheen. Genoemd werd dat men in de Vogelbuurt voorheen meer mensen op straat zag. Eén bewoonster gaf tijdens het interview aan dat zij dit jammer vindt. Haar reactie: *"Toen alles nog aan die kant zat (Vogelbuurt), was het nog veel hechter. Nu woon je uit elkaar. Dit komt door de nieuwbouw. Nu is de boel uit elkaar getrokken. De verbondenheid mis je nu. Daar heeft de gemeente Zwolle schuld aan. Daar is van te voren voor gewaarschuwd."*

In de focusgroep kwam het afnemen van de verbondenheid ook naar voren. Ze gaven als reactie dat niemand uit de Vogelbuurt wilde. Hun reactie: *"De mentaliteit van de andere kant van de Hoogstraat is heel anders. De Vogelbuurt was echt een volksbuurt. Er werd bij elkaar binnengelopen en er werd mee op elkaars kinderen gelet. Je sprak de kinderen aan op straat. Bij de Vogelbuurt zat je meer op straat. Dat zie je nu minder. Er wonen aan de andere kant van de Hoogstraat andere mensen. De voordeur wordt nu minder opgelaten door veiligheid. Er woont een ander slag mensen."*

In de enquête waren stellingen opgenomen over het wonen en de sfeer in de wijk. In Tabel 8 worden hiervan de resultaten weergegeven.

Tabel 8
Stellingen over de buurt

Mate van eens/oneens	(Helemaal) Mee eens	Neutraal	(Helemaal) mee oneens	Weet niet / Geen mening
Ik voel me thuis in deze buurt	75 %	17 %	5 %	3 %
Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid	44 %	32 %	20 %	3 %
Ik ben tevreden met de bevolkingssamenstelling in deze buurt	40 %	38 %	16 %	5 %

Driekwart van de respondenten gaf aan zich thuis te voelen in de buurt. De overige twee stellingen zijn meer verdeeld. Daar gaf nog wel een meerderheid aan (helemaal) mee eens te zijn, maar de percentages neutraal en (helemaal) mee oneens liggen ook een stuk hoger dan bij de eerste stelling.

De eerste twee stellingen zijn ook in het 'Buurt voor buurt onderzoek' (2011) opgenomen. Wanneer de resultaten uit beide onderzoeken naast elkaar worden gelegd (zie bijlage Tabel 4.8 en 4.9) valt op dat in dit onderzoek veel meer respondenten (48% meer) hebben aangegeven het (helemaal) eens te zijn met de stelling '*ik voel me thuis in deze buurt*'. Dit is een grote stijging. Dit kan te maken met de herstructurering van de wijk. Tijdens dit onderzoek zijn de eerste nieuwbouw woningen opgeleverd. Het kan zijn dat respondenten vinden dat de buurt hierdoor is opgeknapt.

De respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling '*ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid*', komt in dit onderzoek 11% hoger uit. De stijging is in vergelijking met de vorige stelling kleiner. Een conclusie die getrokken kan worden is dat respondenten geen saamhorigheid nodig hebben om zich thuis te voelen in de buurt. Dit kan ook te maken hebben met de leefstijl van de respondent, zoals eerder in deze conclusies is aangegeven.

Regels en opvattingen in de wijk

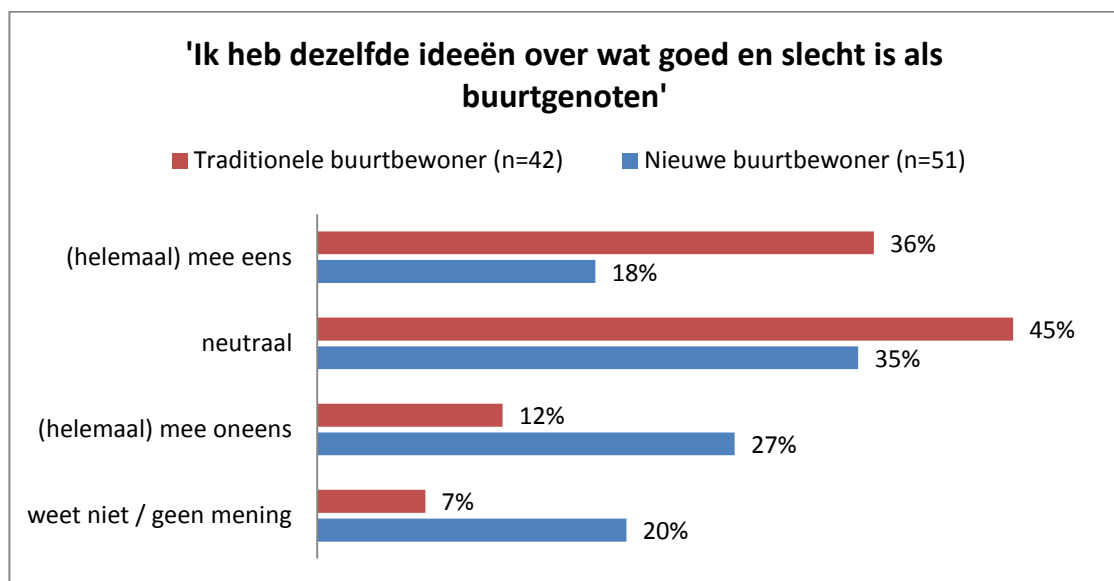
Bolt en Torrance (2010) zeggen dat succesvolle buurten niet bepaald worden door de intensiteit van contacten maar door stilzwijgende overeenstemming over de regels in de buurt. De stelling '*ik heb dezelfde ideeën over wat goed en slecht is als buurtgenoten*' sluit daarbij aan. Twee andere gevraagde stellingen hebben hier ook mee te maken, namelijk '*in de buurt waarin ik leef wonen ook mijn soort mensen*' en '*in de buurt waarin ik leef is onder buurtbewoners sprake van een wij-gevoel*'. De resultaten worden weergegeven in Tabel 9.

Tabel 9
Stellingen over de buurt

Mate van eens/oneens	(Helemaal) Mee eens	Neutraal	(Helemaal) mee oneens	Weet niet / Geen mening
In de buurt waarin ik leef is onder buurtbewoners sprake van een wij-gevoel	44 %	32 %	15 %	10 %
Ik heb dezelfde ideeën over wat goed en slecht is als buurtgenoten	27 %	39 %	20 %	13 %
In de buurt waarin ik leef wonen ook mijn soort mensen	48 %	36 %	11 %	5 %

Wat opvalt is dat vooral ‘(helemaal) mee eens’ en ‘neutraal’ het vaakst voorkomen. Bijna de helft gaf aan dat er in de buurt dezelfde soort mensen woont. Het wij-gevoel is iets minder. Bij de tweede stelling valt op dat het antwoord ‘neutraal’ het vaakst voorkomt en een in vergelijking met de andere stelling een iets hoger percentage aangaf het (helemaal) mee oneens te zijn.

Om te kijken of er verschil zit tussen de antwoorden van de ‘traditionele bewoner’ en de ‘nieuwe bewoner’ is deze stelling aan de hand van de bewonerstypes met elkaar vergeleken. Deze vergelijking is te zien in Figuur 11.

Figuur 11: Dezelfde ideeën over wat goed en slecht is als buurtgenoten

Uit de chi-kwadraattoets blijkt dat er een significant verschil bestaat tussen de mening van de ‘traditionele bewoners’ en de ‘nieuwe bewoners’ over deze stelling (zie bijlage Tabel 4.11). Opvallend is dat bij beide groepen het percentage ‘neutraal’ het hoogste uitkomt. Wat verder opvalt, is dat de ‘nieuwe bewoner’ vaker heeft aangegeven ‘(helemaal) mee oneens’ of ‘weet niet/geen mening’. De ‘traditionele bewoner’ gaf vaker ‘neutraal’ of ‘(helemaal) mee eens’ aan.

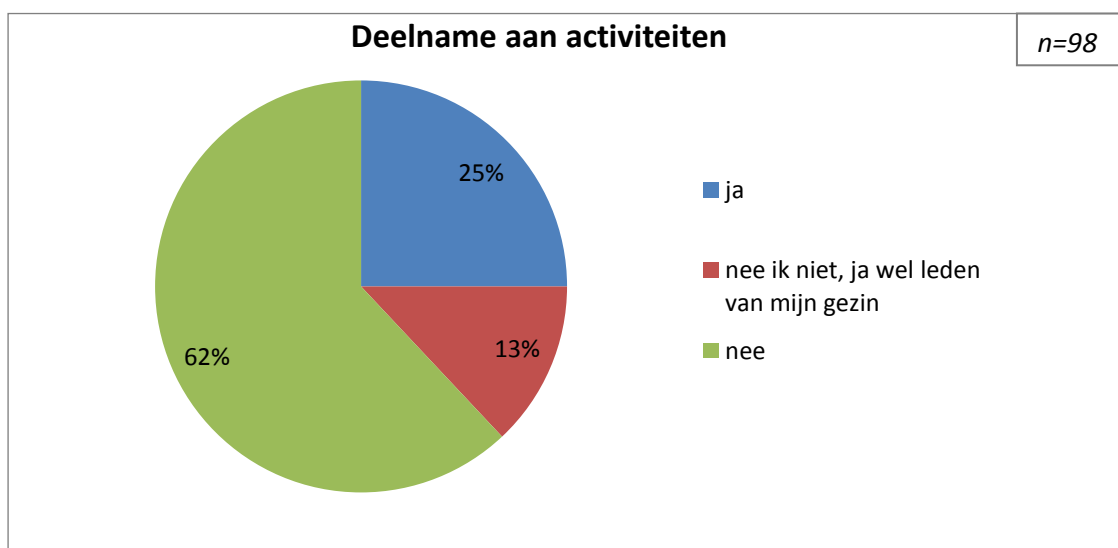
In de interviews werd door de bewoners naar voren gebracht dat er in de wijk veel geroddeld wordt en er ruw taalgebruik is. De mensen die zijn geïnterviewd, gaven aan hier niet van te

houden en zich daarvan af te sluiten. Over de opvoeding van de kinderen kwam naar voren dat er veel geschreeuwd wordt naar kinderen. Hier wordt verschillend op gereageerd. Drie bewoners gaven aan dat ze, mochten ze kinderen hebben, hen niet in deze wijk op zouden laten groeien. Als reactie werd gegeven: *“Nee, dat heeft toch met de normen en waarden te maken. Ik wil ze liever iets anders mee geven. Het is wat je zelf je kinderen mee wilt geven.”* Een andere bewoner gaf aan dat iedereen zelf verantwoordelijk is voor de opvoeding en zij hun kinderen anders opvoeden. Uit de meeste interviews kwam naar voren dat de mensen in de buurt voor elkaar klaar staan en dat groeten belangrijk wordt gevonden. Dit wordt als fijn en prettig ervaren. Daarnaast werd genoemd dat er de ruimte is om je eigen ding te kunnen doen. In de focusgroep is de opvoeding, taalgebruik en roddelen ook ter sprake gekomen en werd dit herkend.

3.5 Deelname aan activiteiten; deelvraag 5

Dit onderdeel van de enquête gaat in op de laatste twee deelvragen waarin het gaat over de (re)creatieve activiteiten die in de wijk worden georganiseerd door Travers Welzijn en wijkorganisaties en de aansluiting hiervan op de interesses van de bewoners. Daarnaast gaat het erover of de verschillende activiteiten en programma's bijdragen aan het vergroten van een levendige wijk. In de enquête zijn met betrekking tot dit onderdeel zeven vragen gesteld.

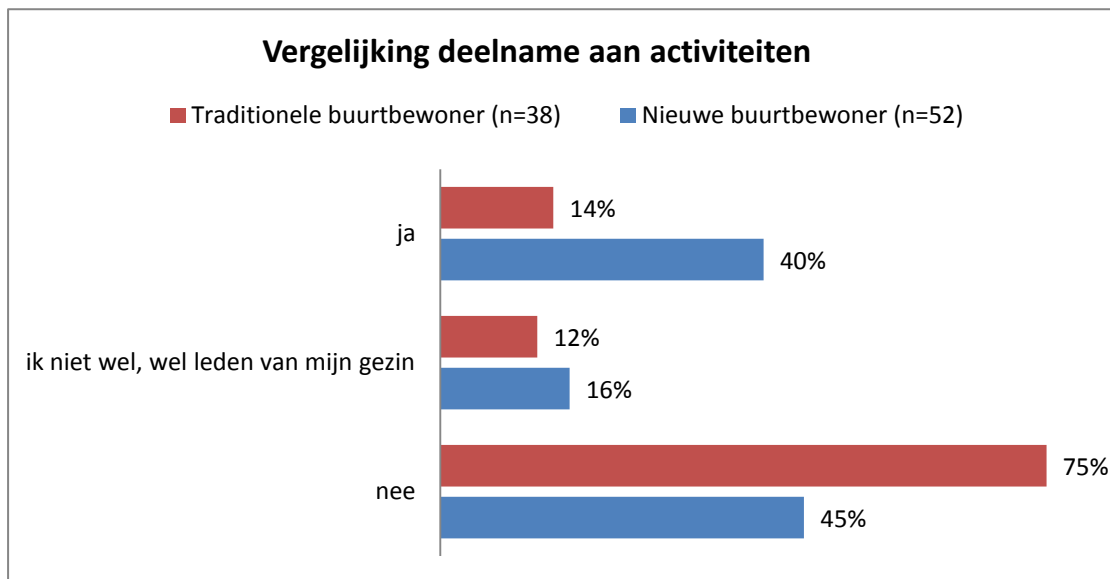
In Figuur 12 wordt allereerst weergegeven welk percentage bewoners heeft aangegeven deel te nemen aan de activiteiten die zijn bevraagd in de enquête. Er werd regelmatig aangegeven dat aan geen van de genoemde activiteiten is deelgenomen, terwijl er wel enkele activiteiten waren aangekruist. Vermoedelijk komt dit doordat de bewoner die de enquête heeft ingevuld niet heeft deelgenomen aan deze activiteiten, maar leden van zijn/haar gezin wel. Dit kon echter niet zichtbaar gemaakt worden bij het invullen van deze vraag. Daarom is er bij het verwerken van de gegevens voor gekozen een derde categorie toe te voegen, namelijk 'nee niet ik, wel leden van mijn gezin'. Bovengenoemde uitkomsten zijn hierin ondergebracht.

Figuur 12: Deelname aan activiteiten

Wat opvalt, is dat ongeveer twee derde deel van de bewoners die deze vraag heeft ingevuld, aangaf niet deel te nemen aan de georganiseerde activiteiten in de wijk. Dit gaat om 62%. Het percentage respondenten dat aangaf wel deel te nemen aan de activiteiten beslaat 25%. De overige 13% beslaat de bewoners die zelf niet deelnemen aan activiteiten in de wijk, maar waarvan gezinsleden wel deelnemen aan activiteiten.

Figuur 13 geeft weer in welke mate traditionele en nieuwe bewoners deelnemen aan de georganiseerde activiteiten in de Kamperpoort. Deze vergelijking is gemaakt om inzichtelijk te krijgen of er verschil is in deelname aan activiteiten tussen traditionele en nieuwe bewoners.

Figuur 13: Vergelijking deelname aan activiteiten tussen 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners'

Wat opvalt, is dat voornamelijk traditionele bewoners aangeven niet deel te nemen aan de activiteiten in de wijk. Het aantal bewoners dat wel deelneemt aan de activiteiten zijn voornamelijk nieuwe bewoners.

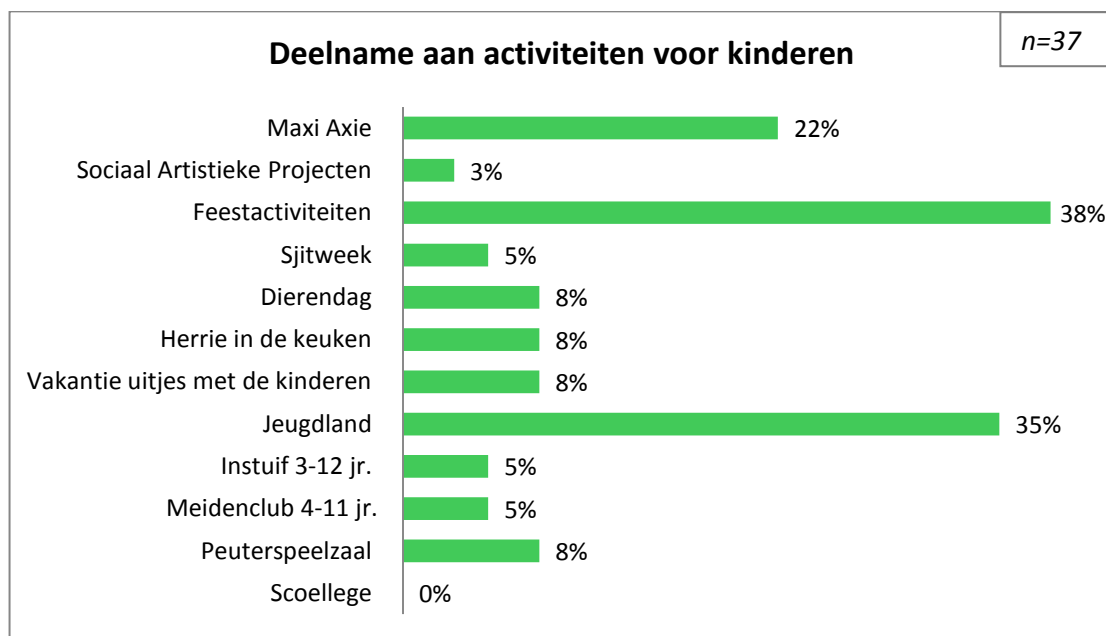
Met de chi-kwadraattoets is aangetoond dat er een significant verband bestaat tussen de deelname aan de activiteiten en het type bewoner (zie bijlage Tabel 5.3).

Er is ook overzichtelijk gemaakt hoe de resultaten qua deelname aan activiteiten zijn wanneer bewoners van 65 jaar en ouder uit de respons worden gehaald. Dit is gedaan, omdat vanuit een focusgroep werd vermoed dat deze groep bewoners minder deelneemt aan activiteiten in de wijk en meer aan activiteiten in De Nieuwe Haven en De Keersluis. Dit zou een vertekenend beeld kunnen geven voor de deelname aan activiteiten in de Kamperpoort. Uit deze gegevens blijkt dat er weinig verschil in de resultaten is en dat de percentages ongeveer gelijk blijven (zie bijlage Tabel 5.4).

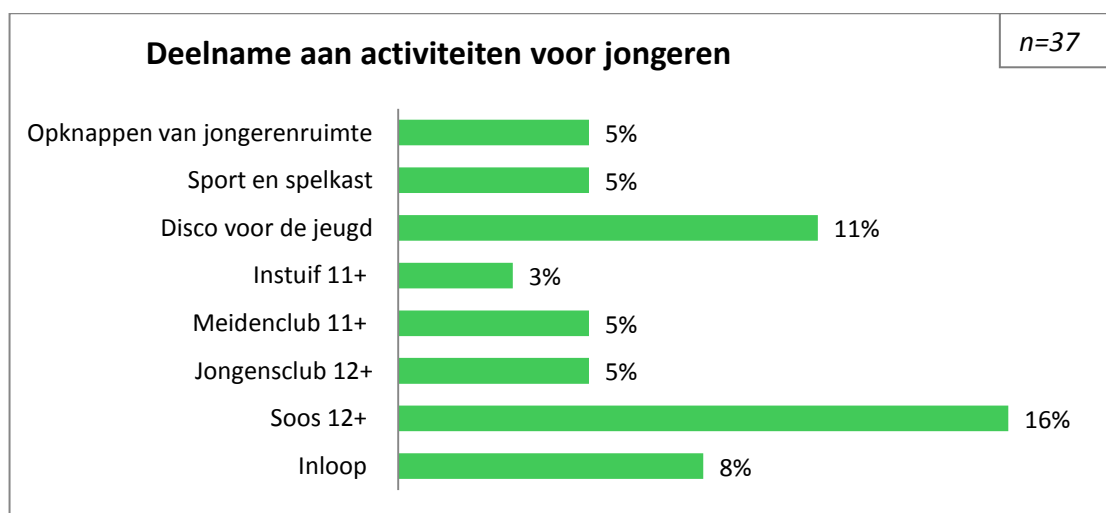
Ook is er de vergelijking gemaakt tussen de deelname aan elke activiteit en welke bijdrage dit heeft aan de onderlinge betrokkenheid in de wijk. Hier kwam weinig informatie uit naar voren. Dit valt te verklaren uit het feit dat de vraag hierover ook is ingevuld door een deel van de bewoners die niet aan deze of andere activiteiten hebben meegedaan. Daarnaast

kwam het ook vaak voor dat alleen voor die activiteiten waaraan is meegedaan de bijdrage is aangekruist. De tabel met deze vergelijking is opgenomen in de bijlagen.

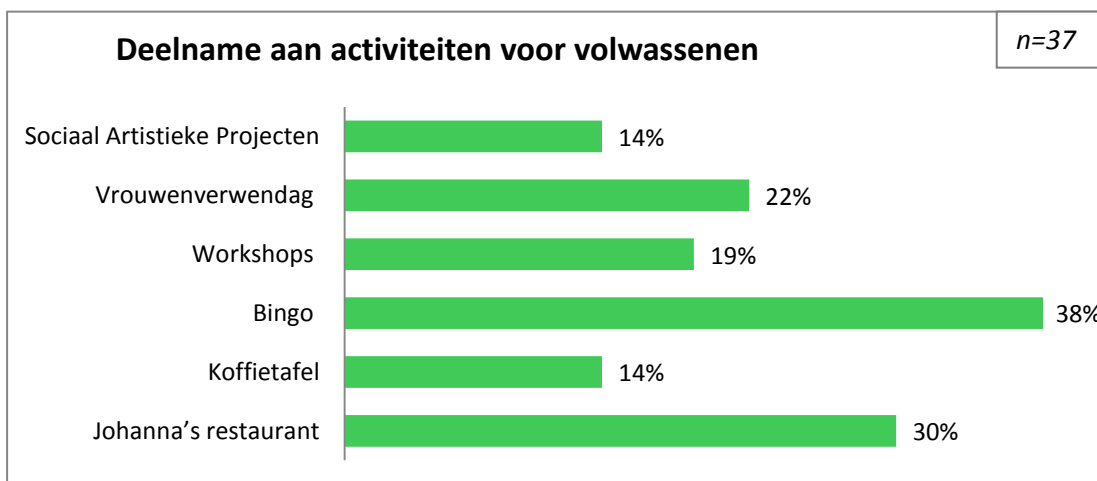
De Figuren 14-17 geven een overzicht van de activiteiten waaraan is deelgenomen door de respondenten. Dit is een uitwerking van de in totaal 38% van de bewoners die heeft deelgenomen aan de activiteiten of van wie leden van het gezin hebben deelgenomen.

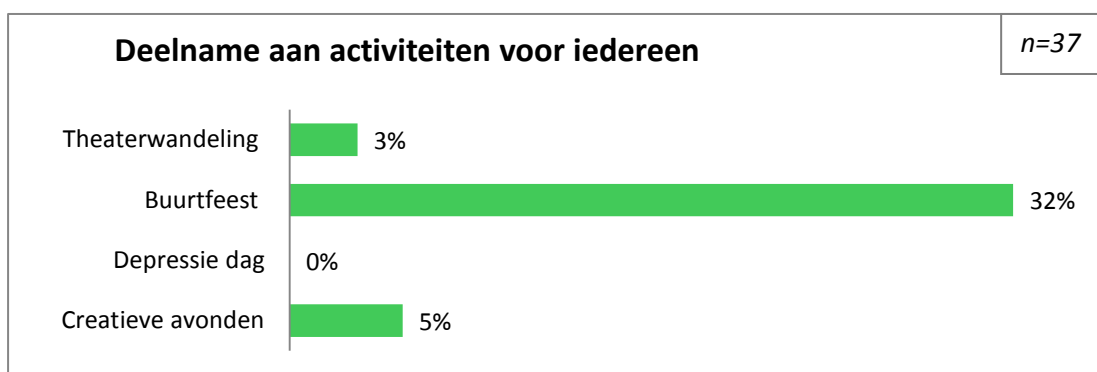
Figuur 14: Deelname aan activiteiten voor kinderen

Figuur 15: Deelname aan activiteiten voor jongeren

Figuur 16: Deelname aan activiteiten voor volwassenen

Figuur 17: Deelname aan activiteiten voor iedereen

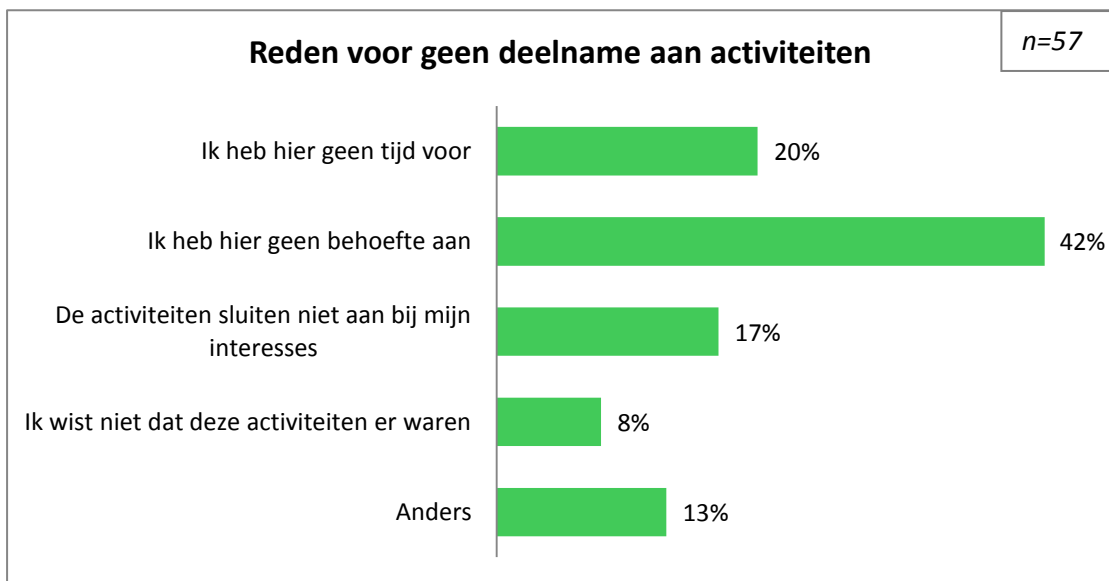
De activiteiten waar het meest aan deelgenomen is, zijn de Feestactiviteiten en Jeugdland bij de kinderen. Het Buurtfeest, Bingo en Johanna's restaurant springen eruit. Wat opvalt, is dat er in de categorie 'jongeren' minder activiteiten zijn die er uit springen qua deelname dan in de andere drie categorieën. Ook liggen de percentages hier lager dan bij de andere categorieën.

Wat deelname oplevert

Tijdens het interview is er bij bewoners op doorgevraagd of de activiteiten hen ook iets opleveren. Vier van de twaalf geïnterviewde bewoners gaven aan te ervaren of te verwachten dat het deelnemen aan activiteiten sociale contacten oplevert. Dit aspect werd tijdens de interviews dan ook het meest genoemd. Een bewoner zei hierover het volgende: *"Ik vind het belangrijk voor de contacten, het is belangrijk dat je je woning uitkomt. Dan vereenzaamt je niet en het is ook een stukje ontspanning."* Twee bewoners gaven aan nog niet te zien wat de activiteiten opleveren. Eén van deze bewoners gaf hierop de volgende reactie: *"Met lampionnen lopen is voor zo'n kind hartstikke gaaf, Sinterklaas ook. Maar ik denk dat ze er nog een beetje te jong voor zijn om dat allemaal te snappen."* Niemand van de geïnterviewde bewoners gaf aan te denken dat de activiteiten niks opleveren.

Motivatatie wel of geen deelname activiteiten

Het merendeel van de bewoners heeft in de enquête aangegeven niet deel te nemen aan de activiteiten. Daarom zal eerst worden gekeken wat hier de redenen van zijn. Daarna zal worden gekeken naar redenen om wel deel te nemen aan de activiteiten. In Figuur 18 wordt weergegeven welke redenen de bewoners hebben om niet aan de activiteiten deel te nemen. Respondenten die aangaven niet te hebben deelgenomen aan de activiteiten, konden de vragen die gaan over 'motivatie deelname' (vr. 17), 'aansluiting bij interesses' (vr. 18) en 'bijdrage van de activiteiten aan de onderlinge betrokkenheid in de wijk' (vr. 19) overslaan. Wanneer de respondent (of leden van het gezin) wel hebben deelgenomen aan één of meerdere activiteiten, konden zij de vraag over 'motivatie geen deelname' (vr. 16) overslaan.

Figuur 18: Reden voor geen deelname aan activiteiten

De reden die het vaakst genoemd werd voor het niet deelnemen aan de activiteiten is dat bewoners hier geen behoefte aan hebben. De twee daarop volgende redenen die het vaakst werden genoemd, zijn dat bewoners hier geen tijd voor hebben en dat de activiteiten niet aansluiten op de interesses van de bewoner.

Andere redenen die in de enquête en het interview naar voren kwamen voor het niet deelnemen aan de activiteiten zijn:

- Gezondheid ('echtgenoot niet mobiel', 'hulpbehoevend'. 'slechthorende'. 'lichamelijk beperkt' en 'invalide/in rolstoel'). Ook ouderdom werd één genoemd;
- Zorgcentrum ('ik doe mee aan activiteiten van De Nieuwe Haven/Keersluis');
- Korte woonduur ('sinds februari' en 'slechts drie weken');
- Geen aansluiting vinden bij bewoners;
- Elders andere activiteiten, breder dan de Kamperpoort (kwam voornamelijk tijdens de interviews naar voren).

Verder werd nog genoemd 'niet mijn slag volk' en 'te kort van tevoren op de hoogte'.

De belangrijkste andere reden die is genoemd voor het wel deelnemen aan de activiteiten betreft de kinderen ('vrije tijd kind' en 'leuk voor de kinderen'). Verder werd een keer genoemd: 'Opbouw van de Kamperpoort voor ons allemaal'.

Opvallend is dat door relatief veel geïnterviewde bewoners werd aangegeven dat zij geen behoefte hebben om deel te nemen aan de georganiseerde activiteiten in de Kamperpoort. Zij gaven aan het vaak al druk te hebben met werk en/of vrijwilligerswerk. Ook gaven zij aan dat zij al deelnemen aan andere activiteiten, buiten de Kamperpoort. Het sociale netwerk werd door mensen vaak ook vóór het deelnemen aan activiteiten gesteld. De geïnterviewde bewoners gaven aan hun sociale netwerk voornamelijk buiten de Kamperpoort te hebben.

In Figuur 19 wordt weergegeven, voor de bewoners die wel deelgenomen hebben aan de activiteiten, wat voor hen hiervoor de reden is.

Figuur 19: Reden voor wel deelname aan activiteiten

De meest genoemde reden om wel deel te nemen aan de activiteiten is het ontmoeten van andere wijkbewoners. De hierop volgende redenen die het meest genoemd worden, zijn 'actief betrokken zijn bij de wijk', 'andere mensen willen helpen' en 'ontspanning'.

Tijdens de interviews zei een bewoner over het deelnemen aan activiteiten in de wijk het volgende: "Ik vind het hartstikke leuk dat ze dingen organiseren in de wijk, maar tegelijk verbreed je je horizon denk ik ook niet als je alleen in de Kamperpoort aan activiteiten mee doet."

Eén geïnterviewde bewoner gaf als motivatie voor het deelnemen aan activiteiten dat ze dan andere bewoners ontmoet en zich meer betrokken voelt bij de wijk. Zij was de enige geïnterviewde die deze verbondenheid als motivatie benoemde.

Een andere bewoner gaf aan: *“Ik ben met m’n kinderen heel veel bezig. Ik heb genoeg aan m’n eigen leven. Maar als je de gezelligheid op wilt zoeken dan kan dat wel. Je hoeft hier niet te vereenzamen.”*

Aansluiting op interesses

Naar aanleiding van de vijfde deelvraag was in de enquête één vraag opgenomen of de georganiseerde activiteiten over het algemeen aansluiten op de interesses van de bewoners. Tabel 10 geeft een overzicht van deze resultaten.

Tabel 10

Aansluiten van georganiseerde activiteiten op interesses

Aansluiten op interesses	<i>n</i> = 39*
Ja, meestal wel	18 %
Soms wel, soms niet	49 %
Nee, meestal niet	33 %

*Dit was een toegestane overgeslagen vraag wanneer bewoners niet hebben deelgenomen aan de activiteiten.

In de enquête heeft ongeveer de helft van de bewoners die deze vraag heeft ingevuld, aangegeven dat de activiteiten soms wel en soms niet aansluiten op hun interesses. Het daar op volgende vaakst genoemde antwoord is dat de activiteiten meestal niet aansluiten; dit gaat om een derde van de bewoners die deze vraag heeft ingevuld. De bewoners die aangaven dat de activiteiten meestal wel aansluiten, beslaat 18%.

Onder de geïnterviewde bewoners is het opvallend dat het vaakst werd aangegeven dat de georganiseerde activiteiten niet in die mate aanspreken dat bewoners er aan willen deelnemen. Dit gaat om vijf van de twaalf bewoners. Kijkend naar de resultaten vanuit de enquête of de activiteiten wel of niet aansluiten, komen deze resultaten vanuit het interview overeen met de resultaten vanuit de enquête. Eén van deze bewoners gaf hierbij aan dat hij die behoefte sowieso niet heeft, ook als hij in een andere wijk zou wonen. Een oudere bewoner gaf hierbij als reden dat de activiteiten voornamelijk gericht zijn op kinderen en jongeren en haar daarom dus niet aanspreken.

Twee van de twaalf geïnterviewde bewoners gaven aan zelf geen behoefte te hebben aan de georganiseerde activiteiten, maar hun kinderen er wel naar toe te laten gaan. Zij gaven aan dit niet bewust te stimuleren, maar hun kind hieraan te laten meedoen als zij zeggen hierheen te willen. Hierbij een reactie van een bewoner: *“Op woensdagmiddag is er kinderclub en daar gaan ze wel naar toe. We sturen ze er niet heen, maar het is meer via buurtkinderen die er ook heengaan. Dat is wel hartstikke leuk.”*

Drie geïnterviewde bewoners gaven aan wel open te staan voor wat er in de wijk aan activiteiten wordt georganiseerd, maar hier momenteel weinig mee bezig te zijn. Zij gaven aan hier wel informatie over te willen ontvangen en dat zij bij meer bekendheid over de activiteiten bereid waren eens te kijken hoe een dergelijke activiteit is.

Onder de geïnterviewde bewoners werden verschillende soorten interesses genoemd, zoals lezingen, yoga, kaarten, klaverjassen, jokeren, fietsen, schildercursus, films, sport, buurt

barbecue en artistieke activiteiten. Dit zijn interesses die geïnterviewde bewoners aangaven; hierbij sprongen er niet duidelijk interesses uit voor activiteiten die bewoners missen.

Een bewoner gaf aan: *“Ook gewoon gezellig bij elkaar zitten vind ik leuk. Vroeger toen ik hier kwam wonen, gingen we ’s morgens naar het clubgebouw. Daar zat je dan gezellig koffie te drinken en gezellig bij elkaar.”*

In Tabel 11 wordt weergegeven of bewoners wel of niet deelnemen aan georganiseerde activiteiten in vergelijking met hun gehechtheid aan de wijk. Deze vergelijking is gemaakt met als doel inzichtelijk te krijgen in welke mate de gehechtheid aan de wijk een rol speelt bij het al dan niet deelnemen aan activiteiten.

Tabel 11

Deelname georganiseerde activiteiten i.c.m. gehechtheid aan de wijk

	(zeer) gehecht <i>n</i> =93	(helemaal) niet gehecht <i>n</i> =93
Ja	31%	22%
Nee, ik niet. Ja, wel leden van mijn gezin	14%	9%
Nee	55%	69%

Aangezien er bij deze vergelijking niet werd voldaan aan de voorwaarden voor een chi-kwadraattoets, kon met deze toets geen mogelijk verband worden aangetoond. Uit de resultaten blijkt dat zowel bewoners die wel als niet deelnemen aan de activiteiten over het algemeen wel gehecht zijn aan de wijk. Verder is te zien dat het percentage bewoners dat niet deelneemt aan de activiteiten voor het grootste deel ook aangeeft niet gehecht te zijn aan de wijk; dit gaat om 22%.

Tabel 12 geeft een overzicht van het al dan niet deelnemen aan georganiseerde activiteiten in de wijk in vergelijking met de hoogst afgeronde opleiding. Voor deze vergelijking is gekozen, omdat opviel dat de meeste geïnterviewde bewoners een hbo-opleiding hadden afgerond en nauwelijks tot niet deelnemen aan de georganiseerde activiteiten in de wijk. Daarom is hierover ook een vergelijking gemaakt in de resultaten van de enquête.

Tabel 12

Deelname georganiseerde activiteiten i.c.m. hoogst afgeronde opleiding

	Geen opleiding/ basisschool <i>n</i> =25	Voortgezet onderwijs <i>n</i> =23	Middelbaar beroepsonderwijs <i>n</i> =22	Hoger beroeps- en wetenschaps- onderwijs <i>n</i> =23
Ja	64%	44%	36%	9%
Nee, ik niet. Ja, wel leden van mijn gezin	20%	4%	18%	8%
Nee	16%	52%	46%	83%

Aangezien ook bij deze vergelijking niet werd voldaan aan de voorwaarden voor een chi-kwadraattoets, kon met deze toets geen mogelijk verband worden aangetoond. Wat opvalt is dat het merendeel dat deelneemt aan de activiteiten geen opleiding of basisschool als hoogst afgeronde opleiding heeft ingevuld. Bewoners die het voortgezet onderwijs of middelbaar

beroepsonderwijs als hoogst afgeronde opleiding hebben ingevuld, nemen vervolgens het meest deel aan de activiteiten. Verder is opvallend dat bewoners die hoger beroeps- of wetenschapsonderwijs als hoogst afgeronde opleiding hebben ingevuld, aangeven het minst deel te nemen aan de georganiseerde activiteiten in de wijk.

Activiteiten aanbod – verandering nodig?

In het onderzoek is gekeken naar wat bewoners graag verandert zouden zien in het aanbod van de activiteiten. Hierin is naar voren gekomen dat bewoners graag zouden zien dat er meer activiteiten per straat worden georganiseerd. Het vaakst werd genoemd dat er een 'buurtbarbecue' georganiseerd moet worden. Ook werd het 'schoonmaken, klussen en opknappen' van de wijk vaker genoemd.

Ook bij het interview is hierop ingegaan. Vier van de twaalf geïnterviewde bewoners gaven aan tevreden te zijn met hoe de situatie nu is. Zij gaven aan niet eens te weten dat er zoveel activiteiten georganiseerd worden in de wijk. Drie van de twaalf geïnterviewde bewoners gaven aan dat er meer bekendheid mag komen over welke activiteiten er georganiseerd worden. Opties die genoemd werden voor het meer bekend maken van de georganiseerde activiteiten zijn flyer, posters ophangen en foldertjes uitdelen. Ook werd de optie genoemd om een open dag te houden in het wijkcentrum, zodat bewoners kunnen zien wat het aanbod is vanuit de organisaties die de activiteiten organiseren.

Andere bewoners gaven het tegenovergestelde aan en gaven aan dat er volgens hen genoeg bekendheid is over de georganiseerde activiteiten.

Een bewoner gaf het volgende aan: *"De vakantie van de kinderen duurt nu zes weken en de deur gaat dan ook zes weken op slot. Er mag meer aangesloten worden op de vakanties."*

Een andere bewoner reageerde als volgt:

"Als het breder getrokken zou worden, dan zou ik het leuker vinden. Dan komen er namelijk ook andere mensen, verschillende groepen en dan krijg je een beetje alles door elkaar heen. We hebben bijvoorbeeld ook Chinezen in de buurt, maar die zie je nooit. Doe iets met culturen. Ik zou dat meer willen zien, gewoon zoals dat in normale buurten gaat."

Een graag geziene verandering die ook regelmatig werd genoemd, is dat bewoners graag zouden zien dat activiteiten meer aansluiten op de dagelijkse bezigheden van bewoners qua tijdstip. Enkele bewoners gaven aan nu regelmatig niet te kunnen deelnemen aan activiteiten, omdat dit dus niet aansluit op hun andere dagelijkse bezigheden (voornamelijk werk).

3.6 Deelname aan activiteiten; deelvraag 6

Betrokkenheid bewoners bij organisaties

Tabel 13 geeft weer of de bewoners vinden dat ze voldoende worden betrokken bij het organiseren van de activiteiten.

Tabel 13*Betrokkenheid bewoners bij organisatie activiteiten*

Betrokkenheid bij organisatie	<i>n = 107</i>
Ja	36 %
Nee	9 %
Weet niet / Geen mening	55 %

Opvallend is dat meer dan de helft van de bewoners die deze vraag heeft ingevuld, aangaf hier geen mening over te hebben of dit niet te weten.

In de enquête is over dit onderdeel tot slot aan de bewoners gevraagd welke activiteiten in de wijk georganiseerd moeten worden om de onderlinge betrokkenheid tussen de wijkbewoners te vergroten. Dit was een open vraag die door 21 bewoners is ingevuld. De meest voorkomende activiteiten die werden genoemd zijn:

- buurtbarbecue;
- samen schoonmaken, klussen, opknappen;
- activiteiten per straat.

Tijdens de interviews hebben zeven van de twaalf bewoners een antwoord kunnen geven op hoe betrokken zij zich voelen bij de organisatie van de activiteiten. Tijdens de overige vijf interviews werd aangegeven dat zij dit niet goed wisten of is hier geen relevante informatie voor dit onderzoek uit naar voren gekomen. Drie van deze zeven geïnterviewde bewoners gaven aan zich wel betrokken te voelen bij de organisatie van de activiteiten in de wijk. Een bewoner zei hierover: *“Ik vind dat ik heel goed wordt betrokken bij het organiseren van activiteiten. Ik denk dat de ruimte er wel is, maar dat dat niet helemaal duidelijk gecommuniceerd wordt. Maar als ouders van kinderen die daar activiteiten doen, word je wel heel duidelijk gevraagd om te komen helpen. Vaak ook schriftelijk, of je bereid bent te komen assisteren. Als bewoner zonder kinderen is dat denk ik minder. Het zijn altijd dezelfde ouders die het doen. Dat is wel een vrij betrokken groep.”* Verder werd door een bewoner aangegeven dat zij wel ‘groepjesvorming’ ziet in de wijk, en dat ze de onderlinge betrokkenheid binnen die groepen wel groot is.

Ook drie bewoners gaven aan zich hier juist niet betrokken bij te voelen. Een reden hiervoor die genoemd werd, was dat die bewoner nooit zo bezig was met de verbondenheid in de wijk; hij gaf aan hier geen behoefte aan te hebben. Een ander gaf aan hier zelf niet mee bezig te zijn en dat alleen zijn kinderen deelnemen aan activiteiten en zo in aanraking komen met andere kinderen. Volgens deze bewoner krijgen zijn kinderen zo meer contacten in de wijk met andere kinderen. Hij gaf aan het belangrijk te vinden dat zijn kinderen in contact komen met anderen.

Eén bewoner zei: *“Ik zie mijzelf als een redelijk betrokken iemand met een beetje afstand.”* Hierbij legde zij uit dat zij veel door de wijk loopt met haar honden en dus wel ‘een gezicht’ heeft in de wijk; dat mensen weten wie ze is. Toch gaf ze aan geen behoefte te hebben aan verder contact in de wijk of deelname aan activiteiten, omdat ze dit ergens anders zoekt. Dat maakte voor haar dat ze zich wel betrokken voelt bij de wijk, maar zichzelf toch op een bepaalde afstand houdt. Ze gaf aan hier tevreden mee te zijn.

Kamperpoort een levendige wijk?

Onderstaande informatie bestaat alleen uit resultaten vanuit het interview. Hierover is geen informatie verkregen uit de enquêtes.

Het merendeel van de geïnterviewde bewoners geeft aan de Kamperpoort een levendige wijk te vinden. Het gaat hier om zes van de twaalf geïnterviewde bewoners, dus de helft. Een reactie van een bewoner: *“Ik zie een levendige wijk als dat ik mensen zie op straat. En dan met name veel kinderen. Vooral als het mooi weer is, dan zitten mensen ook buiten, veel kinderen op straat. Dan ziet het er ook wel heel gezellig uit.”* Twee van de twaalf geïnterviewde bewoners gaf aan de Kamperpoort ook een levendige wijk te vinden, maar wel minder dan vóór de sociaal fysieke wijkaanpak. Redenen die hiervoor genoemd werden, zijn dat *“de hechte club uit elkaar valt”* en *“dat dat met de verbouwing te maken heeft”*. Tijdens de interviews werd eenmaal aangegeven dat de Kamperpoort geen levendige wijk is. Hierbij werd gezegd: *“Om het een levendige wijk te laten zijn, moeten de IJsselhallen weg en moet het een nieuwe wijk met minstens 1.500 bewoners zijn. Dan is het een levendige wijk. Er moet een Brede school in. Zolang er nog geen 1.500 bewoners zijn, kom je niet aan het criterium, dan wordt het niet gerealiseerd.”*

De reden die het meest naar voren kwam bij de geïnterviewde bewoners voor het noemen van de Kamperpoort tot een levendige wijk, is dat er veel wordt georganiseerd in de wijk.

Activiteiten – dragen die bij aan levendige wijk

Tien van de twaalf geïnterviewde bewoners gaven aan te denken dat de georganiseerde activiteiten bijdragen aan een levendige wijk. Dat is dus het merendeel van de geïnterviewde bewoners. Wat ook opvalt is dat geïnterviewde bewoners relatief vaak aangaven dat ze de activiteiten voornamelijk van belang vinden voor kinderen, zodat deze ‘van de straat’ zijn en ook elkaar opzoeken. Een andere reden waarom bewoners de georganiseerde activiteiten vinden bijdragen aan een levendige wijk, is dat mensen in contact komen met elkaar. Een bewoner gaf als reactie: *“Door deze activiteiten worden kinderen allemaal bij elkaar gebracht, dus die zoeken elkaar ook meer op straat. Maar ook ouders. Want door de activiteiten kom je weer met andere ouders in aanraking.”*

Verder werd tijdens vijf van de twaalf interviews aangegeven dat die bewoner de wijkkrant ‘De Kamperpoorter’ leest en dat daar ook veel in beschreven staat over wat er speelt in de wijk. Ook geven deze bewoners aan dat hier georganiseerde activiteiten in vermeld staan.

Het volgende vertelde een bewoner over toen zij net in de Kamperpoort woonde en nog niet goed wist wat het voor wijk was en wat er georganiseerd werd in de wijk: *“Toen ik hier net woonde, kwamen er allemaal kindertjes met lampionnetjes. Dus ik deed de deur open en liepen ze met een zak. Ik kende Sint Maarten niet. Ik vond het wel leuk om te zien dat de kinderen hier langs gaan.”*

Relatie bewoners en organisaties

Wat betreft hoe de relatie tussen bewoners en organisaties in de wijk wordt gezien, is opvallend dat relatief vaak wordt aangegeven dat bewoners de organisaties wel van naam kennen, maar verder niet. Regelmatig gaven bewoners aan niet precies te weten wat de organisaties precies doen in de wijk en dat hier te weinig bekendheid over is. Travers Welzijn lijkt iets meer bekendheid te hebben in de wijk dan STRIK. Over het algemeen leken bewoners De Muzerie beter te kennen. De reden hiervan zou zijn dat bewoners De Muzerie ook kennen van buiten de Kamperpoort. Doordat relatief veel bewoners aangaven de

organisaties alleen van naam te kennen, maar niet inhoudelijk, konden zij ook weinig vertellen over de relatie tussen bewoners en organisaties. Dit is mogelijk ook een verklaring voor het feit dat 55% van de bewoners die deze vraag heeft ingevuld bij de enquête, aangaf 'weet niet/geen mening'.

Ook waren er bewoners die aangaven niet heel positief te zijn over het contact tussen bewoners en organisaties. Een reactie van een bewoner: *"Ze hebben zelf nog te weinig aan de weg getimmerd hier in de Keersluis. Hoe het in de wijk is, kan ik niet over oordelen. Maar hier kennen ze STRIK en Travers niet."* Een andere reactie was: *"Travers staat niet goed aangeschreven. Travers kan maar doen wat hij wil. Niemand is er positief over. Johanna moest toen ook weg, vroeger moest zij de boel schoonmaken. Er komt nu een schoonmaakbedrijf in. Lopen er 's avonds twee a drie mensen rond, terwijl één persoon het deed."*

Hoe bewoners met organisaties in aanraking zijn gekomen/van organisaties hebben gehoord:

- via kinderen;
- mee in contact gekomen tijdens werkloosheid;
- vanwege opleiding;
- door eigen zoekacties;
- wijkkrant, folders, flyers etc.';
- ken ze niet.

Verandering – wat kan veranderd worden?

Tijdens de interviews is aan de bewoners gevraagd of en wat volgens hen veranderd zou kunnen worden in de relatie tussen bewoners en organisaties.

De gewenste verandering die het meest genoemd werd, is het meer bekendheid geven aan de organisaties. Bewoners noemden verschillende opties, zoals flyereren, folders uitdelen, posters ophangen en het organiseren van een open dag in wijkcentrum 'Ons Eigen Huis'. Een bewoner uit de Baanbreker gaf aan: *"Als ze mij een flyer geven, hang ik hem op het bord. Iedereen die lezen kan, leest het. En anders wordt het voorgelezen."* Een andere bewoner gaf aan dat de medewerkers vanuit de organisaties zich wel meer in de wijk mogen laten zien: *"Ik zou het wel leuk vinden als ze zich wat meer lieten zien. In het begin kwam hier een vrouw langs toen ik hier net woonde. Ze kwam van alles vragen en ik kon me ook opgeven als ik vrijwilligerswerk zou willen doen. Ik heb me ook opgegeven, maar ik hoor er nooit meer wat van. Ik vind dat ze best wel af en toe langs de huizen mogen gaan. Dat vind ik in een buurt als dit, volksbuurt, wel horen. Ik vind dat belangrijk, omdat er zo meer toenadering is. In zo'n buurt als dit vind ik dat wel fijn. Voor mijn dochter is dat misschien net de drempel om een keer mee te gaan."*

Een ander punt wat twee keer werd genoemd als mogelijke verandering, is dat de activiteiten meer aansluiten op dagelijkse bezigheden van bewoners. Een bewoner gaf aan overdag te werken en daardoor de aansluiting met de activiteiten te missen. Als voorbeeld werd hier enkele keren de 'Depressiedag' genoemd. Bewoners kregen op deze dag een tulp aangeboden. Dit gebeurde overdag, wanneer veel mensen naar hun werk waren.

Tot slot was er een bewoner die aangaf dat mensen enthousiast en betrokken gemaakt moeten worden voor de dingen in de wijk. Mensen er bij betrekken, maar dan ook investeren dat dit enthousiasme blijft; dus meer die betrokkenheid creëren.

Tot slot gaf een geïnterviewde bewoner aan dat het haar goed lijkt als er in STRIK ook nieuwe bewoners zitten. Ze wist niet zeker of dit het geval was, maar ze had het idee dat hierin voornamelijk 'traditionele bewoners' zitten. Volgens haar zou het goed zijn als hier meer 'nieuwe bewoners' bij komen, omdat zo ook in deze organisatie al het contact tussen 'traditionele' en 'nieuwe bewoners' wordt bevorderd. Leden die zich typeren als nieuwe bewoner kunnen zo ook meer aansluiten op de 'nieuwe bewoners' in de wijk, waardoor er misschien minder groepsvorming zou ontstaan tussen 'traditionele' en 'nieuwe bewoners'.

4. Conclusies, aanbevelingen en discussie

4.1 Inleiding

De gemeente Zwolle en Travers Welzijn willen door middel van dit onderzoek zicht krijgen op de doeltreffendheid van de interventies vanuit de Sociale Pijler, gericht op de Zwolse wijk Kamperpoort. De Sociale Pijler (2011) is een document die invulling geeft aan de sociale aspecten in de wijk voor de komende vijf jaren (2011 – 2015). De uitwerking van de Sociale Pijler is te vinden in de bijlage.

Ook wil Travers Welzijn en de gemeente Zwolle zicht krijgen op hoe de bewoners van de Kamperpoort de interventies en ontwikkelingen ervaren. Hiermee willen zij onderzoeken hoe zij verder kunnen aansluiten op de Sociale Pijler en daarmee op de bewoners van de Kamperpoort.

De centrale vraagstelling was als volgt:

Dragen in de beleving van de huidige bewoners van de Zwolse wijk Kamperpoort de activiteiten van de organisaties die in de Sociale Pijler samenwerken in de wijk bij aan de sociale stijging van bewoners, aan het vergroten van de sociale cohesie en aan het wonen in een levendige wijk?

Om de centrale vraag te kunnen beantwoorden, zijn er zes deelvragen opgesteld. De resultaten die zijn verkregen voor deze deelvragen, staan vermeld in hoofdstuk 3. In dit hoofdstuk zullen conclusies worden getrokken over de verkregen resultaten.

Om tot conclusies te komen, heeft er een Focusgroep plaatsgevonden, waarbij de eerste analyses zijn voorgelegd aan verschillende partijen. Deze Focusgroep bestond uit leden van de RvT en STRIK. De RvT is een bewonersorganisatie die opkomt voor de buurtbelangen binnen de sociaal fysieke aanpak van Kamperpoort. STRIK is de bewonersorganisatie die zich richt op het organiseren van recreatieve activiteiten in de Kamperpoort. STRIK werkt hierin nauw samen met Travers Welzijn. Deze partijen konden reageren op de eerste analyses en hun eigen beeld weergeven over hoe zij de Kamperpoort zien en deze beelden naast elkaar leggen.

Het kan voorkomen dat er een vertekenend beeld wordt geschetst, omdat niet bekend is of een bepaalde categorie bewoners uit de wijk niet heeft deelgenomen aan de onderzoek. Verschillende bewoners gaven aan de vragenlijst ingewikkeld te vinden en/of deze niet zelfstandig te kunnen invullen. Deze opmerking wordt gemaakt, omdat de kans bestaat dat deze categorie bewoners minder heeft deelgenomen aan het onderzoek en hierin dus minder vertegenwoordigd is.

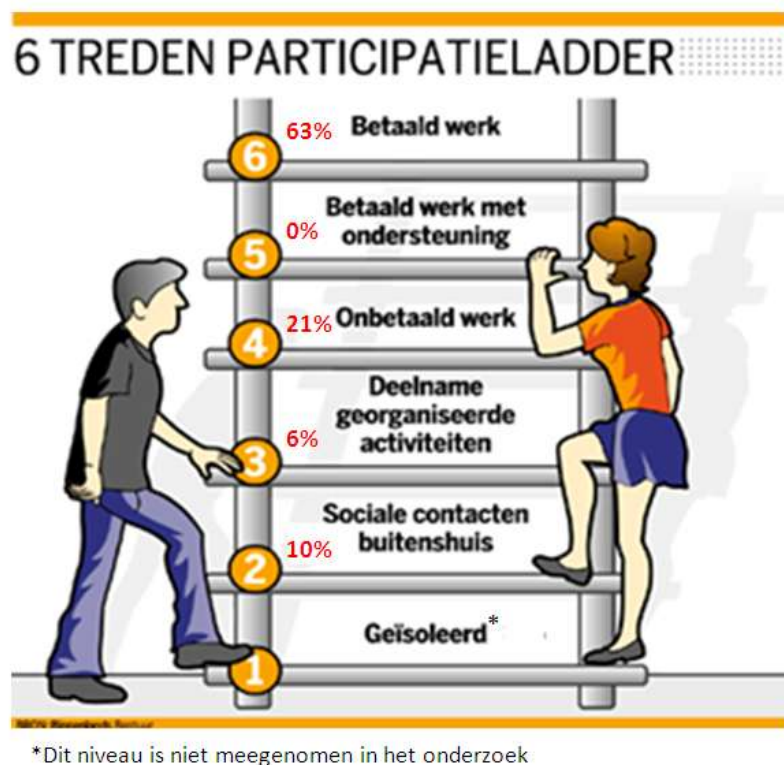
In paragraaf 4.2 worden per deelvraag de resultaten weergegeven.

In paragraaf 4.3 worden aanbevelingen geschreven richting de gemeente Zwolle, Travers Welzijn, organisaties die werkzaam zijn in de Kamperpoort en voor vervolgonderzoek.

4.2 Conclusies

4.2.1 Mate van participatie in de samenleving

In de enquête zijn de bewoners bevraagd op zowel het soort dagbesteding dat ze hebben als het aantal uur dat ze deze dagbesteding uitvoeren. De resultaten geven een overzicht van de mate waarin de respondenten actief deelnemen aan de samenleving. Aan de hand van de participatieladder kan dit als volgt worden weergegeven:

In deze participatieladder zijn verschillende niveaus van participatie zichtbaar: iemand kan een klein beetje deelnemen (een kleine bijdrage leveren), maar ook voluit meedoen in een bepaalde context. Het gaat hierbij zowel om arbeidsparticipatie, sociale, maatschappelijke en onderwijsparticipatie. Deze participatieladder geeft expliciet een norm aan door bepaalde vormen van participatie 'hoog' en andere vormen 'laag' in te delen. 'Betaald werk' is hierbij de hoogste vorm. Jager- Vreugdenhil (2011) schrijft dat deze ladder een ontwikkeling van maatschappelijke participatie naar arbeidsparticipatie ziet. Het doel waarmee de ladder is opgesteld bepaalt de hoogste trede. Volgens Jager- Vreugdenhil (2011) is dat een normatieve keuze die wordt bepaald door degene die de ladder inzet. Opgemerkt wordt dat die norm vaak niet geldt voor burgers die hiervan onderwerp zijn.

In de Sociale Pijler wordt gestreefd naar een grotere participatie van bewoners. Voor bewoners hoeft het bijvoorbeeld niet zo te zijn dat arbeidsparticipatie boven sociale contacten gaat. Volgens Jager- Vreugdenhil (2011) kan hierdoor spraakverwarring ontstaan over de betekenis en de waardering van participatie.

In de Sociale Pijler wordt als probleem genoemd dat het aantal mensen zonder werk en/of goede opleiding in de wijk relatief hoog is. Voor dit onderzoek werd er vanuit gegaan dat

werk staat voor betaald werk en dat geen goede opleiding betekent dat een bewoner geen vervolgonderwijs (mbo, hbo of universiteit) heeft gedaan.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt allereerst dat 63% van de respondenten actief deelneemt aan de samenleving door middel van betaald werk. Hiervan besteed 56% er meer dan 32 uur en 20% er tussen de 25 en 32 uur per week aan. Deze cijfers laten bij driekwart van de respondenten met betaald werk ook wat betreft het urenaantal een grote actieve deelname zien. De vraag is in hoeverre van deze groep een grotere participatie gewenst is.

Van de respondenten zonder betaald werk zit ruim de helft boven de pensioenleeftijd. Van hen wordt dan ook geen actieve deelname aan de samenleving in de vorm van betaald werk meer verwacht. Van de respondenten jonger dan 65 jaar, die geen betaald werk hebben, heeft ruim de helft geen vervolgonderwijs gedaan. Het gaat hierbij in totaal om 6 van de 70 bewoners die de vraag over welke (dagbesteding)activiteiten op hen van toepassing is ingevuld heeft.

Van de respondenten geeft 30% aan dat zij onbetaald werk verricht; 9% doet dit naast haar betaalde werk en voor 21% (15 respondenten) is dit de hoogste participatievorm. Bijna de helft besteed hier tussen de 0 en 5 uur per week aan.

In de Sociale Pijler wordt ingezet op het vergroten van actieve deelname aan de samenleving in de vorm van dagbesteding, scholing of werk. Dagbesteding en (vrijwilligers)werk zijn in dit onderzoek specifiek naar voren gekomen. Er is niet ingegaan op scholing in de enquête en het interview. Er kunnen dan ook geen uitspraken worden gedaan over actieve deelname in de vorm van scholing, omdat hier weinig tot geen informatie over is verkregen in het onderzoek.

4.2.2 Vergroten van participatie

In de enquête is de bewoners gevraagd of zij hulp hebben (gehad) bij het vinden of uitvoeren van hun dagbesteding. Hieruit kwam naar voren dat de meeste respondenten hier geen hulp bij hebben (gehad). De respondenten die aangaven wel hulp te hebben gehad, noemden 'zorghulp' vanuit het verzorgingstehuis of hulp van familie, kennissen of netwerk. Ook uit het interview kwam naar voren dat bewoners geen behoefte hebben aan ondersteuning (vanuit de wijk), maar het eerst zelf proberen.

Enkele andere antwoorden die hier werden gegeven, sloten niet aan bij de vraag. Mogelijk was deze vraag niet voldoende duidelijk gesteld, waardoor een vertekening in de uitkomsten kan zijn ontstaan.

In aansluiting hierop kwamen in de interviews de inspanningen vanuit de Sociale Pijler om bewoners te ondersteunen bij het vinden of uitvoeren van hun dagbesteding ter sprake. Hieruit kwam naar voren dat deze hulp vanuit verschillende organisaties relatief onbekend is onder de wijkbewoners. Ondanks dat het aantal respondenten van de interviews niet representatief is voor het onderzochte gebied, geven deze gegevens wel informatie over de hulp die aanwezig is en waar blijkbaar weinig gebruik van wordt gemaakt.

In gesprek met de focusgroep werd als verklaring hiervoor genoemd dat er, wanneer er was gevraagd naar de medewerkers van deze organisaties, mogelijk meer bekendheid over was geweest bij de bewoners. Verder werd aangegeven dat de bekendheid van de organisaties samenhangt met het doel van de organisaties. Het OK-team bijvoorbeeld is erop gericht

bewoners van de Kamperpoort met twee- of meervoudige problematiek te ondersteunen op verschillende leefgebieden. Het gaat hier dus om een specifieke doelgroep. Het OK-team richt zich in haar acties voor bekendheid ook op deze doelgroep.

In dit onderzoek is ook onderzocht of bewoners behoefte hebben aan andere of meer dagbesteding en of bewoners hulp hebben (gehad) bij het vinden en/of uitvoeren van hun dagbesteding. De resultaten geven inzicht of er bij de bewoners behoefte is aan grotere participatie en wat bewoners nodig hebben om stappen te zetten naar een grotere participatie.

Allereerst is gekeken of bewoners tevreden zijn met hun dagbesteding. Van de respondenten geeft 81% aan dat zij (zeer) tevreden is met haar dagbesteding. Daarnaast geeft 98% aan dat zij geen behoefte heeft aan meer of andere dagbesteding. Van de overige 2% werd door één bewoner 'werk' genoemd, Voor deze bewoner zal het krijgen van betaald werk een stap zijn naar grotere participatie. De resultaten van het onderzoek maken duidelijk dat op de andere niveaus voldoende wordt voorzien in de behoeften van de respondenten. Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat er (binnen de wijk) ook voldoende mogelijkheden zijn om in deze behoeften te voorzien.

Vanuit de resultaten van het onderzoek kan geen uitspraak worden gedaan wat bewoners nodig hebben om stappen te zetten naar een grotere participatie, omdat vrijwel alle respondenten geen behoefte hebben aan een grotere participatie.

Hieruit is te concluderen dat de bewoners van de Kamperpoort zelfstandig, of in ieder geval met hulp vanuit hun directe omgeving, in staat zijn dagbesteding te vinden en tevreden zijn met de dagbesteding die ze hebben. Het kan zijn dat de doelgroep van de Sociale Pijler ten aanzien van de sociale stijging weinig aan het onderzoek mee hebben gedaan. Dit kan te maken hebben dat de vragenlijst voor hen te moeilijk is. Dit is een vooronderstelling. Tijdens het interview gaf een bewoner aan dat hij de enquête niet voor alle bewoners toegankelijk vond. Dit had volgens hem met het taalgebruik en de begrippen te maken.

4.2.3 Beleving onderlinge betrokkenheid oude en nieuwe bewoners

Bewoners van de wijk

Om een beeld te krijgen van de huidige bewoners van de Kamperpoort is de bewoners gevraagd of zij zichzelf zien als 'traditionele bewoner' of als 'nieuwe bewoner'. De begrippen 'traditioneel' en 'nieuw' zijn in dit onderzoek geen concrete vaststaande begrippen. In de enquête is als toelichting gegeven dat met 'traditionele bewoner' wordt bedoeld dat de bewoner een sterke band heeft met de wijk en een groot deel van zijn/haar leven in de wijk heeft gewoond. Met 'nieuwe bewoner' wordt bedoeld dat de bewoner recent in de Kamperpoort is komen wonen. Bewoners hebben aangegeven waar zij zich het meeste in herkenden. Het was dus aan de bewoners om te bepalen hoe sterk hun band is met de wijk. Verder was in de toelichting op de begrippen het aantal jaren dat bewoners in de Kamperpoort wonen niet concreet weergegeven, omdat het feit dat bewoners zich als 'nieuwe bewoner' zien niet afhankelijk hoeft te zijn van hun woonduur in de Kamperpoort.

Uit de resultaten komt naar voren dat 57% van de respondenten zich ziet als 'nieuwe bewoner' en 42% zich ziet als 'traditionele bewoner'.

Kenmerkend voor de 'traditionele bewoners' is dat een ruime meerderheid langer dan 20 jaar in de Kamperpoort woont. Als het gaat over de band met de buurt gaf 88% van de 'traditionele bewoners' aan (zeer) gehecht te zijn aan de wijk.

Kenmerkend voor de 'nieuwe bewoners' is dat de woonduur veel meer gespreid is. De respondenten die zichzelf zien als 'nieuwe bewoner' gaven aan tussen de 0 en 20 jaar in de Kamperpoort te wonen. Als het gaat over de band met de buurt gaf 34% van de 'nieuwe bewoners' aan (zeer) gehecht te zijn aan de wijk en 57% gaf aan (helemaal) niet gehecht te zijn.

Contact tussen bewoners

In het onderzoek is onderzocht hoe de bewoners van de Kamperpoort het contact tussen de bewoners ervaren. Hiervoor is onder andere gevraagd naar de beleving van het onderlinge contact tussen 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners' en het verantwoordelijk voelen voor de onderlinge betrokkenheid.

Uit de resultaten kwam naar voren dat 57% van de bewoners het onderlinge contact als (zeer) prettig ervaart. Verder heeft een relatief hoog percentage van 32% aangegeven dit niet te weten en/of hier geen mening over te hebben, wat kan worden verklaard uit het feit dat er bij deze vraag geen keuzemogelijkheid voor 'neutraal' was.

Meer dan de helft van de respondenten gaf aan dat men in de buurt op een prettige manier met elkaar omgaat en dat men elkaar in deze buurt kent. Uit de resultaten van het verdiepende interview komt naar voren dat de aanwezige betrokkenheid zichtbaar wordt in algemeen contact als het groeten van mensen op straat, contactmomenten op straat en het contact met de directe burens.

Een vergelijking tussen 'traditionele' en 'nieuwe bewoners' laat zien dat 70% van de 'traditionele bewoners' aangaf het onderlinge contact als (zeer) prettig te ervaren en 51% van de 'nieuwe bewoners'. Uit de interviews en het gesprek met de focusgroep blijkt dat 'traditionele bewoners' bij elkaar buurten en op visite gaan. De 'traditionele bewoners' hebben een band met elkaar en kennen elkaar. Bij de 'nieuwe bewoners' is deze behoefte minder of niet aanwezig. In het interview gaven de 'nieuwe bewoners' aan dat zij hun sociale contacten vooral buiten de wijk hebben.

Opvallend is dat op de vraag of bewoners zich verantwoordelijk voelen voor de onderlinge betrokkenheid tussen 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners' bijna de helft heeft aangegeven dit niet te weten en/of hier geen mening over te hebben. Daarnaast heeft 15% aangegeven zich hier wel verantwoordelijk voor te voelen en gaf een dubbel zoveel aantal respondenten aan zich hier niet verantwoordelijk voor te voelen. Door respondenten uit deze laatste categorie werd voornamelijk als reden genoemd dat je zelf bepaalt met wie je omgaat en iedereen dat op zijn eigen manier moet doen. Ook werd een aantal keer genoemd dat bewoners er niet tussen komen en één bewoner noemde: *"Als je geen familie bent, hoor je hier niet volgens zogenaamde oude bewoners"*.

Uit een vergelijking tussen 'traditionele' en 'nieuwe bewoners' blijkt dat 45% van de 'nieuwe bewoners' aangaf zich niet verantwoordelijk te voelen voor de onderlinge contacten tegenover een veel lager percentage van 23% van de 'traditionele bewoners'.

Van den Berg (2010) schrijft dat het aantrekken van mensen met een hogere opleiding de onderlinge contacten tussen bewoners eerder zal verlagen dan verhogen. Dit heeft ermee te

maken dat ouderen meer op de wijk gericht zijn en voor hoger opgeleiden geldt dat ze juist de meeste contacten buiten de wijk hebben. Dit blijkt ook uit het interview en de enquête waarin een aantal bewoners aangaven *‘geen behoefte te hebben’* en *‘een druk leven te hebben’*.

Geconcludeerd kan worden dat maar een klein percentage van de respondenten zich verantwoordelijk voelt voor de onderlinge betrokkenheid tussen ‘traditionele bewoners’ en ‘nieuwe bewoners’ en dat hierop wel van invloed is of men zich als ‘traditionele’ of ‘nieuwe’ bewoner ziet. Respondenten die zich wel verantwoordelijk voelen voor de onderlinge betrokkenheid gaven in de enquête aan dat *‘de bereidheid van het contact begint bij jezelf’* en *‘dat je dit zelf kunt bevorderen’*. Andere genoemde redenen waren dat de onderlinge betrokkenheid zorgt voor een prettig sfeer en dat bewoners het in de buurt samen prettig moeten maken en houden. In het interview kwam bij een meerderheid van de respondenten naar voren dat met name de contacten met de directe burens belangrijk zijn. Verder werd door een bewoner de volgende reactie gegeven: *“Het is belangrijk dat je kennis van elkaar hebt. Is er wat, dan ben je er voor elkaar. Een stukje saamhorigheid.”* Uit het interview is gebleken dat ‘nieuwe bewoners’ de betrokkenheid met de directe buurt belangrijk vinden, maar dat het contact met de rest van de wijk minder belangrijk voor ze is.

Bredewold e.a. (2010) schrijven dat sociale samenhang alleen zal groeien als er al vormen van concreet gemeenschapsleven in wijk en buurt bestaan. Uit dit onderzoek komt naar voren dat dit binnen de wijk Kamperpoort aanwezig is. Dit blijkt ook uit resultaten van de volgende stelling: *‘Mensen kennen elkaar nauwelijks’*. Door 60% is geantwoord dat zij het oneens zijn met deze stelling. Zoals hierboven duidelijk is gemaakt ervaart de meerderheid van de bewoners de onderlinge contacten als (zeer) prettig. In de interviews werd hier het volgende over gezegd: *“Je bent niet anoniem, je hebt een gezicht. Dat vind ik fijn. Precies het goede niveau.”* En: *“Het is belangrijk dat je kennis van elkaar hebt. Is er wat, dan ben je er voor elkaar. Een stukje saamhorigheid.”* Die basis van gemeenschapsleven is volgens Bredewold e.a. (2010) nodig omdat sociale samenhang nog op iets anders doelt, namelijk op de bereidheid anderen te ondersteunen als het gaat om ‘participatie’, ondersteuning en lichte hulpvragen. Zij schrijven dat het voor de sociale cohesie belangrijk is om te weten hoe het zit met de onderlinge hulp. Daarnaast is een van de belangrijkste doelstellingen van de Wmo, de versterking van de lokale ‘civiel society’. Dit houdt in dat bewoners elkaar informele zorg bieden en zich voor elkaar inzetten. In dit onderzoek is daar niet dieper op ingegaan, maar uit de resultaten van het interview blijkt dat de respondenten het fijn vinden bij de burens terecht te kunnen wanneer er dringend hulp nodig is.

4.2.4 *Prettig wonen in de wijk en bijdrage hiervan aan sociale cohesie*

Bergeijk e.a. (2008) schrijven dat het hebben van sociale contacten in de wijk slechts een zwak positief effect heeft op de tevredenheid met de wijk. Met andere woorden zegt het hebben van sociale contacten weinig over hoe tevreden bewoners zijn over de wijk. In dit onderzoek wordt niet de hoeveelheid en mate van de sociale contacten die bewoners hebben zichtbaar, maar wel de beleving van het onderlinge contact. Dat dit niet direct van invloed hoeft te zijn op hoe tevreden bewoners zijn over hun wijk, wordt ook in dit onderzoek zichtbaar. Van de respondenten geeft 82% aan de wijk als (zeer) prettig te

ervaren, wat veel hoger ligt dan het percentage bewoners dat aangeeft het onderlinge contact als (zeer) prettig te ervaren.

Uit een vergelijking blijkt dat dit percentage voor zowel 'traditionele bewoners' als 'nieuwe bewoners' hoog ligt. Op de enquêtevraag welke behoefte bewoners hebben om prettig te wonen in de wijk, is door veel respondenten 'veiligheid' genoemd. Ook in het interview is dit naar voren gekomen. In het onderzoek is geen informatie verkregen of bewoners zich veilig voelen in de wijk en wat dit concreet voor hen betekent. Verdere punten die werden genoemd als behoeften voor het prettig wonen in de wijk waren saamhorigheid, contact met de burens, het groeten van mensen en de fysieke omgeving (ligging van de wijk, winkeltjes en toegang voor mensen met een lichamelijke beperking).

Van de respondenten gaf 55% aan (zeer) gehecht te zijn aan de wijk en 36% gaf aan (helemaal) niet gehecht te zijn aan de wijk. Opvallend daarbij is dat van de 'traditionele bewoners' een meerderheid van 88% aangaf (zeer) gehecht te zijn. Van de 'nieuwe bewoners' gaf een meerderheid van 57% aan (helemaal) niet gehecht te zijn.

De resultaten van een aantal stellingen uit de enquête over het wonen en de sfeer in de wijk, sluiten aan bij de bovenstaande percentages. Driekwart van de respondenten gaf aan zich thuis te voelen in de wijk. Dit percentage ligt dicht bij het percentage dat heeft aangegeven (zeer) prettig te wonen in de wijk, maar ligt ruim boven het percentage dat heeft aangegeven (helemaal) gehecht te zijn aan de wijk. Daaruit kan de conclusie worden getrokken dat de mate van gehechtheid niet bepalend hoeft te zijn voor het zich thuis voelen in de wijk. Dit kan inhouden dat een bewoner prettig woont in de wijk en zich hier thuis voelt en niet zozeer contact met andere bewoners nodig heeft om zich thuis te voelen in de wijk. Opvallend is ook dat bij de stellingen over saamhorigheid in de wijk en de tevredenheid over de bevolkingssamenstelling meer respondenten 'neutraal' of '(helemaal) mee oneens' hebben aangegeven. Geconcludeerd kan worden dat het sociale aspect minder een rol lijkt te spelen bij het prettig wonen in de wijk.

In het onderzoek is ook informatie verkregen over de opvattingen die in de wijk leven en hoe deze door de bewoners beleefd worden. De stelling *'ik heb dezelfde ideeën over wat goed en slecht is als buurtgenoten'* sloot hierbij aan. De andere twee stellingen gingen over 'mijn soort mensen dat in de buurt woont' en 'een wij-gevoel onder buurtbewoners'. Er werd vanuit gegaan dat als een groter percentage aangaf dat ook 'mijn soort mensen' in de wijk woont er waarschijnlijk ook meer overeenstemming is over de regels en opvattingen die in de wijk heersen. Verder werd er ook vanuit gegaan dat hoe meer bewoners aangaven dat er een 'wij-gevoel' is, hoe meer overeenstemming er is met de regels en de opvattingen die er in de wijk zijn.

Uit de resultaten blijkt dat er meer overeenstemming is over 'mijn soort mensen' in de wijk (48%) en de aanwezigheid van een 'wij-gevoel' (44%) en minder overeenstemming over de stelling *'ik heb dezelfde ideeën over wat goed en slecht is als buurtgenoten'* (27%). De resultaten ondersteunen de vooronderstellingen niet. Daaruit kan de conclusie getrokken worden dat de regels en opvattingen die de bewoners hebben vaak niet met elkaar overeen komen, maar dat dit niet direct van invloed hoeft te zijn op het 'wij-gevoel' onder de bewoners. Ook lijkt dit niet bepalend voor bewoners om medebewoners als 'mijn soort mensen' te zien.

Uit de resultaten van de enquêtes en interviews blijkt dat een verschil in ideeën over wat goed en slecht is met name naar voren komt met betrekking tot opvoeding, taalgebruik en roddelen.

4.2.5 *Aansluiten van activiteiten op interesses bewoners*

In de Sociale Pijler is als ambitie opgesteld: 'Het vergroten van de sociale cohesie.' Het doel is het bevorderen dat huidige en nieuwe bewoners prettig wonen in de wijk en zich betrokken voelen bij de wijk. Hierbij is de intentie dat bewoners elkaar ontmoeten door middel van het organiseren van (recreatieve) activiteiten. 62% van de bewoners neemt geen deel aan de georganiseerde activiteiten in de wijk. Opvallend is dat het grootste deel hiervan bestaat uit bewoners die zichzelf typeren als 'traditionele bewoner'. Zowel de bewoners die wel als de bewoners die niet deelnemen aan deze activiteiten, zijn over het algemeen wel gehecht aan de Kamperpoort.

Kijkend naar de hoogst afgeronde opleiding van bewoners is het opvallend om te zien dat bewoners met een afgeronde hbo- of universiteitsdiploma het minst deelneemt aan de georganiseerde activiteiten in de wijk. Bewoners die geen opleiding hebben afgerond nemen het meest deel aan de georganiseerde activiteiten.

Van de 62% bewoners die niet deelneemt aan de activiteiten, heeft bijna de helft (42%) hier ook geen behoefte aan. De andere deel geeft voornamelijk aan dat ze hier geen tijd voor hebben of dat het niet aansluit op hun interesses. Het merendeel van de bewoners heeft momenteel dus geen behoefte om deel te nemen aan de georganiseerde activiteiten in de wijk. Van de 25% van de bewoners die wel deelnemen aan de activiteiten is de meest voorkomende reden het ontmoeten van andere wijkbewoners. Opvallend om te zien is dat ook bij de bewoners die aangegeven wel mee te doen aan de activiteiten 33% aangeeft dat de activiteiten niet aansluiten op hun interesses. Slechts 18% geeft aan dat de activiteiten wel aansluiten. De overige 49% geeft aan dit niet te weten of hier geen mening over te hebben.

Geconcludeerd kan worden dat de activiteiten die in de wijk worden georganiseerd over het algemeen niet aansluiten op de interesses van de bewoners en dat met name traditionele bewoners niet deelnemen aan de activiteiten. Ook geeft een deel van de bewoners aan geen behoefte te hebben aan activiteiten. Voor het wel deelnemen aan de activiteiten worden 'het ontmoeten van andere bewoners' en 'actief betrokken zijn bij de wijk' als belangrijkste redenen gezien.

4.2.6 *Bijdrage georganiseerde activiteiten aan levendige wijk*

In de Sociale Pijler is de ambitie 'het stimuleren van een levendige wijk' opgenomen. Hierbij was als doel gesteld dat er in de wijk diverse activiteiten gebeuren, zowel wonen en werken als (re)creatieve activiteiten, waardoor een levendige wijk ontstaat.

Zoals eerder vermeld wordt in dit onderzoek onder een levendige wijk verstaan: een wijk waarin activiteiten georganiseerd worden waaraan bewoners meedoen, met als doel ontmoeting en betrokkenheid tussen bewoners te stimuleren.

Als het gaat over het aspect levendige wijk is de bewoners gevraagd in hoeverre ze actief betrokken zijn bij de activiteiten, hoe deze aansluiten op hun interesses en hoe zij de relatie beleven tussen bewoners en organisaties. Gezien het actief betrokken zijn kan gesteld worden dat een groot deel van de bewoners niet deelneemt aan de activiteiten (met name 'traditionele bewoners'). Ook sluiten de activiteiten over het algemeen niet aan bij de interesses. Verder geeft ruim de helft van de bewoners aan niet te weten of er geen mening over te hebben of bewoners voldoende worden betrokken bij organiseren van activiteiten. Ruim een derde geeft aan dat dit wel gebeurt. Om dit te vergroten geven bewoners aan dat er meer bekendheid van de organisaties zou moeten komen in de wijk doordat bijvoorbeeld medewerkers zich meer laten zien in de wijk. Ook zouden de activiteiten meer mogen aansluiten op de dagelijkse bezigheden en zou er richting de Baanbreker en de Keersluis meer duidelijkheid moeten worden gecreëerd over mogelijkheden rondom activiteiten voor hen.

Op basis van deze gegevens kan gesteld worden dat de wijk Kamperpoort niet wordt getypeerd als een levendige wijk, gezien die bovenstaande uitwerking van een 'levendige wijk'. Wanneer echter wordt gekeken naar het aspect 'onderlinge betrokkenheid' en het 'prettig wonen' kan wel gesteld worden dat de wijk wel wordt ervaren als levendig. Als conclusie kan gesteld worden dat de wijk Kamperpoort door de bewoners als een levendig wijk wordt ervaren op basis van het onderlinge contact, het prettig wonen in de wijk, de mensen die veel op straat zijn en de mogelijkheid om deel te nemen aan de activiteiten. Het organiseren van de activiteiten draagt voor een deel bij aan een levendige wijk, maar op basis van deelname kan gesteld worden dat dit niet als belangrijkste onderdeel wordt ervaren door de bewoners. Zij vinden het voor de levendigheid van de wijk belangrijker om onderling goed contact te hebben en elkaar op straat tegen te komen; niet zozeer dat ze meedoen aan georganiseerde activiteiten.

4.3 Eindconclusie(s)

De centrale vraagstelling van dit onderzoek geldt voor de periode van 2011 – 2016. Dit omdat het onderzoek een vijfjaren onderzoek is. In dit eerste onderzoeksjaar is een 0-meting gemaakt. De uitkomsten van dit onderzoeksdeel worden als uitgangspunt genomen voor later onderzoek. De hoofdvraag luidt als volgt:

“Dragen in de beleving van de huidige bewoners van de Zwolse wijk Kamperpoort de activiteiten van de organisaties die in de Sociale Pijler samenwerken in de wijk bij aan de sociale stijging van bewoners, aan het vergroten van de sociale cohesie en aan het wonen in een levendige wijk?”

Allereerst wordt ingegaan op de sociale stijging. De meerderheid van de bewoners bevindt zich op de hoogste trede van de participatieladder. Uit dit onderzoek is gebleken dat de bewoners weinig gebruik maken van de interventies uit de Sociale Pijler ten aanzien van het vergroten van de sociale stijging. De bewoners zijn in staat zelfstandig, of in ieder geval met hulp vanuit hun directe omgeving, dagbesteding te vinden en zijn tevreden met de dagbesteding die ze hebben. Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat er zowel binnen als buiten de wijk voldoende mogelijkheden zijn om in deze behoeften te voorzien. Dit

onderzoek geeft geen inzicht hoe de organisaties hieraan bijgedragen hebben. Wat hierbij vermeld moet worden is dat mogelijk een bepaalde categorie niet is meegenomen. Dit kan een vertekend beeld geven.

De resultaten met betrekking tot het vergroten van de sociale cohesie geven weer dat zowel 'traditionele bewoners' als 'nieuwe bewoners' prettig wonen in de wijk.

Opvallend is dat iets meer dan de helft van de bewoners gehecht is aan de wijk en dat een derde (helemaal) niet gehecht is aan de wijk. De gehechtheid aan de wijk is bij de 'traditionele bewoners' hoger dan bij de 'nieuwe bewoners'. 'Nieuwe bewoners' hebben minder behoefte aan een band met de wijkbewoners. Zij hebben hun sociale contacten vooral buiten de wijk. De meerderheid van de bewoners weet niet of zij zich verantwoordelijk voelt voor de onderlinge betrokkenheid of heeft daar geen mening over. Van de andere helft geeft ruim de meerderheid aan zich niet verantwoordelijk te voelen voor de onderlinge contacten. Het hoogste percentage van niet verantwoordelijk voelen is bij de 'nieuwe bewoners'.

Het blijkt dat bewoners verschillende ideeën hebben over wat goed en slecht is. Uit andere onderzoeken blijkt dat het belevingsaspect van de verbondenheid met de buurt de belangrijkste determinant is van de sociale cohesie. In vergelijking met de andere twee onderdelen van de sociale cohesie, de mate van onderling contact en de mate waarin er gelijkgerichte opvattingen bestaan over regels in de buurt, zijn de bewoners verdeeld over de ongeschreven regels en opvattingen in de wijk. Een groot deel geeft aan zich desondanks wel verbonden te voelen met de wijk.

Ten aanzien van het stimuleren van een levendige wijk is het volgende te zeggen:

Uit het onderzoek blijkt dat een kwart van de bewoners meedoet aan de activiteiten. Van de bewoners die meedoen aan de activiteiten is de voornaamste reden het ontmoeten van andere bewoners. De bewoners die niet mee doen aan activiteiten geven aan hier geen behoefte aan te hebben en noemen dat de activiteiten niet aansluiten bij hun behoefte. Alleen vanuit het interview is inzicht verkregen of de bewoners de wijk als een levendige wijk zien. Daarbij gaf bijna iedereen aan de wijk als een levendige wijk te zien. Daarvoor werd de reden genoemd dat er veel georganiseerd wordt in de wijk en er een wijkkrant is.

4.4 Aanbevelingen

Uit de conclusies volgen een aantal aanbevelingen. Deze gaan allereerst over de doelstellingen uit de Sociale Pijler. Doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in hoe de bewoners van de Kamperpoort hun wijk beleven met betrekking tot drie aspecten uit de Sociale Pijler: realiseren van sociale stijging, het vergroten van de sociale cohesie en het stimuleren van een levendige wijk. De aanbevelingen zullen gaan over deze drie aspecten, in de Sociale Pijler verwoord als ambities. Daarnaast worden nog enkele aanbevelingen gedaan over aandachtspunten voor vervolgonderzoek.

Realiseren sociale stijging

Aanbeveling 1: INSPELEN OP DE HUIDIGE SITUATIE

Op grond van dit onderzoek lijkt de probleemstelling van deze ambitie niet aan te sluiten bij de huidige situatie van de wijk. In de conclusies van dit onderzoek is genoemd dat mogelijk

weinig bewoners uit de doelgroep van de Sociale Pijler aan het onderzoek mee hebben gedaan. Hierdoor kan een vertekend beeld zijn ontstaan van de mate waarin bewoners gebruik hebben gemaakt van de hulp en ondersteuning die vanuit de Sociale Pijler geboden wordt. Onze aanbeveling is om de resultaten uit dit onderzoek ten aanzien van de sociale stijging naast de evaluatie (MATRIX) van 2011 te leggen. Zo kan een beter beeld geschetst worden over de daadwerkelijke hulp en ondersteuning en het effect hiervan. Bepaal naar aanleiding van deze vergelijking hoe er op dit punt op bewoners aangesloten kan worden.

Vergroten van sociale cohesie

Aanbeveling 2: INZICHT KRIJGEN IN DE VERSCHILLENDE TYPEN BEWONERS

In dit onderzoek konden bewoners aangeven of zij zichzelf zien als een 'traditionele bewoner' of 'nieuwe bewoner'. Dit omdat de Sociale Pijler zich richt op huidige en nieuwe bewoners. Tijdens het interview is dieper ingegaan op de verschillende leefstijlen die Bodd en Hofman (1998) beschrijven. De uitkomsten van de verschillende leefstijlen van het interview zijn niet representatief voor heel de Kamperpoort. Het is voor vervolgonderzoek belangrijk om, naast het verschil tussen 'traditionele bewoner' en 'nieuwe bewoner', verder in te gaan op deze leefstijlen. Dit geeft meer inzicht in de verschillende belangen en behoeften van de bewoners. Op die manier kan vervolgens een goed beeld gekregen worden van wat de bewoners voor elkaar willen en kunnen betekenen. Voor de ontwikkeling van de Kamperpoort is het van belang dat de bewoners zich gezamenlijk willen en kunnen inzetten voor de wijk om zo een zelfstandige wijk te worden.

Aanbeveling 3: MOTIVEREN VAN BEWONERS VOOR DE ONDERLINGE BETROKKENHEID

Uit dit onderzoek blijkt dat een laag percentage bewoners zich verantwoordelijk voelt voor de onderlinge betrokkenheid. Daarbij gaven met name 'nieuwe bewoners' aan zich hier niet verantwoordelijk voor te voelen. Zij geven aan minder behoefte te hebben aan een band met de wijkbewoners. Zij hebben hun sociale contacten vooral buiten de wijk.

Verder komt naar voren dat de meerderheid van de bewoner niet weet of zij zich verantwoordelijk voelt voor de onderlinge betrokkenheid of daar geen mening over heeft.

Onze aanbeveling is om na te denken hoe bewoners gemotiveerd kunnen worden om zich verantwoordelijk te voelen voor de onderlinge betrokkenheid.

Maak bewoners betrokken, maar h  ud ze ook betrokken; zorg dat ze erkend en gezien worden. Hierbij wijzen we op de Wmo, zoals beschreven in de inleiding. Hierin staat het vastgestelde beleidskader van de gemeente Zwolle met vijf uitgangspunten voor de uitvoering van de Wmo. Stimuleer bewoners om zelf de regie te nemen op een persoonlijke manier. Wij denken dat het goed zou zijn meer in direct contact te staan met bewoners. Door blijf van vertrouwen te geven in bewonersinitiatieven denken we dat bewoners ook meer gemotiveerd blijven om zelf initiatieven te nemen. Wanneer alleen in eerste instantie de initiatieven van bewoners wordt aangenomen, maar verder nauwelijks tot niet aantoonbaar terugkomen, denken we dat het initiatief van bewoners zal verkleinen.

Stimuleren levendige wijk

Aanbeveling 4: ACTIVITEITEN ORGANISEREN OP BUURT-/STRAATNIVEAU

Als het gaat over (deelname aan) activiteiten die in de wijk georganiseerd worden, geven bewoners aan dat ze meer activiteiten op buurt-/straatniveau willen. Ook blijkt uit dit

onderzoek dat in het onderlinge contact vooral waarde wordt gehecht aan het contact met directe burens. Een aanbeveling vanuit dit onderzoek is om meer activiteiten op bovengenoemd niveau te laten plaatsvinden. Tegelijk zal daarvoor het initiatief meer bij de bewoners (moeten) komen te liggen. Een mogelijkheid hiervoor is het aanstellen van buurtcontactpersonen. Hierdoor wordt de bewoner medeverantwoordelijk gemaakt voor het organiseren van activiteiten op buurt-/straatniveau. Daarnaast wordt aanbevolen het project 'De Wijkschat Kamperpoort', die aansluit op dit niveau, krachtig voor te zetten. Dit project is gericht op het versterken van de sociale samenhang, leefbaarheid en veiligheid. Het haalt het sociaal kapitaal uit een buurt op en laat bewoners (met ondersteuning van professionals) straat- en/of buurtactiviteiten organiseren.

Geadviseerd wordt om verder te onderzoeken hoe de organisaties kunnen aansluiten om te realiseren dat bewoners zelf met initiatieven gaan komen en actief bijdragen aan het uitvoeren van deze initiatieven.

Aanbeveling 5: INZICHT KRIJGEN IN BELEVING VAN VEILIGHEID

Bewoners geven aan veiligheid nodig te hebben om prettig te wonen in de wijk. In dit onderzoek is verder niet onderzocht hoe de bewoners de veiligheid ervaren en wat zij onder veiligheid verstaan. Het kan om de fysieke omgeving gaan maar ook over de sociale veiligheid. Door dit te onderzoeken kan gekeken worden hoe hierop ingespeeld kan worden.

Aandachtspunten voor vervolgonderzoek

Aanbeveling 6: ANDERE METHODE VOOR BENADEREN VOOR INTERVIEW

In dit onderzoek konden bewoners na het invullen van de enquête een antwoordkaart invullen. Deze antwoordkaart ging over het wel of niet deelnemen aan een interview. De resultaten van de interviews laten zien dat er in verhouding weinig 'traditionele bewoners' gesproken zijn. Voor een goed beeld van de hele wijk is het van belang meer 'traditionele bewoners' te spreken. Een aanbeveling voor vervolgonderzoek is dat er een andere methode van benaderen wordt toegepast voor het interview. Geadviseerd wordt om via de bewoners zelf aan namen te komen van personen die open staan voor een interview en zo meer gebruik te maken van het interne netwerk. Een mogelijkheid is ook om een focusgroep vorm te geven bestaande uit 'traditionele bewoners'. Op deze manier kunnen mogelijk meer 'traditionele bewoners' bereikt worden.

4.5 Discussie

In dit onderzoek zijn resultaten en conclusies gepresenteerd over drie ambities uit de Sociale Pijler, die is opgesteld voor de wijk Kamperpoort. In de wijk is gekeken naar de sociale stijging van de bewoners, het vergroten van de sociale cohesie en het stimuleren van een levendige wijk. Het onderzoek heeft zich gericht op de beleving van de bewoners in de wijk Kamperpoort. Vanuit deze insteek is het onderzoek opgezet en zijn de resultaten en conclusies gepresenteerd.

Het doel van de Sociale Pijler met betrekking tot de sociale stijging is dat bewoners stappen zetten op de participatieladder. In de Matrix staat dat bewoners hierdoor ook sociaal vooruit komen. Als discussiepunt wordt hierbij gesteld wat de reden is dat bewoners stappen moeten zetten op de participatieladder. Dit suggereert namelijk dat de ene vorm van

participatie beter is dan andere. De hogere trede op de participatieladder houdt de arbeidsparticipatie in. De lagere treden houden 'sociale participatie' en 'maatschappelijke participatie' in. Jager- Vreugdenhil (2011) stelt hierbij de vraag: "Waarom zou een bewoner arbeidsparticipatie boven sociale participatie stellen?" In dit onderzoek is naar voren gekomen dat de bewoners over het algemeen tevreden zijn met hun vorm van dagbesteding. Wat is dan de reden dat bewoners stappen gaan zetten op de participatieladder? En op welke manier wordt dan aangesloten bij de bewoners? Deze vragen geven aan dat het van belang is om altijd te kijken hoe en dat de gestelde doelen aansluiten bij de bewoners.

Het tweede doel van de Sociale Pijler waar dit onderzoek zich op heeft gericht, is het vergroten van de sociale cohesie. De sociale cohesie houden de onderlinge contacten en de verbondenheid met de wijk in (Bolt en Torrance, 2005). In dit onderzoek is de verbondenheid bevraagd in de term 'betrokkenheid'.

Als discussiepunt wordt hierbij gesteld waarom bewoners zich betrokken moeten voelen bij de wijk? Kun je verwachten dat iedereen zich betrokken voelt bij de wijk? Ook is in de wijk Kamperpoort sprake van 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners'. Deze typen bewoners staan verschillend in de wijk en hebben ook een andere band met de wijk. De 'nieuwe bewoners' geven aan ook een eigen leven en sociaal netwerk buiten de wijk te hebben en geven aan het contact zo wel prima te vinden (mensen groeten op straat en voor elkaar klaar staan). Moeten de 'nieuwe bewoners' zich nog dan nog meer verbonden gaan voelen met de wijk?

Ook hierbij is het belangrijk dat er gekeken wordt over wie het gaat. Het gaat hier om de bewoners die in de wijk wonen. Het doel dat is opgesteld moet daarom ook vanuit deze bewoners komen. Hebben zij aangegeven dat zij willen dat de bewoners zich meer verbonden voelen met elkaar? Of is dit een doel gesteld van buitenaf? En als dit zo is, hoe sluit dit dan aan bij de beleving van de bewoners?

Het laatste doel dat in dit onderzoek onderzocht is het stimuleren van een levendige wijk. Hierbij gaat het over de (recreatieve) activiteiten, wonen en werken waardoor volgens de Sociale Pijler een levendige wijk ontstaat. In dit onderzoek is ingegaan op de (recreatieve) activiteiten. Het blijkt dat weinig bewoners uit de wijk mee doen aan de activiteiten. Kun je op basis hiervan zeggen dat de wijk geen levendige wijk is? Het is volgens ons van belang om te kijken wat bewoners zelf verstaan onder een levendige wijk. De wijk wordt door de bewoners wel als levendig ervaren op basis van het onderlinge contact, het prettig wonen in de wijk, de mensen die veel op straat zijn en de mogelijkheid om deel te nemen aan de activiteiten.

Nawoord

Hartelijk bedankt voor het lezen van dit onderzoeksverslag. Aan het einde van dit onderzoeksverslag willen wij ons nog persoonlijk tot u richten. Wij hebben dit onderzoek met veel inzet, maar bovenal met veel plezier uitgevoerd. Mooi en bijzonder om de wijk zo van binnenuit te beleven! We hebben er echt van genoten om de Kamperpoort in te mogen gaan en bewoners te spreken. De bewoners waren gastvrij en hebben de tijd genomen om de enquête in te vullen of ons thuis te ontvangen voor een interview. Wij willen alle bewoners die zich hebben ingezet voor dit onderzoek dan ook hartelijk bedanken hiervoor.

Met de resultaten die we uit dit onderzoek hebben verkregen, denken we een helder beeld te hebben gekregen en kunnen weergeven van de Kamperpoort.

We zijn er van overtuigd dat dit onderzoek en de daaruit volgende aanbevelingen relevant zijn en kunnen bijdragen aan de vervolgonderzoeken die de komende vier jaren zullen plaatsvinden. We hopen dat door het onderzoek en het aansluiten op bewoners de Kamperpoort kan uitgroeien tot een vitale en duurzame wijk.

Via deze weg willen wij ook iedereen bedanken die heeft bijgedragen aan de realisering van dit onderzoek. We willen hierbij enkele personen in het bijzonder bedanken, zonder wie dit onderzoeksverslag niet tot dit eindresultaat was gekomen.

Allereerst willen we René van Rijn vanuit Travers Welzijn en drs. Christel van Til-Teekman vanuit het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken bedanken voor hun inzet en directe betrokkenheid bij ons als onderzoeksgroep.

De leden van de Stuurgroep willen we via deze weg ook bedanken voor hun betrokkenheid en kritische blik op onze voortgang.

Tot slot willen we onze begeleidster Ir. Marja Jager- Vreugdenhil bedanken. Dankzij haar adviezen en zorgvuldigheid konden alle projectdelen succesvol worden afgerond.

Gerrie Mulder, Hillechien Baar- Hamming, Eline van Eerde en Rineke Kwant (v.l.n.r.)

*Projectgroep:
Kamperpoort 'van binnenuit beleefd'*

Literatuurlijst

- Berg, C. van den (2010). *Werkt herstructurering? Een onderzoek naar de duurzame effecten van (fysieke) herstructurering op sociale processen in Oud-Krispijn*. Masterthesis. Utrecht: Universiteit Utrecht, Faculteit Geowetenschappen.
- Bergeijk, E. van, Kokx, A., Bolt, G. & Kempen, R. van (2008). *Helpt herstructurering? Effecten van stedelijke herstructurering op wijken en bewoners*. Delft: uitgeverij Eburon.
- Bodd, J. & Hofman, J. (1999). *Thuis in de buurt: Leefbaarheid en behoeftenloopbaan*. Binnengehaald op 14 december 2011 van http://www.rodewouw.nl/pdf/versie_thuis_in_de_buurt.pdf
- Bredewold, F.H., M.J. Alblas en J. Slendebroek- Meints (2010). *Naar een sociaal krachtig Westervoort. Onderzoek naar sociale samenhang en leefbaarheid in gemeente Westervoort*. Zwolle: Centrum voor Samenlevingsvraagstukken.
- Dam, W.K. van (2006). *Laat herstructurering zich modelleren?* Enschede: Universiteit Twente. Binnengehaald op 21 november 2011, van http://essay.utwente.nl/56950/1/Scriptie_van_Dam.pdf
- Davis, S. & Daalen, G. van (2005). *Alsjeblieft géén Stadshagen: verslag van drie groepsdiscussies met bewoners in De Kamperpoort over de nieuwe wijk*. Delft: Onderzoeksinstituut OTB, Technische Universiteit Delft.
- Deth, J. van & Leijenaar, M. (2001). *Maatschappelijke participatie in een middelgrote stad*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau
- Gemeente Zwolle (2009). *Mensen maken het verschil: Wmo-beleidskader*. Zwolle: Gemeente Zwolle, afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Gemeente Zwolle (2010). *Collegeakkoord 2011-2014*. Binnengehaald op 21 november 2011, van <http://www.zwolle.pvda.nl/binaries/content/assets/zwolle/nieuws/2010/college+akkoord+Zwolle+2010-2014.pdf/college+akkoord+Zwolle+2010-2014.pdf>
- Gemeente Zwolle (2011). *Buurt voor buurt onderzoek 2011*. Zwolle: Gemeente Zwolle, Onderzoek & Statistiek, Afdeling Informatie.
- Gemeente Zwolle & Travers Welzijn (2008). *Plan voor de Sociale Pijler*. Zwolle: Travers Welzijn.
- Groot, S. (2008). *Afstudeerscriptie. Het berekenen van de steekproef voor enquêtes*. Wetenschap. Binnengehaald op 18 januari 2012, van <http://wetenschap.infonu.nl/wiskunde/9884-het-berekenen-van-de-steekproefomvang-voor-enquetes.html>
- Jager- Vreugdenhil, M. (2010). Spraakverwarring over participatie. *Journal of Social Intervention*, 20(1) 76-99. Binnengehaald op 14 december 2011, van <http://www.journalsi.org/index.php/si/article/viewFile/URN%3ANBN%3ANL%3AUI%3A10-1-101310/219>
- Schnabel, P., Bijl, R. & Hart, J. de. (2008). *Betrekkelijke betrokkenheid*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau

Gebruikte websites:

www.kamperpoort.nl

www.kei-centrum.nl

www.zwolle.nl

www.cjgzwolle.nl

Bijlagen

Bijlage 1 Grafieken en tabellen
Bijlage 2 Plattegrond Kamperpoort

Bijlage 1 Grafieken en tabellen

Tabel 1.1

Soort dagbesteding

Activiteiten a.d.h.v participatieladder (*)	<i>n</i> = 70
Betaald werk	63%
Betaald werk met ondersteuning	0%
Onbetaald werk (bijv. vrijwilligerswerk)	30%
Deelname aan georganiseerde activiteiten (bijv. cursus, buurthuis of vereniging)	16%
Sociale contacten buitenshuis	34%

*Dit was een multiple-respons vraag. Het percentage is berekend over het aantal respondenten dat deze vraag heeft ingevuld.

Tabel 1.2

Geen betaald werk naar leeftijd gerangschikt

Percentage bewoners zonder betaald werk per leeftijdscategorie	<i>n</i> = 25
18-24	0%
25-39 jaar	24%
40-54 jaar	4%
55-64 jaar	16%
65-74 jaar	0%
75 jaar en ouder	56%

Tabel 1.3

Geen betaald werk naar opleiding gerangschikt (m.u.v. 65 jaar en ouder)

Percentage zonder betaald werk per opleidingsniveau	<i>n</i> = 25
Geen opleiding/basisschool	9%
Voortgezet onderwijs	45%
Middelbaar beroepsonderwijs	36%
Hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs	9%

Tabel 1.4

Aantal uren besteed aan betaald werk

Betaald werk; aantal uur per week	<i>n</i> = 41
0-12 uur	7%
13-24 uur	17%
25-32 uur	20%
33-40 uur	51%
40 uur en meer	5%

Tabel 1.5*Aantal uren besteed aan onbetaald werk*

Onbetaald werk; aantal uur per week	<i>n = 17</i>
0-5 uur	47%
6-10 uur	29%
11-15 uur	12%
16-20 uur	12%

Tabel 1.6*Tevredenheid met dagbesteding*

Mate van tevredenheid	<i>n = 92</i>
Zeerv tevreden	29%
Tevreden	51%
Neutraal	18%
Ontevreden	1%
Zeerv ontevreden	1%

Tabel 3.1*Eigen typering bewoner in vergelijking met de woonduur*

	Type bewoner	
	Traditionele bewoner	Nieuwe bewoner
Woonduur in Kamperpoort	<i>n = 92</i>	
Minder dan 1 jaar	0%	14%
1-3 jaar	0%	13%
3-5 jaar	1%	5%
5-10 jaar	3%	12%
10-20 jaar	5%	13%
20 jaar en langer	34%	1%

Tabel 3.2*Beleving onderlinge contact tussen 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners'*

Beleving onderlinge contact	<i>n = 108</i>
(Zeerv) prettig	57%
(Zeerv) onprettig	11%
Weet niet/geen mening	32%

Tabel 3.3*Stelling: Mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks*

Waardering stelling	<i>n = 91</i>
(Helemaal) mee eens	16%
Neutraal	18%
(Helemaal) mee oneens	60%
Weet niet/geen mening	8%

Tabel 3.4

Vergelijking beleving onderling contact tussen 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners'

	Type bewoner	
	Traditionele bewoner	Nieuwe bewoner
Beleving onderling contact	<i>n</i> =43	<i>n</i> =57
(Zeer) prettig	70%	51%
(Zeer) Onprettig	5%	12%
Weet niet / Geen mening	26%	37%

Tabel 3.5

Toetsing vergelijking tabel 3.4

Chi-kwadraattoets	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,039 ^a	2	,133
Likelihood Ratio	4,170	2	,124
Linear-by-Linear Association	2,635	1	,105
N of Valid Cases	100		

a. 1 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,87.

Tabel 3.6

Vergelijking verantwoordelijk voelen voor onderlinge betrokkenheid

	Type bewoner	
	Traditionele bewoner	Nieuwe bewoner
Verantwoordelijk voelen	<i>n</i> =40	<i>n</i> =53
Ja	15%	17%
Nee	23%	45%
Weet niet/geen mening	63%	38%

Tabel 3.7

Toetsing vergelijking tabel 3.6

Chi-kwadraattoets	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,279 ^a	2	,043
Likelihood Ratio	6,412	2	,041
Linear-by-Linear Association	2,981	1	,084
N of Valid Cases	93		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,45.

Tabel 4.1*Beleving van de wijk Kamperpoort*

Beleving van de wijk	<i>n</i> = 104
(Zeer) prettig	82%
(Zeer) onprettig	7%
Weet niet/geen mening	11%

Tabel 4.2*Vergelijking beleving wijk tussen 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners'*

	Type bewoner	
	Traditionele bewoner	Nieuwe bewoner
Beleving van de wijk	<i>n</i> =43	<i>n</i> =55
(Zeer) prettig	93%	80%
(Zeer) onprettig	3%	9%
Weet niet/geen mening	5%	11%

Tabel 4.3*Mate van gehechtheid aan de wijk*

Mate van gehechtheid	<i>n</i> = 106	Buurt voor buurtonderzoek <i>n</i> =81
(Zeer) gehecht	55%	43%
(Helemaal) niet gehecht	36%	54%
Weet niet/geen mening	9%	3%

Tabel 4.4*Mate van gehechtheid aan de wijk (m.u.v. 65 jaar en ouder)*

Mate van gehechtheid (m.u.v. 65 jaar en ouder)	<i>n</i> = 63
(Zeer) gehecht	64%
(Helemaal) niet gehecht	33%
Weet niet/geen mening	3 %

Tabel 4.5*Vergelijking gehechtheid aan de wijk tussen 'traditionele bewoners' en 'nieuwe bewoners'*

	Type bewoner	
	Traditionele bewoner	Nieuwe bewoner
Gehechtheid aan de wijk	<i>n</i> =43	<i>n</i> =56
(Zeer) gehecht	88%	34%
(Helemaal) niet gehecht	7%	57%
Weet niet/geen mening	5%	9%

Tabel 4.6*Stelling: Ik voel me thuis in deze buurt*

Waardering stelling	Buurt voor buurtonderzoek	
	<i>n</i> = 91	<i>n</i> = 81
(Helemaal) mee eens	75%	27%
Neutraal	17%	36%
(Helemaal) mee oneens	5%	34%
Weet niet/geen mening	3%	3%

Tabel 4.7*Stelling: In deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om*

Waardering stelling	Buurt voor buurtonderzoek	
	<i>n</i> = 91	<i>n</i> = 81
(Helemaal) mee eens	59%	47%
Neutraal	26%	41%
(Helemaal) mee oneens	8%	10%
Weet niet/geen mening	8%	1%

Tabel 4.8*Stelling: Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid*

Waardering stelling	Buurt voor buurtonderzoek	
	<i>n</i> = 91	<i>n</i> = 81
(Helemaal) mee eens	44%	34%
Neutraal	32%	21%
(Helemaal) mee oneens	20%	45%
Weet niet/geen mening	3%	0%

Tabel 4.9*Stelling: Ik voel me thuis bij de mensen in de buurt*

Waardering stelling	Buurt voor buurtonderzoek	
	<i>n</i> = 91	<i>n</i> = 81
(Helemaal) mee eens	45%	28%
Neutraal	36%	33%
(Helemaal) mee oneens	16%	35%
Weet niet/geen mening	3%	5%

Tabel 4.10*Stelling: Ik heb dezelfde ideeën over wat goed en slecht is als buurtgenoten*

	Type bewoner	
	Traditionele bewoner <i>n</i> =42	Nieuwe bewoner <i>n</i> =51
(Helemaal) mee eens	36%	18%
Neutraal	45%	35%
(Helemaal) mee oneens	12%	27%
Weet niet/geen mening	7%	20%

Tabel 4.11*Toetsing vergelijking tabel 4.10*

Chi-kwadraattoets	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,771 ^a	3	,033
Likelihood Ratio	9,086	3	,028
Linear-by-Linear Association	8,046	1	,005
N of Valid Cases	93		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,87.

Tabel 5.1*Deelname activiteiten*

Wel of geen deelname aan activiteiten	<i>n</i> = 98
Ja	25%
Nee ik niet, wel leden van mijn gezin	13%
Nee	62%

Tabel 5.2*Vergelijking eigen typering bewoner en deelname aan activiteiten*

	Type bewoner	
	Traditionele bewoner	Nieuwe bewoner
Deelname aan activiteiten	<i>n</i>=38	<i>n</i>=51
Ja	40%	14%
Nee ik niet, wel leden van mijn gezin	16%	12%
Nee	45%	75%

Tabel 5.3*Toetsing vergelijking tabel 5.2*

Chi-kwadraattoets	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,607 ^a	2	,008
Likelihood Ratio	9,670	2	,008
Linear-by-Linear Association	9,498	1	,002
N of Valid Cases	90		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,07.

Tabel 5.4*Deelname aan activiteiten (m.u.v. 65 jaar en ouder)*

Wel of geen deelname aan activiteiten (m.u.v. 65 jaar en ouder)	<i>n</i> = 63
Ja	29%
Nee ik niet, wel leden van mijn gezin	15%
Nee	56%

Tabel 5.5

Activiteiten waaraan is deelgenomen en bijdrage aan onderlinge betrokkenheid in wijk

Percentage van de respondenten per activiteit waaraan is deelgenomen		Bijdrage van activiteiten aan onderlinge betrokkenheid in de wijk (*)				
Soort activiteit		Positieve bijdrage	Geen bijdrage	Negatieve bijdrage	Weet niet/ Geen mening	
<i>n=37</i>						<i>n =</i>
Kinderen						
▪ Maxi Axie (Travers Welzijn) zoals vogehuisjes bouwen, streetbeasts, etc.	22 %	13 %	4 %		21 %	31
▪ Sociaal Artistieke Projecten (Travers Welzijn/Muzerie)	3 %	14 %	4 %		19 %	29
▪ Feestactiviteiten (STRIK) zoals sinterklaas, halloween, kerst etc.	38 %	18 %	4 %		15 %	29
▪ Sjitweek (STRIK, Muzerie/Travers Welzijn)	5 %	4 %	5 %		26 %	27
▪ Dierendag (STRIK)	8 %	9 %	9 %		19 %	29
▪ Herrie in de keuken (STRIK)	8 %	8 %	6 %	1 %	20 %	28
▪ Vakantie uitjes met de kinderen (STRIK)	8 %	17 %	3 %		15 %	27
▪ Jeugdland (STRIK / Travers Welzijn)	35 %	21 %	4 %		12 %	30
▪ Instuif 3-12 jr. (STRIK)	5 %	15 %	5 %		16 %	29
▪ Meidenclub 4-11 jr. (Travers Welzijn)	5 %	14 %	5 %		17 %	28
▪ Peuterspeelzaal (Travers Doornijk)	8 %	15 %	5 %		16 %	29
▪ Scoellege (Travers Welzijn)	0 %	3 %	7 %		25 %	26
Jongeren						
▪ Opknappen van jongerenruimte (Muzerie)	5 %	8 %	5 %		21 %	26
▪ Sport en spelkast (Travers Welzijn)	5 %	12 %	5 %		18 %	27
▪ Disco voor de jeugd (STRIK)	11 %	16 %	4 %		16 %	29
▪ Instuif 11+ (Travers Welzijn)	3 %	13 %	4 %		18 %	27
▪ Meidenclub 11+ (Travers Welzijn)	5 %	13 %	4 %		17 %	26
▪ Jongensclub 12+ (Travers Welzijn)	5 %	12 %	4 %		19 %	27
▪ Soos 12+ (Travers Welzijn)	16 %	14 %	4 %		17 %	27
▪ Inloop (Travers Welzijn)	8 %	14 %	5 %	1 %	15 %	28
Volwassenen						
▪ Sociaal Artistieke Projecten (Muzerie) zoals fotoboek, buurtsoap, schildercursus, etc	14 %	10 %	4 %	1 %	20 %	28
▪ Vrouwenverwendag (STRIK)	22 %	19 %	3 %	1 %	14 %	29
▪ Workshops (STRIK) zoals zumba, bloemschikken, schminken, etc.	19 %	14 %	3 %	1 %	18 %	28
▪ Bingo (STRIK)	38 %	23 %	4 %		14 %	35
▪ Koffietafel (Travers Welzijn)	14 %	19 %	4 %	1 %	14 %	30
▪ Johanna's restaurant (Travers Welzijn)	30 %	19 %	2 %	1 %	16 %	32
Iedereen						
▪ Theaterwandeling (Muzerie)	3 %	10 %	5 %	1 %	19 %	28
▪ Buurtefeest (Travers Welzijn)	32 %	19 %	4 %	1 %	14 %	30
▪ Depressie dag (STRIK)	0 %	6 %	5 %	1 %	22 %	27
▪ Creatieve avonden (STRIK)	5 %	13 %	3 %	1 %	19 %	28

*Dit was een toegestane overgeslagen vraag wanneer bewoners niet hebben deelgenomen aan deze activiteiten.

Tabel 5.6*Reden voor geen deelname aan activiteiten*

Reden voor geen deelname aan activiteiten	
	<i>n = 57</i>
Ik heb hier geen tijd voor	20%
Ik heb hier geen behoefte aan	42%
De activiteiten sluiten niet aan bij mijn interesses	17%
Ik wist niet dat deze activiteiten er waren	8%
Anders	13%

Tabel 5.7*Reden voor wel deelname aan activiteiten*

Reden voor wel deelname aan activiteiten	
	<i>n = 22</i>
Ontmoeten van andere wijkbewoners	55%
Ontmoeten van nieuwe mensen	5%
Lichamelijke beweging	14%
Actief betrokken zijn bij de wijk	41%
Actieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de wijk	27%
Andere mensen willen helpen	36%
Informatie krijgen over bepaalde onderwerpen	9%
Ontspanning	36%
Invulling van mijn vrije tijd	14%
Anders	18%

Bijlage 2 Plattegrond Kamperpoort

